ઓરમ્.

સામાયિક

તથા

પ્રતિક્રમણ સુત્ર.

(અપરનામ "શ્રાવકાવસ્યક")
વિધિ તથા પાઠ અર્થ સહિત.

તથા

પંચપરમેષ્ટિના એકસો આઠ ગુણ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

ભાઇચંદ ઝુમચંદ મહેતા

પાલણપુર.

શાન્તિવિજય પ્રીન્ટીગ પ્રેસમાં ઇશ્વરલાલ કેશવલાલ વકીલ
અને માણેકલાલ માધવજીએ છાપ્યું.
ઢીકવા ચોકી અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૭૯. પ્રત ૫૦ સને ૧૯૨૩.

કીંમત અમુલ્ય.

ઓરમ્.

સામાયિક

તથા

પ્રતિક્રમણ સુત્ર.

(અપરનામ "શ્રાવકાવસ્યક")

વિધિ તથા પાઠ અર્થ સહિત.

તથા

પંચપરમેષ્ટિના એકસો આઠ ગુણ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

ભાઇચંદ ઝુમચંદ મંહેતા.

પાલણપુર.

શાન્તિવિજય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ઇશ્વરલાલ કેશવલાલ વકીલ

અને માણેકલાલ માધવજીએ છાપ્યું.

ટીકવા ચોકી—અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૭૯. પ્રત ૫૦૦ સને ૧૯૨૩.

કીંમત અમુલ્ય.

દોહરો.

રૂષભદેવ ચરણે નમી, ગુરૂ ગૌતમ ગુણવંત:
જૈન ધર્મ આરાધિએ, લહીએ સુખ અનંત.
ખરી શીખ એ માનજો, મનમાં રાખી ભાવ:
સદ્દહણા જીન વચનની, કરો ધરી ચિત્તભાવ.

પ્રસ્તાવના.

આ સામાયિક વિચાર તથા પ્રતિક્રમણ સુત્ર વિધિ પાઠ સહિત પાલણપુરના સાધકમાર્ગી જૈન ભાઇઓમાં ચાલતી રૂઢી પ્રમાણે તથા પંચપરમેષ્ટિના એકસો આઠ ગુણ ખુલાસા સાથે ગોંડલ સિંઘાડાના પ્રખ્યાત તપસ્વી મુનીશ્રી ૧૦૦૮ માણેકચંદજી સ્વામીના શિષ્ય શ્રી. ૧૦૦૮ મુનીશ્રી જાદવજી સ્વામીની મદદથી સુધારી સદરહુ જૈન ભાઇ-ઓના ઉપયોગાર્થે સંવત ૧૯૬૮ની સાલમાં છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલા તે પુસ્તકની નકલો પુરી થઇ જવાથી ફરીથી સુધારી તેમાં યોગ્ય વધારા ઘટાડા સંવત ૧૯૭૯ ની સાલમાં ચોમાસામાં બિરાજતા પુજ્ય મુનીશ્રી ૧૦૦૮ શ્રી ત્રીલોકચંદજી મુનીએ સુચવ્યા તે પ્રમાણે સુધારા વધારા ઘટાડા કરી આ પુસ્તક છપાવવામાં આવેલ છે.

પ્રુફોની તપાસણી એક હાથે ન રહેવાથી રહેલી ભુલો માટે (સુદ્ધિપત્ર) આપવું પડયું છે વાંચનારે-શીખનારે (શુદ્ધિપત્ર) જોઇ (અશુદ્ધિ) ટાળી વાચવા-શીખવાની અમારી સૂચના છે.

ચાલુ પ્રતિક્રમણ જેમનું તેમજ રાખ્યું છે જયાં વિશેષતા કરી છે તે ત્યાં પ્રગટ કરી છે.

શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ટ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧	૧૩	અઘઘાતી	અઘનઘાતી
૨	૧૪–૧૬	કર્મ(...)તથા નિદ્રા લાવનાર	(...)તથા નિદ્રા લાવનાર કર્મ
,,	૧૫	અવઘદર્શન,	અવધિ દર્શન,
,,	૨૩–૨૪	અશ્રદ્ધા...કરનાર કર્મ. તથા	અશુદ્ધ...કરાવનાર કર્મ. અથવા
૩	૩	દર્શન તપના	દર્શન ચારિત્ર તપના
,,	૧૦	પ્રદક્ષણા કરીને	પ્રદક્ષિણા દઇને
,,	૧૧	વાંદૃછુ...લાગુછું	વાંદું છું...લાગું છું
,,	૧૬–૧૪	જાતિમાં ઉત્પન્ન થાય તે	જુદી જુદી જાતિમાં ઉત્પન્ન કરાવનાર તે
,,	૧૯	વિજાગ	વિજોગ
૫	૨	કીટીયારૂં,	કીડીયારૂં,
૬	૧૨	સંધાઇયા ૪	સંધાઇયા ૪
,,	૨૨	જીવતવ્ય	જીવિતવ્ય
૭	૨	મારૂ	મારૂં
,,	૭	તસ્સોતરીનો પાક	તસ્સ ઉત્તરીનો પાક
,,	૨૦	નિગ્ધાએણું, હાએ	નિગ્ધાયણ્ હાએ
,,	૨૪	લખવામાં	લેખવામાં
૮	૧૩	થોડુક,	થોડુંક,
૯	૧૪	જીવનની	જીવની

પૃષ્ટ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૦	૪	(અનુષ્ટુમવૃત.)	(અનુષ્ટુપવૃત્ત.)
,,	૧૬	મજિયંચ વદે. ૨	મજિયંચ વંદે. ૨
,,	૧૯	અભિનંદણુંચ ૪ અ૦	મભિનંદણુંચ ૪ મ૦
૧૧	૧	વદે	વંદે
,,	૨	સુવિહિચ	સુવિહિંચ
,,	૧૭	મલ્લિ	મલ્લિં
,,	૧૮	મુણિ સુવ્યં	મુણિ સુવ્વયં
૧૨	૪-૬	(પાછલાં બાંધ્યાં છે તે ખયાવ્યાં છે)	(પૂર્વે કરેલાં કર્મ જેમણે ખપાવ્યાં છે)
,,	૧૦	તિ૦ તિર્થંકર	તિ૦ હે તિર્થંકરો !
,,	૨૩	દિતુ.	દિંતુ.
૧૩	૧૭	પ્રનિજ્ઞાનો	પ્રતિજ્ઞાનો
,,	૧૯	દ્વ્યથકી	દ્રવ્યથકી
,,	૨૧	પચખાણુ	પચ્ચખાણુ
૧૪	૬	,,	,,
,,	૮	કરૂછું.	કરેછું.
,,	૧૦	પચખામિ	પચ્ચખામિ
,,	૧૨	કરૂછું	કરેછું
૧૫	૧	સાખે નીંદુછું	સાંખે નિંદુંછું
,,	૧૯	બુઝાયા છે	બુઝ્યા છે
,,	,,	(તે કે છે)	(તે કેવા છે)
૧૬	૪	ત્થા	તથા
,,	૨૩	ધર્મરૂઇ	ધર્મરૂપી

પૃષ્ટ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૭	૧	ધર્વને વિષે	ધર્મને વિષે
,,	૧૦	અપ્યડિહય	અપ્પડિહય
,,	૧૧	દંસણુ ધારણું	દંસણુ ધરાણું
૧૮	૭	મખય	મખ્ખય
,,	૨૦	કામીછું.	કામીછે.
૧૯	૭	નસમાયરિયવા	નસમાયરિયવ્વા
૨૧	૪	લોકા	લોકો
૨૨	૪	કેઇથી	કોઇથી
૨૩	૧૧	જતુ	જંતુ
,,	૧૬	ચલ	ચળ
૨૪	૧૦	નિર્વજ...સાવજ	નિર્વદ્ય...સાવદ્ય
૨૫	૯	કરવાન	કરવાના
,,	૧૬-૧૭	ઇરિયાવિહથી	ઇરિયાવહીથી
૩૧	૧૩	સતામા	સત્તામાં
,,	,,	સજલની	સંજ્વલની
૩૩	૨૪	ભાંગ્યા હોય,	જં૦જે વ્રત,ખં૦ભાંગ્યા હોય,
૩૫	૨	કરવા	કરવો
૩૬	૨૦	કીધા હોય	કીધો હોય.
૩૮	૨૩	સચ્ચિત કરી	સચિત્તે કરી
૩૯	૨૩	પરલોગ	પરલોગા
૪૦	૧૧	દિવસય	દેવસિયં
,,	૧૮	તિસીસન્નયરાએ	તિત્તિસન્નયરાએ
૪૨	૧૫	દેવસિયરસ્સ	દેવસિયસ્સ

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
,,	૧૬	સવ્વરસ્સ	સવ્વસ્સ
,,	૧૭	દેવસિયસ	દેવસિયસ્મ
,,	૧૮	દુવિચિંતીય	દુવિચિંતિયસ્સ
૪૩	૨	પડિકમામિ	પડિક્કમામિ
,,	૪	કરેમિભંતોનો	કરેમિભંતેનો
૪૫	૬	સુઠ્ઠુદિનં,	સુઠ્ઠુદિન્નં,
,,	૧૬	અસઝાય ટાળી"	અસજ્ઝાયમાં"
૪૬	૧૪	ત્થા	તથા
,,	૧૫	મડદુ	મડદું
૪૯	૧૦	પરિચવ	પરિચય
૫૦	૬	ચઊરિંદ્રિ	ચઉરિંદ્રિ
૫૨	૭	કન્નાલિક	કન્નાલિક
૫૪	૯	છોટી	છોડી
,,	૧૧	ધાડુ પાડવું.	ધાડું પાડવું.
૫૫	૧૬	વરતુમાં.	વરતુમાં.
૫૬	૨૦	એકકારણે કરી.	એકકરણે કરી.
૫૭	૧૬	અપર ગ્રહીશું	અપરિગ્રહીશું.
૫૭	૧૭	અપર ગ્રહેશું	અપરિ ગ્રહેશું
૫૮	૧૨	મૈથુનના ત્યાગ	મૈથુનના ત્યાગ-
,,	૧૯	પાંચમુ	પાંચમું
૬૦	૧૬	ચઉપ્રદનું	ચઉપદનું
૬૧	૪	છઠુ	છઠું
,,	૧૧	સઇછાએ	સઇચ્છાએ

પૃષ્ટ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૬૨	૩	દિાંશ	દિશિ
,,	૮	તંજેમછે તેમ	તે જેમછે તેમ
,,	૧૬	પટે	પડે
૬૩	૬	ઊલણિયાવિહં,૧	ઉલ્લણિયાવિહં,૧
,,	૧૨	ઊગ્વટ્ટણુવિહં,	ઉવ્વટ્ટણુવિહં,
,,	૨૩	ધ્પની વિ૦ગણુત્રી (મયાદા)	ધૂપની વિ૦ગણુત્રી (મર્યાદા)
૬૬	૧૪	તં૦જેમછે તેમ	તં૦તેજેમછે તેમ
૬૭	૨૨	વેચનાનો વેપાર	વેચવાનો વેપાર
૬૮	૫	વેરકમણું	વેરમણું
,,	૭	ચાૈવિહે પન્નેતે	ચઉવિહે પન્નતે
૬૯	૫	અનર્થાદંટ	અનર્થાદંડ
,,	૬	પચ્મખાણુ	પચ્ચખાણુ
,,	૨૨	કરવાતી	કરવાથી
૭૧	૭	કાથથી	કામથી
૭૨	૧૬	દનપ્રત્તે	દિનપ્રત્યે
,,	૨૦	તે૦ ઉપરાંન્ત પોતાની ઇચ્ઝાએ	તે૦ તે ઉપરાત પોતાની ઇચ્છાએ
૭૩	૧૫	તેમાં—હીદ્રવ્યા દીકની	તેમાંહીં દ્રવ્યાદિકની
૭૪	૮	મેકલાવી હોય	મોકલાવી હોય
,,	૨૧	એમવિહ	એગવિહં
૭૫	૨	દુક્કડ.	દુક્કડં
,,	૧૬	પોષો	પોસહં સવ્વ
૭૬	૭	અ૦ રાત્રરીવસ સુધી	અ૦ રાત્રદિવસ સુધી.

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૭૭	૨	સથારો	સંથારો
૭૮	૧	૮ સધુ	૮ સાધુ
,,	૭	સાધુ	સાધુ
,,	૯	એસિણ જેણું	એસણિજ્જેણં
,,	૧૮	આધાકરમીજ	આધાકર્મી
૭૯	૪	આધું	આધું
૮૦	૭	હોષ,	હોય,
,,	૧૨	ઉપાસણાના	ઉપાયણાના
,,	૨૨	વણીમ દોઅષ,	મણીમગ દોષ,
,,	૨૪	ક્રાહે દોષ.	ક્રોહે દોષ,
૮૦	૧૦–૧૧	ઉપર લખેલ........લાગેછે.	ઉપર લખેલ(ઉદ્ગમનના)૧૬ દોષ સાધુએ વ્હોરતાં થતાં દાતારથી લાગે છે.
૮૩	૫	નેનું વ્રત	તેનું વ્રત
,,	૧૧	ઉપર કહેલ બેતાળીસ દોષ કહેલા છે, તે સિવાય	ઉપરોક્ત ૪૨ દોષ સિવાય
૮૫	૧૮	આરિહંતાણુંથી	અરિહંતાણુંથી
૮૬	૬–૧૮	પચખામિ	પચ્ચખામિ–દરેકમાં 'ચ' ડબલ સમજવો.
,,	૧૮	અકરણીયજ્જંજોગં	અકરણીજ્જંજોગં
૮૭	૪	કરંતં નાણુ જાણેઈ.	કરંતં નાણુ જાણામિ.
૮૮	૧૭	એમશારર વોસરાવીને	એમ શરીર વોસરાવીને
૮૯	૭	તં૦ ત જેમ છે તેમ	તં૦ તે જેમ છે તેમ
,,	૯	ચક્રવર્તીદિક	ચક્રવર્તીયાદિક

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૯૧	૩	સત્ય રાખવી	સત્ય રાખવું તે
,,	૫	અનતા	અનંતા
,,	૧૦	વ્યતિક્રમ	વ્યતિક્રમ
૯૨	૮	બગાસુ	બગાસું
૯૩	૨૩	અસૂઝતુ	અસૂઝતું
૯૪	૧	પાણી ધીધું હોય	પાણી પીધું હોય
૯૫	૨૩	હોઊ	હોઉં
૯૬	૨૦	કાયદંડણું	કાયદંડેણં
૯૮	૧	ચારપ્રકાની સંજ્ઞાથી	ચાર પ્રકારની સંજ્ઞાથી
,,	૪	મથુનની ઇચ્છાથી	મૈથુનની ઇચ્છાથી
૯૯	૧૪	પચ્ચહં	પંચહિં
૧૦૦	૧૫	કાચ્ચી લીવોતરી	કાચી લીલોતરી
૧૦૩	૯	સોળ અધ્યાય નાંનામ	સોળ અધ્યયનનાં નામ
,,	૧૬	૧૧અપ્રેક્ષા૧૨અનુત્પ્રેક્ષા	૧૧પ્રેક્ષા–ઇર્યાએંજોવું ૧૨ ઉત્પ્રેક્ષાવારંવારજોવું.
૧૦૪	૧૧	નિશ્વયકારીભાષા	નિશ્ચયકારીભાષા
૧૦૬	૭	કપ્પોહં	કપ્પેહિં
,,	૨૦	૨૮નુયોગ	૨૮યોગાનુયોગ
૧૦૭	૧૨	ચારિત્રી થકી	ચારિત્ર થકી
૧૧૦	૧૪	દેવાણું	દેવીણું
૧૧૨	૨	નહાયતે	ન હોયતો
,,	૯	પજ્જવસાણું	પજ્જવસણાણું
,,	૧૦	નિર્થંકર ભાષિત	તિર્થંકર ભાષિત
,,	૧૭	સસુધ્ધં	સંસુધ્ધં

પૃષ્ટ	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૧૫	૨	કરૂંશુ	કરૂંછું
,,	૧૦	સમકીતદ્રષ્ટિ રહીતછું	સમકીતદૃષ્ટિ સહિતછું
,,	૧૮	ગુચ્છંમ	ગુચ્છગ
૧૧૭	૧૦	એકસો આઠ	એકસો સાઠ
,,	૧૭	કેવળ જ્ઞાની	કેવળ જ્ઞાન
૧૧૮	૪	અનંતદુઃપ્રથી	અનંત દુઃખથી
૧૧૯	૧૪	દેવસી સબંધી	દેવસી સંબંધી
૧૨૦	૬	તપરયા	તપસ્યા
૧૨૧	૪	શિષ્યા	શિષ્યો
,,	૬	ત્રીવિધ	ત્રિવિધેંકરી—મન વચન કાયાએં કરી
,,	૮	હાથ જોડી કરતો થકો	હાથ જોડી કરી
,,	૧૦	અપરધ	અપરાધ
૧૨૨	૧૧	દુગાચ્છયં	દુગંચ્છિયં
,,	,,	પડિક્રત્તો	પડિકંતો
,,	૧૨	જીતનાર	રાગદ્વેષને જીતનાર
,,	૨૪	પ્રાયાશ્વત વિસ્સુધનાર્થે	પ્રાયશ્ચિત્ત વિસુદ્ધનાર્થે
૧૨૩	૧૭	ચેવિહંપિ આહારં	ચોવિહંપિ આહારં
,,	,,	અસણુ	અસણં
,,	૨૩	સર્વ સમાધીને અર્થે	સર્વ અસમાધિને અર્થે
૧૨૪	૨	શબ્દ મુકાદેવો	શબ્દ મૂકીદેવા
,,	૧૫	સદ્દહણા સહીત.	સદ્દહણા સહિત
,,	૧૬–૧૭	સહાત	સહિત
૧૨૫	૧	છ કુંપચ્ચખાણ	સાત પચ્ચખાણ (મૂળ તથા અર્થ સહિત.)

પૃષ્ટ.	પંક્તિ	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ
૧૨૬	૧૩	ભાગે નહિં	ભાંગે નહિં
,,	૧૪	ભગ થાય નહીં	ભંગ થાય નહિં
૧૨૬	૧૭	ઓશડ કરીયે	ઓસડ કરીએ તો
૧૨૭	૭	સાહુંવયણેણં	માહુવયણેણં
૧૨૮	૧૧	પચ્ચખાણુ ૭	પચ્ચખાણુ ૭
૧૩૦	૧૯	ધંતુ	ધાતુ
૧૩૧	૭	જેવી	જેવા
,,	૧૬	જડેલે	જડેલ
,,	૨૪	બારગણા	બારગણો
૧૩૨	૧૦	દુર રહીજાય	દૂર થઈજાય
૧૩૯	૧૨	ધ્રાણ	ઘ્રાણ
૧૪૦	૧૮	લધુનીત	લઘુનીત
૧૨૪	૧૭	માદ્દવતા	માર્દવતા
૧૪૩	૨૦–૨૨	વસ્ત્ન–યથાવિધિ	વસ્ત્ર–યથાવિધિ
૧૪૪	૭–૧૩	સુધી–કાર્યોત્સર્ગ	સુધી–કાયોત્સર્ગ
,,	૧૨–૨૩	કપડા હિત–પુર્વોક્ત	કપડારહિત–પૂર્વોક્ત
૧૪૬	૧૨	અંતર રંગ	અંત રંગ
૧૪૭	૫	ખંતિ સવ્વેગ રઉ	ખંતિ સંવેગરઓ
,,	૧૪	પ્રણામાની ધારા	પ્રણામની ધારા
૧૪૮	૪	કાયયાના	કાયાના
,,	૮	ક્ષમાવત	ક્ષમાવંત
,,	૨૧	પૂર્વકના	પૂર્વના

ૐ ર્હ મ.

નમઃ સિદ્ધઃ

શ્રી વીતરાગાય નમઃ

સામાયિક.

નવકાર મંત્ર.

પરમ ઇષ્ટને નમસ્કાર.

નમો અરિહંતાણં	ન૦ નમસ્કાર હોજો. અ૦ *આઠ કર્મ-રૂપ વેરીને હણનાર અરિહંત કે જેણે ચાર કર્મ ઘનઘાતી ટાળ્યાં છે તથા બાકીનાં ચાર અઘઘાતી બળી દોરડી સમાન પાતળાં પાડી મોક્ષ જવાના કામી થઇ વિચરે છે તેને.

---

*આઠ કર્મની વિગત.

૧ જ્ઞાના વરણી કર્મ	જ્ઞાનનું આવરણ કરનાર (જ્ઞાનને રોકનાર) કર્મ (જ્ઞાનના પ્રકાર:— મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મન પર્યવ, ને કેવળજ્ઞાન.)

નમો સિદ્ધાણં	ન૦ નમસ્કાર હોજો. સિ૦ સકળ કાર્ય સાધ્યાં તે સિદ્ધને, જે *આઠ કર્મ ખપાવી મોક્ષ પામ્યા છે તેને.
નમો આયરિયાણં	ન૦ નમસ્કાર હોજો. આ૦ પાંચ મહાવ્રત ધારી આચાર્યજીને, જે પાંચ આચાર પાળે અને બીજાને પળાવે તેને. ૧ જ્ઞાનાચાર ૨ દર્શનાચાર ૩ ચારિત્રાચાર ૪ તપાચાર ૫ વીર્યાચાર.
નમો ઊવજ્ઝયાણં	ન૦ નમસ્કાર હોજો. ઊ૦ પંચ મહાવ્રત ધારી ઊપાધ્યાયને, જે શુદ્ધ સુત્રાર્થ ભણે ને ભણાવે તેને.

---

૨ દર્શના વરણી કર્મ	દર્શનનું આવરણ (રોકનાર) કરનાર કર્મ (તે ચક્ષુ દર્શન, અચક્ષુદર્શન, અવધદર્શન, કેવળદર્શન) તથા નિદ્રા લાવનાર.
૩ વેદની કર્મ ૧ સાતાવેદની ૨ અસાતા વેદની	૧ સુખ મળે એટલે વૈભવ વિગેરે સામગ્રી મળે તેવું કર્મ. ૨ દુઃખ ભોગવાવે તેવું કર્મ.
૪ મોહની કર્મ	સમકીત ગુણ રોકનાર એટલે "શુદ્ધ ગુરૂ, દેવ, અને ધર્મ" ઉપર અશ્રધા ઉત્પન્ન કરનાર કર્મ. તથા મિથ્યાત્વરૂપ.
૫ આયુષ્ય કર્મ	આયુષ્ય બાંધનાર કર્મ.

નમો લોએ સવ્વ સાહુણં	ન૦ નમસ્કાર હોજો. લો૦ લોકને વિષે, સ૦ સર્વ, સા૦ સાધુજીને, જે જ્ઞાન-દર્શન તપના સાધનાર તેને.

તિખ્ખુતોનો પાઠ.

(વંદન વિધિ.)

તિખ્ખુતો	તિ૦ ત્રણવાર
આયાહિણં	આ૦ બે હાથ જોડી જમણા કાનથી-ડાબા કાન સુધી.
પયાહિણં	પ૦ પ્રદક્ષણા કરીને.
વંદામિ	વં૦ વાંદુછુ એટલે પગે લાગુ છું

---

૬ નામ કર્મ	નામ ધરાવનાર કર્મ જાતિમાં ઉત્પન્ન થાય તે નામ કર્મ. જેમકે મનુષ્ય, હાથી, ઘોડા, વિગેરે.
૭ ગોત્ર કર્મ	ઉંચ, નીચ ગોત્ર આપનાર કર્મ જેમકે રાજા ચાંડાળાદિક.
૮ અંતરાય કર્મ	દાન, લાભ, ભોગ, ઉપભોગ, બળ, પ્રાક્રમ આદિકથી વિઘ્ન પડાવનાર કર્મ.

આ આઠ કર્મના બે ભાગ છે.

૧ ઘનઘાતી કર્મ	મજબુત નિવડ. અથવા ગાઢું કર્મ ૧-૨-૪-૮ મું.
૨ અઘનઘાતી કર્મ	પાતળું એટલે બળેલી દોરડી જેવું કર્મ ૩-૫-૬-૭ મું.

નમંસામિ	ન૦ નમસ્કાર કરૂંછું
સક્કારેમિ	સ૦ સતકાર દેઊંછું (વિનય ભક્તિ-કરીને)
સમ્માણેમિ	સ૦ સનમાન દેઊંછું (ગુણગ્રામ કરીને)
કલ્લાણં	ક૦ કલ્યાણકારી છો
મંગલં	મં૦ મંગળકારી છો
દેવયં	દે૦ દેવ ધર્મ સમાન છો
ચેઇયં	ચે૦ જ્ઞાનવંત છો; છકાએ જીવને સુખદાયક
પજ્જુવાસામિ	પ૦ સેવા કરૂં છું મન, વચન કાયાએ કરીને

ઇરિયા વહિનો પાઠ.

(ગમનાગમનની આલોયણા.)

ઇચ્છામિ	ઇ૦ ઇચ્છુંછું
પડિક્કમિઉં	પ૦ પાપ થકી છૂટવાને
ઇરિયા	ઇ૦ જોઇને હીંડતાં
વહિયાએ	વ૦ પંથને વિષે (ચાલતી વખતે)
વિરાહણાએ	વિ૦ જીવની વિરાધના થઇ હોય તે થકી
ગમણા ગમણે	ગ૦ જતાં આવતાં
પાણ, ક્કમણે	પા૦ કોઇ જીવને ક૦ કચર્યા હોય
બીય, ક્કમણે	બી૦ બીજને ક૦ કચર્યા હોય

હરિય, ક્કમણે	હ૦ લિલોતરી ક૦ કચરી હોય
ઊસા, ઊત્તિંગ	ઊ૦ ઠાર, ઝાકળ ઊ૦ કીટીયારૂં
પણુંગ, દગ્ગ	પ૦ લીલફૂલ પાંચવરણી, (કાળી, લીલી, રાતી, પીળી, ધોળી.) દ૦ પાણી.
મટ્ટી, મક્કડા	મ૦ કાચી માટી મ૦ મંકોડા
સંતાણા, સંકમણે	સં૦ (કરોડીયાની) જાળ, ૫ડ સં૦ (એ સર્વને) કચર્યા હોય
જે, મે, જીવા	જે૦ જે કોઇ મે૦ મેં જી૦ જીવને
વિરાહિયા	વિ૦ વિરાધ્યા હોય (તથા દુઃખ દીધું હોય)
એગિંદિયા	એ૦ એક ઇંદ્રિવાળા જેવા કે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, વનસ્પતિ એ પાંચ સ્થાવર
બેઇંદિયા	બે૦ બે ઇંદ્રિયજીવ એટલે શરીર અને મુખવાળા; જેવા કે પુરા, કરમીઆ વિગેરે
તેઇંદિયા	તે૦ ત્રણ ઇંદ્રિયવાળા જીવ એટલે શરીર જીભ અને નાકવાળા જેવા કે કીડી, મંકોડી, જૂ, માંકડ વિગેરે
ચઊરિંદિયા	ચ૦ ચાર ઇંદ્રિયવાળા જીવ એટલે શરીર, જીભ, નાક, અને આંખવાળા જેવા કે માખી મચ્છર, ભમરા, તીડ, પુદા વિગેરે

પચિંદિયા	પં૦ પાંચ ઈંદ્રિયવાળા જીવ એટલે શરિર, જીભ, નાક, આંખ અને કાન-વાળા. જેવાં કે માણુસ, પશુ, પંખી વિગેરે(તે ગર્ભજ તથા સમુર્છીમ;ગર્ભજ તે માત પીતાથી ઉપજે તે; સમુર્છીમ એટલે સ્વભાવિક હવાદી કારણે ઉપજે તે, જેવાં કે દેડકાં માછલાં વિગેરે)
અભિહયા ૧	અ૦ સામા આવતા હણ્યા હોય
વત્તિયા ૨	વ૦ વાટલા કરી ધુળે કરીં ઢાંકયા હોય
લેસિયા ૩	લે૦ ભોંય તથા ભીત સાથે મસળ્યા હોય.
સંઘાઇયા ૪	સં૦ એક બીજા સાથે અથડાવ્યા હોય
સંઘટ્ટિયા ૫	સં૦ એક પાશે અડકવાથી પીડા ઉપજાવી હોય
પરિયાવિયા ૬	પ૦ સઘળા પાસાએ પીડા ઉપજાવી હોય
કિલામિયા ૭	કિ૦ ઘણું દુઃખ ઉપજાવ્યું હોય
ઊદ્દવિયા ૮	ઊ૦ ધ્રાસકો પાડયો હોય
ઠાણા ઓઠાણું,	ઠા૦ એક સ્થાનકેથી, ઓ૦ બીજા સ્થાનકે
સંકામિયા ૯	સં૦ મુક્યા હોય
જીવિયાઓ	જી૦ જીવતવ્ય થકી (આયુષ્ય થકી)
વવરોવિયા ૧૦	વ૦ નાશ કીધો હોય

તસ્સ, મિચ્છામિ, દુક્કડં	ત૦ તે સંબંધીનું, મિ૦ નિષ્ફળ થાઓ મિ૦ મારૂં દુ૦ દુઃકૃત, પાપ (ઉપર કહ્યા તે સર્વ પ્રકારના જીવને દુઃખ વીગેરે દીધાં છે તે સંબંધી પાપ દોષ લાગ્યું હોય તે નાશ થાઓ.)

તસ્સોતરીનો પાઠ.

કાયોત્સર્ગવિધિ.

તસ્સ, ઊત્તરી, કરણેણં	ત૦ તેહની ઊ૦ વિશેષ શુદ્ધિ, ક૦ કરવા સારૂં
પાયાચ્છિત, કરણેણં	પા૦ પ્રાયશ્ચિત (લાગેલાં પાપનું છેદન) ક૦ કરવા સારૂં
વિસોહિ, કરણેણં	વિ૦ આત્માની વિશેષે શુદ્ધી (નિર્મ-ળતા) ક૦ કરવા સારૂં
વિસલ્લિ, કરણેણં	વિ૦ શલ્ય (માયા, મિથ્યાત્વ, નિયાણા) રહિત, ક૦ કરવા સારૂં
પાવાણં, કમ્માણં	પા૦ પાપ, ક૦ કર્મને (પાપ ૧૮ અને કર્મ ૮)
નિગ્ઘાએણં, ઠાએ	નિ૦ ટાળવાને, ઠા૦ અર્થે
ઠામિ, કરેમિ, કાઊસગ્ગં	ઠા૦ સ્થીર રહીને૦ કરૂંછું, કા૦ કાઉ-સગ્ગ (કાયાને લાગવા રૂપ)

હવે કાઊસગ્ગમાં કયા કારણે કાયા હાલતાં છતાં અપવાદ તરીકે લખવામાં આવે છે તે, અર્થાત્ આગારના બોલ કહે છે.

અનથ્થ	અ૦ અન્નેરે પ્રકારે કાયા હાલે તેની માથી
ઊસ્સસિયેણં ૧	ઊ૦ ઊંચો શ્વાસ લેવાથી
નિસ્સસિયેણં ૨	નિ૦ નીચો શ્વાસ મુકવાથી
ખાસિએણં ૩	ખા૦ ઊધરસ આવવાથી
છીએણં ૪	છી૦ છીંક આવવાથી
જંભાઇએણં ૫	જં૦ બગાસું ખાવાથી
ઊડ્ડુએણં ૬	ઊ૦ ઓડકાર આવવાથી
વાયનિસગ્ગેણં ૭	વા૦ અધોવાય સંચરવાથી
ભમ્મલિએ ૮	ભ૦ ભમરી અથવા ચકરી આવવાથી
પિત્ત ૯	પિ૦ પિત્ત વમનેકરી (ઊલટી થવાથી)
મુચ્છાએ ૧૦	મુ૦ મુર્છા આવવાથી
સુહુમેહિં, અંગ, સંચાલેહિં ૧૧	સુ૦ સુક્ષ્મ થોડુક, અં૦ શરિર. સં૦ હાલવાથી
સુહુમેહિં, ખેલ સંચાલેહિં ૧૨	સુ૦ સુક્ષ્મ, ખે૦ બળખો, સં૦ હાલવાથી
સુહુમેહિં, દિઠ્ઠ, સંચાલેહિં ૧૩	સુ૦ સુક્ષ્મ, દિ૦ આંખનું પલકારૂં સં૦ પલકાવવાથી
એવમાઇએહિં	એ૦ એ આદે લેઇને (સર્પાદિ ઝેરી જીવનું તથા અગ્ની, જળ, વીજળી, આદિક અકસ્માતિક ઉપસર્ગથી
આગારેહિં	આ૦ પૂર્વોક્ત શબ્દના આગારો થકી કાયા હાલવાથી

અભગ્ગો	અ૦ સર્વથા કાઊસગ્ગ ભગ્નિ નહીં
અવિરાહિઓ	અ૦ હાની પોંહચે નહીં
હુજ્જ, મે, કાઊસગ્ગો	હુ૦ હોજો, મે૦ મારો, કા૦ કાયાનું અણહલાવવું, (ક્યાં સુધી)
જાવ, અરિહંતાણં	જા૦ જ્યાં સુધી, અ૦ અરિહંતજીનું નામ સંભારી
ભગવંતાણં,	ભ૦ ભગવંતનું નામ સંભારી
નમોકારેણં,	ન૦ નમો અરિહંતાણં ઇત્યાદિક પદને ઉચરવે કરી નમસ્કાર ન કરૂં ત્યાં સુધી
નપારેમિ	ન૦:કાઉસગ્ગ પાળું નહિં—
તાવ, કાયં	તા૦ ત્યાં સુધી કા૦ કાયાને
ઠાણેણં	ઠા૦ એકસ્થાનકે નિશ્ચળપણે રહીને
મોણેણં	મા૦ મૌનપણે એટલે અબોલપણે રહી
ઝાણેણં	ઝા૦ ગમણા ગમણ કરવાથી જીવનની વિરાધના થઇ હોય તેની નિંદા રૂપ ધર્મ ધ્યાને કરી
અપ્પાણં, વોસરામિ	અ૦ પોતાની કાયાને વો૦ તજાંયું

પછી "ઇરિયાવહિ"નો કાઊસગ્ગ કરવો અને તે ન આવડે તો આઠ નવકાર મંત્રનો કાઊસગ્ગ કરવો અને પંચપરમેષ્ટિનાં નામ મનમાં ગણ્યા પછી "નમો અરિહંતાણં" કહી કાઉસગ્ગ પાળવો.

લોગસ્સનો પાઠ.

ચોવિશ જિનરાજની સ્તવના.

(અનુષ્ટુમવૃત.)

લોગસ્સ, ઊજ્જોયગરે,	લો૦ લોકનાં સંપૂર્ણ સ્વરૂપને ઊ૦ ઉદ્યોતના (પ્રકાશ) કરણ હાર
ધમ્મ, તિથ્થયરે, જિણે	ધ૦ ધર્મ, તિ૦ તિર્થના કરનાર. (ધર્મ તિર્થ ચાર, સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા) જિ૦ જિન કહેતાં રાગદ્વેષના જીતનાર
અરિહંતે, કિત્તઇસ્સં	અ૦ અરિહંત દેવની, (નામ લેઇને) કિ૦ કીર્તી કરૂં છું
ચઉવિસંપિ, કેવલી ॥૧॥	ચો૦ ચોવીશે એકઠા, કે૦ કેવળ જ્ઞાની તિર્થંકર (તેનાં નામ)
ઉસભ ૧ (આર્યા વૃત)	ઉ૦ ઋષભદેવ સ્વામીને
મજિયંચ વદે ૨,	મ૦ અજીતનાથ, ચ૦ વળી વં૦ વાંદુછું
સંભવ ૩	સં૦ સંભવનાથ
અભિનંદણુંચ ૪	અ૦ અભીનંદન સ્વામી, ચ૦ વળી
સુમઇંચ ૫	સુ૦ સુમતીનાથ સ્વામી, ચ૦ વળી
પઉમપ્પહં ૬	પ૦ પદ્મપ્રભુ સ્વામીને
સુપાસં ૭	સુ૦ સુપાર્શ્વનાથ સ્વામીને
જિણુંચ	જિ૦ રાગદ્વેશના જીતનાર જીન ભગવાન, ચ૦ વળી

૧૮૮૬

ચંદપ્પહં વંદે ૮ ॥ ૧ ॥	ચં૦ ચંદ્રપ્રભુને, વં૦ વાંદુછું
સુવિહિંચ ૯	સુ૦ સુબુદ્ધીનાથ સ્વામી ચ૦ પાદપૂર્ણ
પુપ્ફદંતં ૯	પુ૦ પુષ્પદંતજી (આ નામ સુબુદ્ધી-નાથ સ્વામી નવમા તિર્થંકરજીનું બીજુ નામ છે)
સીયલ ૧૦	સિ૦ શીતળનાથજી
સિજ્જંસ ૧૧	સિ૦ શ્રેયાંસનાથજી
વાસુપુજ્જંચ ૧૨	વા૦ વાસપુજ્ય સ્વામી, ચ૦ વળી
વિમલ ૧૩	વિ૦ વિમળનાથજી
મણંતં ચ જિણં ૧૪	મ૦ અનંતનાથજી, ચ૦ વળી જિ૦ જીનભગવંતને
ધમ્મં ૧૫	ધ૦ ધર્મનાથજી
સંતિં, ચ, વંદામિ ૧૬	સં૦ શાન્તિનાથજી, ચ૦ વળી વં૦ વાંદુછું.
કુંથું ૧૭	કું૦ કુંથુનાથજી
અરંચ ૧૮	અ૦ અરનાથજી, ચ૦ વળી
મલ્લિ ૧૯	મ૦ મલ્લીનાથજી
વંદે મુણિસુવ્યં ૨૦	વં૦ વાંદુછું મુ૦ મુનીસુવ્રત સ્વામીને
નમિ જિણં, ચ, વંદામિ ૨૧	ન૦ નમિનાથ સ્વામિને, જિ૦ જીનેશ્વરને ચ૦ વળી વં૦ વાંદુછું
રિટ્ઠનેમિ ૨૨	રિ૦ અરિષ્ટનેમિને
પાસંતહ ૨૩	પા૦ પાર્શ્વનાથજી ત૦ તેમજ
વદ્ધમાણં, ચ ૨૪ ॥ ૪ ॥	વ૦ વર્ધમાનસ્વામીને, ચ૦ વળી
એવં, મએ	એ૦ એ પ્રકારે મ૦-મેં (ચોવીશે તીર્થંકર)

અભિથ્થુયા,	અ૦ નામે કરી સ્તવ્યા છે (સ્તુતિ કરીછે) તે કેવા છે.
વિહુય, રય, મલા	વિ૦ ટાળ્યાછે, ર૦ (કર્મરૂપિ) રજ મ૦ (કર્મરૂપી)મેલ, (પાછલાં બાંધ્યાં છે તે ખપાવ્યાં છે)
પહીણ, જર, મરણા	પ૦ ખપાવ્યા છે, જ૦ જરા, મ૦ મરણ
ચઉવિસંપિ, જિણવરા,	ચ૦ ચોવિસે જિ૦ જીનવર (સામાન્ય કેવળીઓમાં પ્રધાન એવા હે તીર્થંકરો !)
તિથ્થયરા, મે.	તિ૦ તિર્થંકર, મે૦ મને
પસિયંતુ ॥ ૫ ॥	પ૦ પ્રસન્ન થાઓ
કિત્તિય, વંદિય, મહિયા,	કિ૦ (વચન યોગે) કિર્તી કીધી, વં૦ (શુભકાયાયોગે કરી) વાંદ્યા, મ૦ (શુદ્ધ ધ્યાન યોગે કરી) પુજ્યા (ભાવ પુજાએ)
જે, એ, લોગસ્સ	જે૦ જે, એ૦ એ (ઉપર કહ્યા તે તિર્થંકરો) લો૦ લોકને વિષે
ઉત્તમા સિદ્ધા ॥	ઉ૦ ઊત્તમ, સિ૦ સિદ્ધ (મોક્ષપદ પામ્યા.)
આરોગં, બોહિલાભં,	આ૦ રોગ રહિત, બો૦ સમકિતની પ્રાપ્તી.
સમાહિ. વર	સ૦ ભાવસમાધિ, વ૦ પ્રધાન
મુત્તમં, દિંતુ ॥ ૬ ॥	મુ૦ સર્વોત્તમ, દિ૦ આપો

ચંદેસુ, નિમ્મલયરા,	ચં૦ ચંદ્રમાથી, (અધિક) નિ૦ નિર્મળ છો
આઇચ્ચેસુ, અહિયં	આ૦ સૂરજથી, અ૦ અધિક
પયાસયરા	પ૦ પ્રકાશના કારણહાર છો
સાગર, વર, ગંભીરા,	સા૦ સમુદ્ર, વ૦ પ્રધાન, ગં૦ ગંભીર છો (સ્વયંભુ રમણ સમુદ્ર જેવા)
સિદ્ધા, સિદ્ધિં	સિ૦ એવા હે સિદ્ધ ભગવંતો ! સિ૦ મુક્તિપદ (મુક્તિનો માર્ગ)
મમ, દિસંતુ ॥ ૭ ॥	મ૦ મને, દિ૦ આપો (બતાવો)

અહીં "તિખ્ખુતો" નો પાઠ ત્રણવાર ભણી ગુરૂ આદિક વિદ્યમાન હોય તો તેમની આજ્ઞાએ અને તેમના અભાવે ઉત્તર દિશા સનમુખ શ્રી મંદીર સ્વામિની આજ્ઞા માગી "સામાયિક" આદરવા માટે નીચેનો પાઠ ભણવો.

સામાયિક આદરવાનો પાઠ.

પ્રતિજ્ઞાનો

દ્રવ્યથકી	દ્ર૦ કાયાએ કરી
સાવજ્જજોગના	સા૦ પાપકારી કામ કરવાની
પચ્ચખાણ	પ૦ પ્રતિજ્ઞા, બંધી
ક્ષેત્રથકી, આખા લોક પ્રમાણે	ક્ષે૦ ક્ષેત્રથકી આખા લોક પ્રમાણે (બધા લોકમાં)

કાળથકી, અંતરહમહુર્ત	કા૦ વખતથકી, અં૦ બેઘડી સુધી અથવા તેથી વધારે જેટલું રહેવું હોય તેટલું (ન પાળું ત્યાં સુધી)
ભાવ થકી	ભા૦ આનંદથી, પ્રીતીથી, સ્વઈચ્છા સહીત મનની ધારણા મુજબ
છ કોટીએ, પચખાણ	છ૦ છ પ્રકારે તે બે કરણે ને ત્રણ જોગે પ૦ પ્રતિજ્ઞા
કરેમિ, ભંતે, સામાઇયં	ક૦ કરૂંછું ભં૦ હે પુન્ય સા૦ સમતા:ભાવ રૂપ સામાયિક.
સાવજ્જં, જોગં, પચખામિ	સા૦ પાપમાં, જો૦ મન, વચન, કાયાના જોગ પ્રવરતાવવા રૂપ વેપા-રનો પ૦ નિષેધ કરૂંછું.
જાવ, નિયમ	જા૦ જ્યાં સુધી, નિ૦ મર્યાદા કીધી છે ત્યાં સુધી
પજ્જુવા સામિ	પ૦ સેવા ભક્તી કરૂંછું
દુવિહં, તિવિહણં	દુ૦ બે કરણે કરી, તિ૦ ત્રણ યોગે કરી
નકરેમિ, નકારવેમિ	ન૦ પાપ કરૂં નહીં, ન૦ પાપ કરાવું નહીં.
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને કરી, વ૦ વચને કરી, કા૦ કાયાએ કરી
તસ્સ, ભંતે, પડિક્કમામિ	ત૦ પૂર્વે સાવદ્ય (પાપવાળી) કરણી કીધી હોય તેથી, ભ૦ હે પુન્ય પ૦ નિવર્તુંછું.

નિંદામિ	નિ૦ આત્માની સાખે નીંદુછું.
ગરિહામિ	ગ૦ ગુરૂની સાખે ગરહુંછું
અપ્પાણં વોસરામિ	અ૦ મારા આત્માને, વો૦ તજાંછું (અશુભ જોગ સહિત, એવા આત્માને)

*નમોથ્થુણંનો પાઠ.

તીર્થંકરદેવ, સિદ્ધભગવાન અને ગુરૂની સ્તુતિ

આ પાઠ ભણતી વખતે આપણી નરમાસ બતાવવા અર્થે જમણો ઢીચણ ભોંયે અડાડી ડાબો ઢીચણ ઊંચો રાખી પાઠ ભણવો.

નમોથ્થુણં ૧	ન૦ નમસ્કાર હોજો
અરિહંતાણં ૨	અ૦ અરિહંતજીને
ભગવંતાણં ૩	ભ૦ ભગવંતજીને
આઇગરાણં ૪	આ૦ ધર્મની આદિના કરનાર
તિથ્થયરાણં ૫	તિ૦ તિર્થના સ્થાપનાર ને (સાધુ સાધવી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, આ ચાર તિર્થ કહેવાય છે).
સયંસ બુદ્ધાણં ૬	સ૦ પોતેજ (પોતાની મેલે) બુ૦ બુઝયા છે તેનને (તે કેવા છે)
પુરિસુત્તમાણં ૭	પુ૦ પુરૂષમાં ઊત્તમ છે
પુરિસ સિહાણં ૮	પુ૦ પુરૂષ માંહી સીંહ સમાન છે

* આ પાઠ બે વખત ભણવાનો છે.

પુરિસ વર, પુંડરીયાણં ૯	પુ૦ પુરૂષ માંહી પ્રધાન, પુ૦ પુંડરીક કમળ સમાન છે
પુરિસ વર, ગંધ હથ્થીણં ૧૦	પુ૦ પુરૂષ માંહી, ગં૦ ગંધહસ્તી સમાન (જેનો મદ તથા પરસેવો સુગંધી છે તે હાથી)
લોગુ ત્તમાણં ૧૧	લો૦ લોક માંહી ઉત્તમ
લોગ, નાહાણં ૧૨	લો૦ લોકના, ના૦ નાથ
લોગ, હિયાણં ૧૩	લો૦ લોકના, હિ૦ હીત કરનાર
લોગ, પઇવાણં ૧૪	લો૦ લોક માંહી, પ૦ દીવા સમાન
લોગ, પજ્જો યગરાણં ૧૫	લો૦ લોક માંહી, પ૦ વિશેષ ઉદ્યોત કરનાર
અભય દયાણં ૧૬	અ૦ અભય દાનના દેનાર
ચખ્ખુ દયાણં ૧૭	ચ૦ (જ્ઞાન રૂપ) ચક્ષુના દેનાર
મગ્ગ દયાણં ૧૮	મ૦ મોક્ષ માર્ગના દેનાર
સરણ દયાણં ૧૯	સ૦ સરણના દેનાર
જીવ દયાણં ૨૦	જી૦ સંજમ જીવતરના દેનાર
બોહિ દયાણં ૨૧	બો૦ સમક્તિ રૂપ બોધના દેનાર
ધમ્મ દયાણં ૨૨	ધ૦ ધર્મના દેનાર (દશ વિધ યતિ ધર્મના દેનાર)
ધમ્મ દેસિયાણં ૨૩	ધ૦ ધર્મના (સૂત્ર ધર્મ, ચારિત્ર ધર્મ) ઉપદેશના દેનાર
ધમ્મ નાયગાણં ૨૪	ધ૦ ધર્મના નાયક
ધમ્મ સારહીણં:૨૫	ધ૦ ધર્મરૂઇ રથના સારથી (હાંકનાર ચલાવનાર)

ધમ્મવર, ચાઊરંત, ચક્કવટ્ટીણં ૨૬	ધ૦ ધર્મને વિષે પ્રધાન, ચા૦ નરકાદિક ચાર ગતીના અંત કરવાથી ચ૦ ચક્રવર્ત્તી સમાન
દીવો ૨૭	દી૦ સંસાર સમુદ્રમાં બુડતા જીવને દ્વીપ સમાન
તાણં ૨૮	તા૦ તારનાર (દુખના નિવારણ હાર)
સરણં ૨૯	સ૦ આધાર રૂપ
ગઈ ૩૦	ગ૦ ચાર ગતીમાં
પઈટ્ઠા ૩૧	પ૦ પડતા જીવને
અપ્પડિહય, વર, નાણં, દંસણ ધારણં ૩૨	અ૦ નહીં હણાય એવું, વ૦ ઊત્તમ ના૦ જ્ઞાન, દ૦ દર્શન, ધ૦ ધરણહાર
વિયટ્ટ છઊમાણં ૩૩	વિ૦ ગયું છે. છ૦ છદ્મસ્તપણું જેનું
જિણાણં ૩૪	જિ૦ પોતે રાગ દ્વેશ જીત્યા છે
જાવયાણં ૩૫	જા૦ પરને રાગ દ્વેશના જીતાવણહાર
તિન્નાણં ૩૬	તિ૦ પોતે સંસાર રૂપ સમુદ્રમાંથી તર્યાં છે
તારયાણં ૩૭	તા૦ પરને સંસારરૂપ સમુદ્રમાંથી તારનાર છે
બુદ્ધાણં ૩૮	બુ૦ પોતે તત્વજ્ઞાન સમજ્યા છે
બોહિયાણં ૩૯	બો૦ પરને તત્વજ્ઞાન સમજાવનાર છે
મુત્તાણં ૪૦	મુ૦ પોતે બાહ્ય તથા અભ્યંતર બંધનથી મુકાણા છે.
મોયગાણં ૪૧	મો૦ પરને બાહ્ય તથા અભ્યંતર બંધનથી મુકાવનાર છે

સવ્વન્નુણં ૪૨	**સ૦** સર્વ પદાર્થના જાણનાર છે
સવ્વદરિસિણું ૪૩	**સ૦** સર્વ પદાર્થના દેખણહાર છે
સિવ ૪૪	**સિ૦** ઊપદ્રવ રહિત છે
મયલ ૪૫	**મ૦** અચળ છે
મરૂય ૪૬	**મ૦** રોગ રહિત છે
મણંત ૪૭	**મ૦** અંત રહિત છે
મખય ૪૮	**મ૦** ક્ષય રહિત છે
મવ્વા બાહ ૪૯	**મ૦** બાધા પીડા રહિત છે
મપુણ રાવત્તિં ૫૦	**મ૦** ફરીને અવતરવું નથી જ્યાંથી
સિદ્ધિ; ગઇ ૫૧	**સિ૦** મોક્ષની ગતી
નામ ધેય ૫૨	**ના૦** એવું નામ છે જેનું
ઠાણં સંપત્તાણં ૫૩	**ઠા૦** એવા સાશ્વતા સ્થાનકને **સં૦** પામ્યા છે.
નમો જીણાણં	**ન૦** નમસકાર હોજો, **જી૦** તિર્થંકરને, સિદ્ધ ભગવાનને
જિય ભયાણં	**જિ૦** જીત્યા છે **ભ૦** ભય માત્રને

એક વખત "નમોથ્થુણં" બોલી, પુનઃ "નમોથ્થુણં" બોલવું બીજી વખતે બોલતી વખતે "ઠાણું સંપત્તાણં" એટલે પદ (૫૩) ને બદલે "ઠાણં સંપાવિઊ કામાણં" બોલવું. **ઠાણ સંપાવિઊં કામાણં ઠા૦** એવા સાશ્વતા સ્થાનકે **સં૦** પામવાને **કા૦** કાંમી છું.

સામાયિક પાળવાની વિધિ.

નવકાર મંત્રનો પાઠ, તિખ્ખુતોનો પાઠ, ઇરિયાવહિનો પાઠ, તસ્સોતરીનો પાઠ "ઇરિયાવહિ" નો કાઊસગ્ગ, લોગસ્સનો પાઠ

અને સામાયિક આદરવાના પાઠની જગોએ નીચે લખેલ પાઠ બોલવો ત્યાર પછી "નમોથ્થુણં" નો પાઠ બે વાર બોલવો.

એહવા નવમા સામાયિક-	એ૦ એહવું "સામાયિક" નામનું
વ્રતના	શ્રાવકનું નવમું શિક્ષાવ્રત તેના
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા, તે, આલોઉં	તં૦ તે જેમ છે તેમ, તે૦ તે, આ૦ નિવારણ કરૂં છું.
મણ દુપ્પડિ હાણે ૧	મ૦ મન માઠું વરતાવ્યું હોય
વયદુપ્પડિહાણે ૨	વ૦ વચન પાપ માંહી પ્રવર્તાવ્યું હોય
કાય દુપ્પડિ હાણે ૩	કા૦ કાયા પાપ માંહી પ્રવર્ત્તી હોય
સામાઇયસ્સસઇ અક-રણયાએ ૪	સા૦ સામાયિક. અ૦ મેં કીધી કે નથી કીધી તેનો ઉપયોગ ઠામ રાખ્યો ન હોય
સામાઇયસ્સ અણવટ્ઠિયસ્સ (સઇ) કરણયાએ ૫	સા૦ સામાયિક. અ૦ ઉપયોગ વિના સામાયિક પુરી થયા વિના પાળી હોય અથવા સાવજ્જ કર્મે કરી મન, વચન, કાયાનો યોગ થીર રહ્યો ન હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ તે સામાયિક વ્રત સંબંધી જે દોષ લાગ્યો હોય તે નીષ્ફળ થાઓ.

સામાયક સમકાએણં	સા૦ સામાયિક. સ૦ સમ્યગ્ પ્રકારે કાયાએ કરી થયું હોય

ફાસિયં	ફા૦ કાયાએ કરી ફરસ્યું હોય
પાલિયં	પા૦ પાળ્યું હોય
સોહિયં	સો૦ શુદ્ધ કર્યું હોય
તિરિયં	તિ૦ પાર ઉતાર્યું હોય
કિટ્ટિયં	કિ૦ કિર્તન કર્યું હોય
આરાહિયં	આ૦ આરાધન કર્યું હોય
આણાએ અણુ પાલિયં	આ૦ વિતરાગની આજ્ઞા. અ૦ પાળી હોય છતાં સામાયિક બરોબર
ન ભવઇ	ન૦ ન ભ૦ થયું હોય તો
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ તે સંબંધી જે દોષ લાગ્યો હોય તે નીષ્ફળ થાઓ
***સામાયિકમાં દશ મનના**	સા૦ સામાયિકમાં દશ પ્રકારે મનમાં દોષ લાગ્યા હોય

---

* મનના દોષ.

૧. અવિવેક દોષ—સામાયિકનું સ્વરૂપ નહીં જાણવાથી મનમાં એવો વિચાર કરે કે આથી શું ફળ થવાનું હતું ? આથી તે કોણ તર્યું હશે ! એવા વિકલ્પનું નામ અવિવેક દોષ.

૨. યશો વાંછા દોષ—પોતે સામાયિક કરે છે એમ બીજા મનુષ્યો જાણે તો પ્રશંસા કરે એવી ઇચ્છાએ સામાયિક કરવું તે યશો વાંછા દોષ.

૩. ધન વાંછા દોષ—ધનની ઇચ્છાએ સામાયિક કરવું તે ધન વાંછા દોષ.

૪. ગર્વ દોષ—મને લોકો ધર્મી કહે છે અને હું સામાયિક પણ તેવું જ કરૂં છું. એવો અધ્યવસાય તે ગર્વ દોષ.

**દશ વચનના | ૬૦ સામાયિકમાં દશ પ્રકારે વચનના દોષ લાગ્યા હોય

૫. **ભય દોષ**—હું શ્રાવક કુળમાં જન્મ્યો છું; મને લોકો મોટા તરીકે માન દે છે. અને જો સામાયિક નહી કરૂં તો કહેશે કે આટલી ક્રિયા પણ નથી કરતો; એમ નિંદાના ભયથી સામાયિક કરે તે ભયદોષ.

૬. **નિદાન દોષ**—સામાયિક કરીને તેના ફળથી ધન, સ્ત્રી, પુત્રાદિક મળવાનું ઇચ્છે તે નિદાન દોષ.

૭. **સંશય દોષ**—સામાયિકનું ફળ હશે કે નહીં હોય? એવો વિકલ્પ કરે તે સંશય દોષ.

૮. **કષાય દોષ**—સામાયિક ક્રોધાદિકથી કરવા બેસી જાય કિંવા પછી ક્રોધ, માન માયા, લોભમાં વૃત્તિ ધરે તે કષાય દોષ.

૯. **અવિનય દોષ**—વિનય વગર સામાયિક કરે તે અવિનય દોષ.

૧૦. **અબહુમાન દોષ**—ભકિતભાવ અને ઊમંગ પૂર્વક સામાયિક ન કરે તે અબહુમાન દોષ.

**વચનના દોષ.

૧. **કુબોલ દોષ**—સામાયિકમાં કુવચન બોલવું તે કુબોલ દોષ.

૨. **સહસાત્કાર દોષ**—સામાયિકમાં સાહસથી અવિચાર પૂર્વક વાકય બોલવું તે સહસાત્કાર દોષ.

૩. **અસદારોપણ દોષ**—બીજાને ખોટો બોધ આદિ આપવા તે અસદારોપણ દોષ.

૪. **નિરપેક્ષ દોષ**—સામાયિકમાં શાસ્ત્રની દરકાર વિના વાક્ય બોલે તે નિરપેક્ષ દોષ.

૫. **સંક્ષેપ દોષ**—સૂત્રના પાઠ ઈત્યાદિક ટુંકામાં બોલી નાખે; યથાર્થ ઊચ્ચાર કરે નહિ તે સંક્ષેપ દોષ.

*** બારે કાયાના	બા૦ સામાયિકમાં બાર પ્રકારે કાયાના દોષ લાગ્યા હોય

૬. કલેશ દોષ—કે.ઇથી કંકાશ કરે તે કલેશ દોષ.

૭ વિકથા દોષ—ચાર વિકથા કરવી એટલે સ્ત્રિકથા ૧ ભતકથા. (ખાવા પીવાની) ૨ દેશ કથા ૩ રાજ કથા ૪ એ ૪ ચાર તથા સાત વિકથા પણ છે તે ચાર તો તેજ ને પાંચમી " મિઉકાલ્રણિયા " એટલે મૃત્યુ સંબંધિ રોવા કુટવા વીગેરે દીલગીરી રૂદનની કથા કરવી તે છઠી " દંશણભેયણી " કથા તે સમકીતથી પડવાઈ થાવા- વાળી કથા કરવી તે. સાતમી " ચારિત્ર ભેયણી " કથા તે સાધુને તથા શ્રાવકને વૃતથી પડવાઇ કરે તેવી કથા કરવી તે એ ચાર કે સાત વિકથા માંડી બેસે તે વિકથા દોષ.

૮. હાસ્ય દોષ—સામાયિકમાં કોઇની હાંસી મશ્કરી કરે તે હાસ્ય દે.ષ.

૯. અશુદ્ધ દોષ—સામાયિકમાં સૂત્ર પાઠ ન્યુનાધિક અને અશુદ્ધ બોલે તે અશુદ્ધ દોષ.

૧૦. મુણ મુણ દોષ—ગડબડ ગોટાથી સામાયિકમાં સૂત્ર પાઠ બોલે જે પોતે પણ પુરૂં માંડ સમજી શકે તે મુણ મુણ દોષ.

***કાયાના દોષ.

૧. અયોગ્યાસન દોષ—સામાયિકમાં પગપર પગ ચઢાવી બેસે તે, શ્રી ગુરૂ આદિ પ્રત્યે અવિનયરૂપ આસન તે પહેલો અયોગ્યાસન દોષ

૨. ચલાસન દોષ—ડગડગતે આસને બેસી સામાયિક કરે, કિંવા વારંવાર જ્યાંથી ઊઠવું પડે તેવે આસને બેસે તે ચલાસન દોષ.

૩. ચલ દ્રષ્ટિ દોષ—કાયોત્સર્ગમાં આંખો ચંચળ રાખે એ ચલ દ્રષ્ટિ દોષ.

બત્રીસ દોષ માંહેલો જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	**બ૦** ઉપરના મન, વચન, કાયા માંહેલો જે કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ
સામાયિકમાં	**સા૦** સામાયિકમાં
સ્ત્રિ કથા ૧	**સ્ત્રિ૦** સ્ત્રીની કથા વાર્તા કરી હોય
ભત્ત કથા ૨	**ભ૦** ભોજન આદીની વાર્તા કરી હોય

---

૪ **સાવધ્ય ક્રિયા દોષ**—સામાયિકમાં કંઇ પાપ ક્રિયા કે તેની સંજ્ઞા કરે તે સાવધ્ય ક્રિયા દોષ.

૫. **આલંબન દોષ**—ભીંતાદિકે ઓઢીંગણ દઇ બેસે એથી ત્યાં બેઠેલા જતુનો નાશ થાય કે તેને પીડા થાય તેમજ પોતાને પ્રમાદની પ્રવૃત્તિ થાય, તે આલંબન દોષ.

૬. **આકુંચન પ્રસારણ દોષ**—હાથ પગ સંકોચે, લાંબા કરે એ આદિ તે આકુંચન પ્રસારણ દોષ.

૭. **આળસ દોષ**—અંગ મરડે, અંગનાં ટચાકા વગાડે એ આદિ આળસ દોષ.

૮. **મોટન દોષ**—આંગળી વિગેરે વાંકી કરે ટચાકા વગાડે તે મોટન દોષ.

૯. **મલ દોષ**—ધરડા ધરડ કરી સામાયિકમાં ચલ કરી મેલ ખંખેરે તે મલ દોષ.

૧૦. **વિમાસણ દોષ**—ગળામાં હાથ નાંખી બેસે, તેમાં શોક ઉપજે તેવી આકૃતિયે બેસે ઈત્યાદિ. તે વિમાસણ દોષ.

૧૧. **નિદ્રા દોષ**—સામાયિકમાં ઊંઘ આવે તે નિદ્રા દોષ.

૧૨. **વસ્ત્ર સંકોચન દોષ**—સામાયિકમાં ટાઢ પ્રમુખની ભીતિથી વસ્ત્રથી શરીર સંકોચે તે.

દેશ કથા ૩	દે૦ દેશ સંબંધી કથા વાર્ત્તા કરી હોય
રાજ કથા ૪	રા૦ રાજ કારભારની કથા વાર્ત્તા કરી હોય
એ ચાર કથા માંહેની કોઈ પણ કથા કરી હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	એ૦ એ ઉપર કહેલ ચાર કથાઓ માંની કોઇ કથા વાર્તા કરી હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ!
સામાયિક વિધિએ લીધું	સા૦ સામાયિક વિતરાગની આજ્ઞા પ્રમાણે વિધિપૂર્વક લીધું
વિધિએ પાળ્યું	વિ૦ સામાયિક વિધિપૂર્વક પાળ્યું
વિધિ કરતાં અવિધિ થઈ હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં	વિ૦ નિર્વજ કરણીમાં સાવજ કરણી થઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ.
સામાયિકમાં અતિક્રમ	સા૦ સામાયિકમાં કોઇ પણ વસ્તુ માટે ચીંતવ્યું
વ્યતિક્રમ	વ૦ વસ્તુ લેવા ચાલ્યો
અતિચાર	અ૦ પાપ ગ્રહ્યું (વસ્તુ લીધી)
અણાચાર	અ૦ ભોગવ્યું (ભોગવી)
જાણતાં અજાણતાં મન વચન કાયાએ કરી કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	જા૦ મન વચન કાયાએ કરી કોઇ દોષ લાગ્યો હોય તો તે નિષ્ફળ થાઓ.

સામાયિકમાં કાનો માત્રા, મીંડી, પદ, અક્ષર, ઓછો અધિકો વિપરીત ભણાયો હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવળી ભગવંતની સાંખે મિચ્છામિ દુક્કડં.

પ્રતિક્રમણ વિચાર.

પ્રતિક્રમણ એટલે પાછા ફરવું એટલે પાછા જોઇ જવું; જે વખતે પ્રતિક્રમણ કરવાની ઇચ્છા થાય તે વખતની અગાઉના પોતાના દોષ જોઇ જવા અને તેનો પશ્ચાતાપ કરવો તેને પ્રતિક્રમણ કહે છે.

પ્રતિક્રમણ એ નિર્જરાનું સાધન છે. પોતાના દોષ જોઈ જવાથી મનના પ્રણામ કોમળ થાએ છે. જરા પાપ કરતાં મનની અંદર અનુકંપા ફ્રુટે છે પરલોકનો ભય ઉપજે છે. પ્રતિક્રમણનું બીજું નામ "શ્રાવકાવસ્યક" એટલે શ્રાવકને અવશ્ય કરવા યોગ્ય છે.

પ્રતિક્રમણ સાઠઘડીમાં બે વખત થાએ છે. સાયંકાળે કરવાના પ્રતિક્રમણને "દેવસી" પ્રતિક્રમણ કહે છે અને પરોડીયે કરવાના પ્રતિક્રમણને "રાઇ" પ્રતિક્રમણ કહે છે. પ્રતિક્રમણમાં "સંવત્સરિક પ્રતિક્રમણ સંવત્સરે એટલે ભાદરવા સુદ ૫ ના દિવસે કરવામાં આવે છે તેને કહે છે અને દરેક પખવાડીએ કરવામાં આવે છે તેને "પાક્ષિક" પ્રતિક્રમણ કહે છે.

[પ્રતિક્રમણ કરતાં પહેલાં જો સામાયિક લીધાને અંતર મુહૂર્ત થયો હોય તો "ક્ષેત્રવિશુદ્ધિ" (નવકાર મંત્ર, તિખ્ખુતો, ઇરિયાવિહથી માંડી તસ્સોત્તરી અને ઇરિયાવહિનો કાઉસ્સગ, પ્રગટ લોગસ્સ અને બે નમોથ્થુણ) કરીને પ્રતિક્રમણ શરૂ કરવું અને સામાયિક લીધાને જો થોડીવાર થઈ હોય એટલે આશરે ચોવીશ મીનીટ થઈ હોય તો આજ્ઞા માગી નવકાર મંત્ર ગણી "ઇચ્છામિણં ભંતે" નો પાઠ કહી પ્રતિક્રમણ શરૂ કરવું.

પ્રતિક્રમણ કરતી વખતે કટાસણું, મોહપતિ:ગુચ્છો અને વસ્ત્ર વિગેરેની સમજ જેમ સામાયિક કરવાની વિધિમાં બતાવી છે તેમ સમજવું. આ હકીકત ચાલતી રૂઢી પ્રમાણે છે.]

પાલણપુરમાં બેહેનોમાં જે પ્રતિક્રમણ નીચેની વિધિએ કરવામા આવે છે.

પ્રતિક્રમણની વિધિ.

નવકારમંત્ર, ઉપનાણુ, તીખ્ખોતો, ઇરિયાવહિઆ, તસ્સોઉત્તરી અને ઇરિયા અને ચાર લોગસ્સનો કાઉસગ્ગ, એક લોગસ્સ, નમોથ્થુણં, તસ્સસ્વસ, ચતારી મંગળં, ઇચ્છામીભંતે, નવકારમંત્ર, તીખ્ખોતો, પહેલો આવસ્યક કરેમીભંતે, ઇચ્છામીઠામી, તસ્સઉત્તરી, નવાણુ અતિચારનો કાઉસગ્ગં એક નવકારમંત્ર કહી પાળવો. તીખ્ખોતો કહી બીજા આવસ્યકની આજ્ઞા લોગસ્સ તીખ્ખોતો કહી ત્રીજા આવસ્યકની આજ્ઞા બે ઇચ્છામી ખમાસમણો, પહેલીવારનુ પુરૂ કહેવું અને બીજીવાર આવસીઆએ પદ છોડી દેવું. છુટા અતિચાર, તસ્સસ્વસ, કરેમીભંતે, ચત્તારીમંગળં, ઇચ્છામીઠામી, ઇરિયાવહિયા, તીખ્ખોતો કહી ચોથા આવસ્યકની આજ્ઞા અતિચાર અઢાર પાપસ્થાન સુધી બોલવું. ઇચ્છામીઠામી, તસ્સ ધમસ્સ, પાખી હોય તો સમણુસુત્ર, બે ઇચ્છામી ખમાણો, પાંચ પદની વંદણા, આયરીએ ઉવઝાએ, સાત લાખ ચૌદ સમુછીમ, પચીસ પકારનો મિથ્યાત્વ, ખામેમી સ્વજીવાની ગાથા. તીખ્ખોતો કહી પાંચમા આવસ્યકની આજ્ઞા. આવશીએ ઇચ્છા કારેણંનો પાઠ કહેવો કરેમીભંતે, ઇચ્છામીઠામી, તસ્સઉત્તરી, ચાર લોગસ્સનો કાઉસગ્ગં એક લોગસ્સ બે ઇચ્છામી ખમાસણો, પાંચે આવસ્યક પુરા થયાની સ્તુતી તીખ્ખોતો કહી છઠ્ઠા આવસ્યકની આજ્ઞા. પચખાણ, ચોવીસંતો, મંગળીક, સંપુર્ણ પાખી હોય તો આઠ નો ચોમાસી વીસનો છમચ્છરીએ ૪૦ નો ઉપનાણુ, દર્શનદરે, અરીઆજીન કેવળી, તે પડીપુન્ય મણુગારી, સર્વનુણુ, સર્વ દરીશન, તીલોકદેવ, તીલોકદેવાદેવ, તીલોકનાથ, તીલોકનાયક, તીલોકમહીયા તીલોકવંદણી, તીલોકપુજણી, જઘન્ય વીસ તીર્થંકર દેવજી, ઉત્કૃષ્ટા પદે અસ્સાહેસીતર તીર્થંકર દેવજી, જઘન્યતા

બે ક્રોડકેવળી ઉત્કૃષ્ટા પદે નવક્રોડ કેવળી, જઘન્યતા બે હજાર ક્રોડ સાધુજી, ઉત્કૃષ્ટા પદે નવ હજાર ક્રોડ સાધુજી. એવા મારા સાધુજીને હાથ જોડી મારૂં મસ્તક નીચુ નમાવી તીખ્ખોતોનો પાઠ ભણી ભુજો ભુજો કરીને ખમાવુ છું સંપુર્ણ. પાંચ આવસ્યક.

પાંચે આવસ્યક પુરા થયા હવે છઠ્ઠાના પચખાણ મારી વંદણા લજો માની તમે મોટા મંદીર સ્વામી સાધુ વાંદીને સુખીઆ થઇએ ભવ ભવના પાયશ્ચિત લઇએ ભજો ભજો કરીને ખમાવું કરજોડીને શીશ નમાવું દુઃખ દૂર થવાને કાજે નીત્ય નમીએ અમે ભાવધરીને વાંદુ જેહ વહેલા મુક્તિમાં જાશુ. સંપુર્ણ.

મંગળીક.

પહેલું મંગળીક કહીએ છંદ, અરીહંત નામે ભણો મન રંગ;
ભણતા પાયશ્ચિત જાવે દૂર, મુક્તિના સુખ લે ભરપુર.
બીજું મંગળીક સિદ્ધનું નામ, જન્મ મરણ નીવારો કામ;
દુઃખ દારિદ્ર જેથી ઘટે ને ભવ ભવના તો પ્રાયશ્ચિત મટે.
ત્રીજુ મંગળીક નિગ્રંથ જતી, ગાંઠે ગરથ ન રાખો રતી;
કર્મભુમીમાં વીચરે જેહ, વીર કહે સુત્રના તેહ.
ચોથુ મંગળીક મોટુ જાણુ, કેવળી ભાખ્યો ધર્મ પ્રમાણ;
આગાર અણગાર ધર્મ સૌ કરો, દાન શીયળ તપ ભાવના ભાવો.
મંગળીક મંગળીક કરે સૌ કોઈ જીવ દયા ધર્મ મંગળીક હોય,
ધર્મ કરતાં દુઃખ જાવે દૂર, મુક્તિના સુખ લે ભરપુર.
ચાર મંગળીક છે મોટી વાડ, નરનારી ભણજો દીનને રાત;
કસન કવી કહે ખાંતે કરી, મંગળીક નામે ભણો મન રંગી.

સમાપ્ત. સંપુર્ણ.

ભાગ ૨ જો.

પ્રતિક્રમણ સૂત્ર.

(અપરનામ " શ્રાવકાવશ્યક "

" પ્રતિક્રમણ સૂત્ર. "

પાઠ.

" ઇચ્છામિણં ભંતે " નો પાઠ.

પ્રારંભનો.

ઇચ્છામિણં ભંતે	ઇ૦ ઇચ્છુંછું. **ભં૦** હે પૂજ્ય
તુબ્ભેહિં	તુ૦ તમારી
અભ્ભણું નાય સમાણે	અ૦ આજ્ઞા માંગીને
***દેવસીં પડિક્કમિઉં**	દે૦ દીવસ સંબંધી. પ૦ પાપનું નિવારણ કરવાને

---

* દીવસ સંબંધી દોષ નિવારણ કરવા અર્થે સંધ્યાકાળે પ્રતિક્રમણ કરવું તે વખતે " દેવસી પડિક્કમિઉં " કહેવું અને રાત્રી સબંધીના દોષ નિવારણ કરવા અર્થે પરોડીએ પ્રતિક્રમણ કરવું તે વખતે " દેવસી " ને બદલે " રાઇ પડિક્કમિઉં " કહેવું અને પખવાડીએ કરવાનું પ્રતિક્રમણ તે વખતે " પાક્ષિક " અને સંવત્સરે કરવાનું તે વખતે " સંવત્સરિક " બોલવું ચોમાસી પખ્ખીના દીવસે " પખ્ખી ચોમાસી " બોલવું.

" દેવસીય પડિક્કમણું " એટલે દિવસ સંબંધી પાપનો પશ્ચાતાપ અને તે પ્રતિક્રમણ કરવાનો વખત સૂર્ય અસ્ત થતાં સમયથી શરૂ કરવું.

" રાઇ પડિક્કમણું " એટલે રાત્રીના પાછલા ભાગમાં પ્રતિક્રમણ કરવામાં આવે છે તે પ્રતિક્રમણ સૂર્ય ઉગતાં પહેલાં એક ઘડીને આસરેથી અગાઉ છઠ્ઠા આવસ્યક (ચોવીહારનાં પચ્ચખાણ) કરવા જોઈએ.

ઠાએમિ દેવસી	ઠા૦ એક ઠેકાણે બેસુંછું. દે૦ દીવસ સબધી
જ્ઞાન દંસણ ચરિતાચરિત	જ્ઞા૦ જાણવા રૂપ, દ૦ શ્રદ્ધારૂપ ચા૦ આવતા કર્મ રોકવા રૂપ
તપ	ત૦ પૂર્વ કર્મ ખપાવવા રૂપ
અતિચાર	અ૦ઃવ્રત ભંગ કરવાની તૈયારી કરી હોય તે.
ચિંતવનાર્થં	ચિ૦ વિચારવા અર્થે
કરેમિ કાઉસગ્ગં	ક૦ કરૂં છું, કા૦ કાયોત્સર્ગ

"ચોમાસીક પ્રતિક્રમણ" એટલે દરેક ચાર ચાર માસે કરવાનું પ્રતિક્રમણ.

સતામા (ગુપ્ત) રહેલી, સજ્વલના કષાયની ચોકડી ક્રોધ, માન, માયા, લોભને ઉપસમાવવા દબાવવા દિવસ અને રાત્રી પ્રતિક્રમણ. અપ્રત્યાખ્યાની ક્રોધ, માન, માયા અને લોભને ઉપસમાવવા પાખી પાક્ષિક પ્રતિક્રમણ પ્રત્યાખ્યાની ક્રોધ માન માયા અને લોભને ઉપ-સમાવવા ચૌમાસિક પ્રતિક્રમણ અને અનંતાનું બંધી ક્રોધ, માન, માયા લોભને ઉપસમાવવા સંવત્સરી પ્રતિક્રમણ કરવું ઉપયોગી છે. કારણ કે તેની સ્થિતી અનુક્રમેથી ૧૫ દિવસ, ચાર માસ એક વર્ષ અને જાવજીવ સુધીની છે. તેમ તે ચોકડીઓ અનુક્રમે કેવળજ્ઞાનની, સર્વવૃત્તિપણાની, દેશવૃત્તિપણાની અને સમકિતની પ્રાપ્ત કરનાર છે.

આ ઉપરથી સમજવાનું એટલુંજ કે અનંતાનુ બંધી આદી કષાયોનું પરિબળ એટલું બધું છે કે જેનો ઉપયોગ ન રાખવામાં આવે તો આવું એક ઉત્તમ પ્રતિક્રમણ સુત્ર પોપટીઆ જ્ઞાન તરીકે લગભગ નિરર્થક જેવું થવા સંભવ છે.

આ ઠેકાણે નવકાર મંત્ર ગણ્યા બાદ પહેલા આવશ્યકની (અવશ્ય કરવા યોગ્ય તે આવશ્યક) આજ્ઞા "તિખ્ખુત્તો" નો પાઠ ભણી લેવી.

આવશ્યક પહેલો.

"કરેમિ ભંતે" નો પાઠ સંપૂર્ણ કહેવો ત્યાર પછી "ઇચ્છામિ ઠામિનો પાઠ કહેવો તે નીચે મુજબ.

"ઇચ્છામિ ઠામિ" નો પાઠ.

કાયોત્સર્ગમાં ચિંતવવાનો.

ઇચ્છામિ ઠામિ કાઊસગ્ગં	ઇ૦ ઇચ્છુછું. ઠા૦ એક સ્થળે રહીને કા૦ કયોત્સર્ગ ૧ (કાયા સ્થિર રાખવી)
જો, મે, દેવસીઓ	જે૦ જે, મે૦ મેં, દે૦ દીવસ સંબધી
અઇયારો કઓ	અ૦ અતિચાર, ક૦ કર્યો હોય
કાઇઓ ૧ વાઇઓ ૨	કા૦ કાયાએ કરી, વા૦ વચને કરી,
માણસીઓ ૩	મા૦ મને કરી
ઊસુત્તો, ૪ ઊમગ્ગો ૫	ઊ૦ સૂત્ર (ધર્મ પુસ્તક) વિરૂદ્ધ કીધું હોય ઊ૦ જીન માર્ગ ઓળંગી બીજો ઊંધો માર્ગ પકડયો હોય
અકપ્પો ૬ અકરણિજ્જો ૭	અ૦ ન ભોગવવાની વસ્તુ ભોગવી ન હોય. અ૦ કરવાનું કર્યું હોય
દુજ્ઝાઓ, ૮ દુવિચિંતિઓ ૯	દુ૦ માઠું ધ્યાન ધર્યું હોય. દુ૦ માઠી ચીંતવણા કરી હોય

અણાયારો, અણિછીયવ્વો	અ૦ એ નવ બોલ આચરવા જોગ નહીં અ૦ ઈચ્છવા જોગ નહીં
અસાવગ, પાવગો	અ૦ શ્રાવકને નહીં કરવા યોગ્ય પા૦ પ્રયોજન (કામ)
નાણે, તહ, દંસણે	ના૦ જ્ઞાન, ત૦ તથા, દં૦ દર્શન
ચરિત્તા, ચરિત્તે	ચ૦ થોડીવાર ચારિત્ર અને થોડીવાર ચારિત્ર નહીં એવું જે શ્રાવકનું ચારિત્ર તેને વિષે
સુએ સમાઇયે	સુ૦ સૂત્ર સિદ્ધાંતને વિષે, સ૦ સમતા રૂપ સામાયિકને વિષે
તિણ્હું ગુત્તિણં	તિ૦ ત્રણ પ્રકારની, ગુ૦ ગુપ્તી (મન-વચન અને કાયાએ ત્રણનું ગોપવવું)
ચઊણ્હું કસાયાણં	ચ૦ ચાર કષાય. (ક્રોધ, મન, માયા, લોભ)
પંચણ્હં મણુવ્વયાણં	પં૦ પાંચ, મ૦ અણુવ્રત (પહેલા વ્રતથી માંડી પાંચમા વ્રત સુધી
તિણ્હું ગુણવ્વયાણ	તિ૦ ત્રણ, ગુ૦ ગુણવ્રત (છઠ્ઠા વ્રતથી આઠમા વ્રત સુધી)
ચઊણ્હું સિખ્ખાવયાણં	ચ૦ ચાર. સિ૦ શિક્ષાવ્રત અથવા મુગટ સમાન (નવમા વ્રતથી બારમા વ્રત સુધી)
બારસ વિહસ્સ	બા૦ બાર વિ૦ પ્રકારના
સાવગ ધમ્મસ્સ	સા૦ શ્રાવકના, ધ૦ ધર્મ વિષે
જં ખંડીયં	જં૦ જે, ખં૦ ભાંગ્યા હોય

જંવિરાહિયં	જં૦ જે. વિ૦ વિરાધ્યા હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ તેહનું મિ૦ મારૂં દુ૦ દુષ્કૃત પાપ નિષ્ફળથાઓ.

આ ઠેકાણે "તસ્સોત્તરી" નો પાઠ "અપ્પાણં વોસરામિ" સુધી કહેવો અને *નવાણું અતિચારનો કાઊસગ્ગ કરવો. જો નવાણું

*નવાણું અતિચાર નીચે મુજબ

૧ જંવા ઇદ્ધં
૨ વચ્ચા મેલીયં
૩ હીણ ખ્ખરં
૪ અચ્ચ ખ્ખરં
૫ પય હીણં
૬ વિણય હીણં
૭ જોગ હીણં
૮ ઘોસ હીણં
૯ સુટ્ઠુદિન્નં
૧૦ દુટ્ઠુ પડિચ્છિયં
૧૧ અકાલે કઓ સજ્ઝાઓ
૧૨ કાલે ન કઓ સજ્ઝાઓ
૧૩ અસજ્ઝાઇએ સજ્ઝાયં
૧૪ સજ્ઝાઇએ ન સજ્ઝાયં
૧૫ શ્રીજિનનાં વચનમાં શંકા આણી હોય
૧૬ અનેરામતની વાંછા કીધી હોય

અતિચાર ન આવડે તો ચાર લોગસ્સનો અને તે ન આવડે તો બત્રીસ નવકારનો કાઊસગ્ગ કરવા અને નવકાર મંત્ર બોલીને પાળવો.

---

૧૭ ફળ પ્રત્યે સંદેહ આણ્યો હોય
૧૮ પર પાખંડીની પ્રસંસા કીધી હોય
૧૯ પર પાખંડીનો સંસ્તવ પરિચય કીધો હોય
૨૦ રીસ વસે ગાઢે બંધણ બાંધ્યાં હોય
૨૧ ગાઢે ઘાવ ઘાલ્યો હોય
૨૨ અવયવના છેદ કીધા હોય
૨૩ અતિ ભાર ભર્યો હોય
૪૨ ભાત પાણીનો વિચ્છેદ કીધો હોય
૨૫ સેસાર કાજે કોઇ પ્રત્યે કુડો આળ દીધો હોય
૨૬ રહસ્ય(છાની વાત પ્રગટકીધી હોય)
૨૭ સ્ત્રી પુરૂષના મર્મ પ્રકાશ્યા હોય
૨૮ કોઇને પાડવા ભણી મૃષા ઉપદેશ દીધો હોય
૨૯ કુડા લેખ લખ્યા હોય
૩૦ ચોરાઇ વસ્તુ લીધી હોય
૩૧ ચોરને સાજ દીધો હોય
૩૨ રાજ્યવિરૂદ્ધ વેપાર કીધો હોય
૩૩ કુડાં તોલ કુડાં માપલાં કીધાં હોય
૩૪ વસ્તુમાં ભેળ સંભેળ કીધો હોય
૩૫ ઇતર થોડા કાળની સ્ત્રીશું ગમન કીધું હોય
૩૬ અપરી ગ્રહીશું ગમન કીધું હોય
૩૭ અનંગ ક્રીડા કીધી હોય

ત્યાર પછી બીજા આવસ્યકની આજ્ઞા "તિખ્ખુત્તો" નો પાઠ ભણી માગવી.

---

૩૮ પરાયા વિવાહ નાતરાં જોડાયાં હોય
૩૯ કામભોગ તિવ્ર અભિલાસા શેવી હોય
૪૦ ખેત વથ્યુનું પ્રમાણ અતિક્રમ્યું હોય
૪૧ હીરણ સોવનનું પ્રમાણ અતિક્રમ્યું હોય
૪૨ ધન ધાનનું પ્રમાણ અતિક્રમ્યું હોય
૪૩ દુપદ ચઉપદનું પ્રમાણ અતિક્રમ્યું હોય
૪૪ કુવિયનું પ્રમાણ અતિક્રમ્યુ હોય
૪૫ ઊંચી દિશાનાં પ્રમાણ અતિક્રમ્યાં હોય
૪૬ નીચી દીશાનાં પ્રમાણ અતિક્રમ્યાં હોય
૪૭ ત્રીછી દિશાનાં પ્રમાણ અતિક્રમ્યાં હોય
૪૮ એક દિશ વધારી એક દિશ ઘટાડી હોય
૪૯ પંથનો સંદેહ પડે ક્ષેત્ર મર્યાદા લોપી આગળ ચાલ્યો હોય
૫૦ પચખાણ ઉપરાંત સચીતનો અહાર કીધો હોય
૫૧ સચિત પ્રતિબંધ અહાર કીધો હોય
૫૨ અપક્કનો આહાર કીધો હોય
૫૩ દુપક્કનો આહાર કીધો હોય
૫૪ તુચ્છોખદીનો ભખ્ખણ કીધો હોય
૫૫ ઈંગાલ કમ્મે
૫૬ વણ કમ્મે
૫૭ સાડી કમ્મે
૫૮ ભાડી કમ્મે

આવશ્યક બીજો.

" લોગસ્સ " નો પાઠ ભણવો.

ત્યાર પછી ત્રીજા આવશ્યકની આજ્ઞા " તિખ્ખુત્તો " નો પાઠ ભણી માંગવી અને નીચે પ્રમાણે "ઇચ્છામિ ખમાસમણો" નો પાઠ બે વખત કહેવો

---

૫૯ ફોડી કમ્મે
૬૦ દંત વાણિજ્જે
૬૧ લખવાણિજ્જે
૬૨ કેસવાણિજ્જે
૬૩ રસવાણિજ્જે
૬૪ વિખવાણિજ્જે
૬૫ જંતુ પિલણ કમ્મે
૬૬ નિલંછણ કમ્મે
૬૭ દવગ્ગિ દાવણયા
૬૮ સરદહ તલાગ પરિસોસણીયા
૬૯ અસઇ જણ પોસણયા
૭૦ કંદ્રપની કથા કીધી હોય
૭૧ ભાડ કુચેષ્ટા કીધી હોય
૭૨ મુખારી વચન બોલ્યો હોઉં
૭૩ અધિકર્ણ જોડી મુક્યાં હોય
૭૪ ઉપભોગ પરિભોગ અધિકા વધાર્યા હોય

આવશ્યક ત્રીજો.

"ઇચ્છામિ ખમાસમણો" નો પાઠ.*

ઇચ્છામિ	ઇ૦ ઇચ્છુંછું (હું)
ખમાસમણો	ખ૦ હે ક્ષમાવંત સ૦સાધુ (ધર્મગુરૂ)

૭૫ મનનો જોગ પાડવે ધ્યાન પ્રવર્ત્તાવ્યો હોય
૭૬ વચનનો જોગ પાડવે ધ્યાન પ્રવર્ત્તાવ્યો હોય
૭૭ કાયાનો જોગ પાડવે ધ્યાન પ્રવર્ત્તાવ્યો હોય
૭૮ સામાયકમાં સમતા ન કીધી હોય
૭૯ અણઉપયોગે પૂર્ણ થયા વિના પાળી હોય
૮૦ નેમી ભુમીકા બાહાર થકી વસ્તુ મંગાવી હોય
૮૧ માંહી થકી મોકલાવી હોય
૮૨ શબ્દ કરી
૮૩ રૂપ દેખાડી
૮૪ પુદગલ નાંખી આપણપો છતો જણાવ્યો હોય
૮૫ સેજ્જા સંથારો અપ્રતિ લેખ્યો હોય દુપ્રતિ લેખ્યો હોય
૮૬ સેજ્જા સંથારો અપ્રતિ મારજ્યો હોય દુપ્રતિ મારજ્યો હોય
૮૭ ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા અપ્રતિ લેખી હોય દુપ્રતિ લેખી હોય
૮૮ ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા અપ્રતિ મારજી હોય દુપ્રતિ મારજી હોય
૮૯ પોષામાં નિદ્રા વિકથા પ્રમાદ કીધો હોય
૯૦ સુજતી વસ્તુ સચિત ઉપર મુકી હોય
૯૧ સચ્ચિત કરી ઢાંકી હોય

* આ પાઠ બે વખત ભણવાનો છે.

વંદિઉં	વં૦ નમસ્કાર કરવા માટે
જાવણિજ્જાએ	જા૦ યથા શક્તી અશુભ યોગનો
નિસીહિયાએ	નિ૦ નિષેધ કરીને
અણુ જાણહ	અ૦ આજ્ઞા દો
મે મિઉગ્ગહં	મે૦ મને, મિ૦ મર્યાદાથી અવગ્રહમાં આવવાને એટલે પ્રમાણ કરેલી સાડા ત્રણ હાથની ભૂમિકામાં પ્રવેશ કરવાની
નિસીહિ	નિ૦ અશુભ જોગને નિષેધી
અહો કાયં	અ૦ તમારી કા૦ કાયા (ગુરૂના-ચરણ કમળ) ને
કાયે સંફાસં	કા૦ મારી કાયા. સં૦ સમ્યગ્ પ્રકારે ફરસતાં થકાં (અડતા થકાં)
ખમણિજ્જો ભે	ખ૦ માફ-કરજો, ભે૦ હે પૂજ્ય !
કિલામો	કિ૦ મેં દુખ ઊપજાવ્યું હોય તે
અપ્પ કિલંતાણં	અ૦ અલ્પ, કિ૦ કિલામના (દુઃખ) ઉપજાવી હોય

---

૯૨ કાળ અતિક્રમ્યો હોય

૯૩ પરવ એશે (પોતે સુઝતો હોવા છતાં બીજાને વ્હોરાવાનો ઉપદેશ કર્યો હોય)

૯૪ મચ્છરિઆએ

૯૫ ઇહ લોગા સંસપ્પઉગ્ગે

૯૬ પરલોગ સંસપ્પઉગ્ગે

૯૭ જીવિઆ સંસપ્પઉગ્ગે

૯૮ મરણીયા સસપ્પઉગ્ગે

૯૯ કામ ભોગા સંસપ્પઉગ્ગે

બહુ સુભેણ ભે	બ૦ બહુ સુ૦ સુભ યોગે કરી ભે૦ હે પૂજ્ય !
દેવસી વઇક્કંતો	દે૦ દીવસ વ૦ ચાલ્યો ગયો
જત્તા ભે	જ૦ સંજમરૂપ જાત્રા છે ભે૦ હે પૂજ્ય ! આપને
જવણિ જ્જંચ ભે	જ. જીતી છે ઇંદ્રિઓ તથા નો ઇંદ્રિ (મન) ને ચ૦ વળી. ભે૦ હે પૂજ્ય (તમે)
ખામેમિ ખમાસમણો	ખા૦ ખમાવીશું હું ખ૦ ક્ષમાવંત સાધુ તમને
દિવસયં વઇક્કમં	દિ૦ દીવસ સંબંધી. વ૦ અવિનય થયો હોય
આવસિયાએ	આ૦ અવસ્ય કર્તવ્ય કરનાં થએલા અતિચાર
પડિક્કમામિ	પ૦ નિવર્તુંછું (હું)
ખમાસમણાણં	ખ૦ ક્ષમાવંત સાધુની
દેવસીયાએ આસાયણાએ	દે૦ દીવસ સંબંધી. આ૦ આસાતના
તિસીસન્નયરાએ	તે૦ તેત્રીસ તથા ન્ન૦ અનેરી અ-સાતનાએં કરી
જંકિંચિં મિચ્છાએ	જં૦ જે. કીં૦ કાંઇ. મિ૦ ખોટું કર્યું હોય
મણ દુક્કડાએ	મ૦ મનથી. દુ૦ માઠું ચિંતવ્યું હોય
વય દુક્કડાએ	વ૦ વચનથી. દુ૦ માઠું બોલાયું હોય

કાય દુક્કડાએ	કા૦ કાયાથી. દુ૦ માઠું કામ કર્યું હોય
કોહાએ	કો૦ ક્રોધેં કરી
માણાએ	મા૦ માનેં કરી
માયાએ	મા૦ કપટેં કરી
લોભાએ	લો૦ લોભેં કરી
સવ્વ કાલિયાએ	સ૦ સર્વ કાળમાં
સવ્વ મિચ્છોવયરાએ	સ૦ સર્વ મિ૦ ખોટા ઊપચાર કરવે કરીને
સવ્વ ધમ્માઇક્કમણાએ	સ૦ સર્વ ધ૦ સૂત્ર ધર્મ, ચારિત્ર ધર્મને ઊલંઘવે (અતિ ક્રમવં) કરી.
આસયણાએ	આ૦ આસાતના કરી હોય
જો મે દેવસીઓ	જે૦ જે, મે૦ મેં, દે૦ દીવસ સંબંધી
અઇયારો કઓ	અ૦ અતિચાર, ક૦ કર્યો હોય
તસ્સ ખમા સમણો	ત૦ તે અતિચારને ખ૦ હે ક્ષમાવંત સાધુ!
પડિક્કમામિ	પ૦ નિવર્તું છું (હું)
નિંદામિ	નિ૦ આત્માની શાખે નિંદું છું (હું)
ગરિહામિ	ગ૦ ગુરૂની સાખે ગરહું છું (હું) (ધિક્કારૂં છું)
અપ્પાણં વોસરામિ	અ૦ માઠા આત્માને વો૦ વોસરાવું છું ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રૂપી કષાય આત્માને

આ પાઠ ભણતાં પહેલાં ખમાસમણામાં ' આવસિયાએ " પદ કહેતાં ઊભું થવું અને પુરૂં કરી બેસી જઇ અને બીજી વાર ઉપરનો પાઠ ભણતાં " આવસિયાએ " પદ નકહેવું અને ઊભું ન થવું અને બેઠે બેઠે ભણવું.

ત્યાર પછી ઊભા થઈ " તિખ્ખુતો ' નો પાઠ ભણી ચોથા આવશ્યકની આજ્ઞા માંગવી.

આવશ્યક ચોથો.

શક્તી વંતે ઊભે ઊભે અને અશક્તે ડાબો ઢીંચણ ઊંચો રાખી બેસીને " આગમે " થી માંડી ચૌદ જ્ઞાનના, પાંચ દર્શનના, ૬૦ બાર વ્રતના ૧૫ કર્માદાન પાંચ સંલેખણાના સર્વે મળી નવાણું અતિચાર *તથા અઢાર પાપસ્થાનક તથા "ઇચ્છામિઠામિ" નો પાઠ બોલવો પછી " તિખ્ખુત્તો " નો પાઠ ત્રણ વાર ગુરૂ સમીપે ગણી, વ્રત, અતિચાર, ભેગા કરી બોલવાની આજ્ઞા, માંગી " તસ્સ સવ્વસ દેવસિયસ્સ " નો પાઠ કહેવો તે નીચે મુજબ.

તસ્સ સવ્વસ્સ	ત૦ તે. સ૦ સર્વ
દેવસિયસ અઇયારસ્સ	દે૦ દીવસ સંબંધી. અઇ૦ અતિચાર
દુવિ ચિંતીય	દુ૦ દુષ્ટ ચીંતવણા સંબંધી
દુભા સિયસ્સ	દુ૦ દુષ્ટ બોલવા સંબંધી
દુવિ ચીઠી યસ્સ	દુ૦ માઠી ચેષ્ટા સંબંધી
આલોઊં	આ૦ આળોઊં છું

*અતિચાર કેમ બોલવા તેની સમજ પાને ૪૩ માના છેલ્લાપેરાથી આપેલછે.

અતી ભણું	**અ૦** અતિશેં કરી **ભ૦** ભણી, કહીને.
પડિકમામિ	**પ૦** નિવર્તુ છું (હું)

તે પછી હેઠા બેસી જમણો ઢીંચણુ ઊંચો રાખી એક નવકાર મંત્ર તથા કરેમિ ભંતોનો પાઠ કહેવો, ત્યાર પછી "ચત્તારી મંગલં" નો પાઠ કહેવો તે નીચે મુજબ.

"ચત્તારી મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાહુ મંગલં, કેવલી પન્નતો ધમ્મો મંગલં, ચત્તારી લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા, સાહુ લોગુત્તમા, કેવલી પન્નતો ધમ્મો લોગુત્તમા, ચત્તારી સરણં પવજ્જામિ, અરિહંતા સરણં પવજ્જામિ, સિદ્ધા સરણં પવજ્જામિ, સાહુ સરણં પવજ્જામિ, કેવલી પન્નતો ધમ્મો સરણં પવજ્જામિ, અરિહંતાજીનો સરણો, સિદ્ધાજીનો સરણો, સાધુજીનો સરણો, કેવલી પરૂપ્યા દયા ધર્મનો સરણો."

ત્યાર પછી "ઇચ્છામિઠામિ પડિક્કમિઊં 'નો પાઠ બોલવો ત્યાર પછી "ઇરિયાવહિ" નો પાઠ બોલવો ત્યારપછી વ્રત અતિચાર ભેગા કહેતી વખતે અતિચારરૂપી શત્રુને હણવાનું શુરવિરપણું બતાવવા જમણો ઢીંચણુ ઊંચો રાખી બારવ્રત ભણવાનું "આગમે તિવિહે"થી માંડી વ્રત અતિચાર ભેગા કહેવા તે નીચે મુજબ.

નીચે લખેલ પાઠોમાં પાઠના બે ભાગ પડયા છે એક **अ** અને **ब** "अ"માં વ્રતનો સમાવેશ થાય છે અને "ब"માં અતિચારનો સમાવેશ થાય છે. માટે જ્યાં એકલા અતિચાર બોલવા હોય ત્યાં "જ્ઞાન" ના અતિચાર બોલતી વખતે આખો પાઠ **अ** અને **ब** ભણવો તે સીવાયના દર્શન, બારવ્રત વિગેરેના અતિચાર બોલતાં દરેક વ્રતના પાઠનો "**ब**" ભાગ ફક્ત બોલવો અને "**अ**" ભાગ મુકી

દેવો અને વ્રતને અતિચાર ભેગા બોલતી વખતે પાઠના "अ" ને "ब" એ બન્ને ભાગ અનુક્રમે બોલવા.

પાઠ.

"अ"

આગમે તિવિહે	આ૦ સૂત્ર સિદ્ધાંત તિ૦ ત્રણ પ્રકારનાં (પ્રભુએ)
પન્નતે તંજહા	પ૦ પરૂપ્યાં છે. તં૦ તે જેમ છે તેમ કહું છું
સુત્તાગમે	સૂ૦ સૂત્ર, આગમ (મૂળ પાઠ) ૧
અત્થાગમે	અ૦ સૂત્રના અર્થ (મૂળ પાઠના અર્થ) ૨
તદુભયાગમે	ત૦ સૂત્ર તથા અર્થ બન્ને ભેગા સાથે હોય તે ૩

"ब"

એવા શ્રી જ્ઞાનને વિષે જે અતિચાર લાગ્યા હોય તે આળોઉં.

(જ્ઞાનના ચૌદ અતિચારો)

જંવાઈદ્ધં ૧	જં૦ સૂત્ર આઘાં પાછાં ભણ્યાં હોય
વચ્ચા મેલિયં ૨	વ૦ અનેરા શાસ્ત્રનાં વચનો વચ્ચે મુકયાં હોય
હીણક્ખરં ૩	હી૦ ઓછો અક્ષર ભણાયો હોય
અચ્ચક્ખરં ૪	અ૦ અક્ષર અધીકો ભણાયો હોય
પય હિણં ૫	પ૦ પદ ઓછું ભણાયું હોય

વિણયહિણં	વિ૦ વિનય રહીત અવિવેકથી ભણાયું હોય
જોગ હિણં ૭	જો૦ મન, વચન, કાયાનાં જોગ વગર (જીવ કયાંય ફરતો હોય ને ભણાયું હોય)
ઘોસ હિણં ૮	ઘો૦ શુદ્ધ ઉચ્ચાર રહિત ભણાયું હોય
સુઠ્ઠુ દિનં ૯	સુ૦ રૂડું જ્ઞાન તે અવનીતને સૂત્રસિદ્ધાંત ભણાવ્યું હોય.
દુઠ્ઠુ પડિચ્છિયં ૧૦	દુ૦ પ્રમાદ સહીત આળસે કરી ઉદ્યમ રહીત ભણાયું હોય
અકાલે કઓસઝ્ઝાઓ ૧૧	અ૦ ચાર સંધ્યાદિકમાં (પ્રભાત, મધ્યાન, સાયંકાળ, મધ્ય રાત્રીની બે ઘડી) (ચૈતર સુદ ૧૫, ચૈતર વદ ૧, અસાડ સુદ ૧૫, અસાડ વદ ૧, આસો સુદ ૧૫, આસો વદ ૧, કાર્તીક સુદ ૧૫, કાર્તીક વદ ૧ * "એકંદરે ચોત્રીસ અસઝાય ટાળી ") સજ્ઝાય કરી હોય.

---

* " ચોત્રીસ અસઝાયની વીગત. "

(૧) આકાશમાંથી તારો ખરે.

(૨) દીશા બળતી લાલ દીશે.

(૩) આદ્રા, પુનરવસુ, પુષ્ય અશલેસા, મઘા, પુર્વા ફાલ્ગુની અને ઉત્તરા ફાલ્ગુની આ સાત નક્ષત્રો સીવાયં બીજા નક્ષત્રમાં ગાજ થાય.

(૪) ઉપરના સાત નક્ષત્રો સીવાયના નક્ષત્રોમાં વીજ થાય.

કાલે ન કઓસઝ્ઝાઓ ૧૨	કા૦ કાળે (સઝાયના યોગ્ય વખતે સજ્ઝાય ન કરતાં) વિકથા કરી હોય

(૫) તેજ પ્રમાણે કડાકા થાય.

(૬) પડવાની બે ઘડી રાત્રી, બીજની ચાર ઘડી રાત્રી, ત્રીજની ૭ ઘડી રાત્રી જાય ત્યાં સુધી,

(૭) આકાશમાં વ્યંત્રાદીકનાં નગરો દેખાય.

(૮) કાલી ધુમર પડે.

(૯) ઉજળા ધુમર પડે.

(૧૦) મેઘરવો પડે, વાદળાં વીના ચદ્ર તથા સુર્યને વાડો કે જળકુંડ હોય.

(૧૧) લોહીથી ખરડેલું હાડકું પડયું હોય.

(૧૨) માંસ પડયું હોય.

(૧૩) લોહી પરૂ નીકળતું હોય.

(૧૪) માણસ તથા કુતરાં બીલાડાની વીટા નજરે દેખાય.

(૧૫) માણસનું મડદુ નજદીક પડયું હોય.

(૧૬) ચંદ્ર ગ્રહણ થાય.

(૧૭) સુર્ય ગ્રહણ થાય.

(૧૮) નગરશેઠાદી પડે.

(૧૯) વીગ્રહનો ભય હોય.

(૨૦) ઉપાશ્રયાદીકમાં પંચેદ્રીનું કલેવર પડયું હોય.

(૨૧) અસાડ સુદ ૧૫

(૨૨) અસાડ વદ ૧

(૨૩) ભાદરવા સુદ ૧૫

(૨૪) ભાદરવા વદ ૧

અસજ્ઝાઇએ સજ્ઝાયં ૧૩	**અ૦** દશ ઉદારીક (મનુષ્ય તથા તિર્યંચ પચેંદ્રીનાં હાડ માંસ લોહી વિગેરે) તથા દશ અંતરીક (તારાનું ખરવું, ભૂકંપ, ગાજ, વિજ, ગ્રહણ વિગેરે) એ વીશ અસઝાય સબંધી સૂત્ર ભણ્યો હોય તે
સજ્ઝાઇએ ન સજ્ઝાયં ૧૪	**સ૦** સઝાયના અવસરને વિષે સૂત્ર સિદ્ધાંત ન ભણ્યા હોય તે

ભણતાં ગણતાં, ચિંતવતાં, એમ ચૌદ અતિચાર માંહેલો જે અતિચાર દેવસી સંબંધી લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. તેનું પાપ મને નિષ્ફળ થાઓ.

---

(૨૫) આસો સુદ ૧૫
(૨૬) આસો વદ ૧
(૨૭) કાર્તીક સુદ ૧૫
(૨૮) કાર્તીક વદ ૧
(૨૯) ચૈત્ર સુદ ૧૫
(૩૦) ચૈત્ર વદ ૧
(૩૧) સવારના સંધીની બે ઘડી
(૩૨) બપોરની સંધીની બે ઘડી
(૩૩) સાયંકાળની સંધીની બે ઘડી
(૩૪) મધ્યરાતની સંધીની બે ઘડી

પાઠ.

" अ "

દંસણ સમકીત	દં૦ શ્રદ્ધા, આસ્થા સ૦ સમકીત (ખરા ધર્મનું આચરણ)
પરમથ્થસંથવો, વા	પ૦ મોટો અર્થ, સં૦ તેનો પરીચય કરવો (સમાગમ કરવો) વા૦ અથવા
સુદિઠ્ઠ, પરમથ્થ	સુ૦ જેની ભલી દ્રષ્ટિ છે, અને પ૦ સૂત્રનાપરમ અર્થના જાણકાર.
સેવણા વા વિ	સે૦ એવા ગુરૂની સેવા કરવી. વા૦ અને વિ૦ વળી
વાવન્ન કુદંસણ વજ્જણા	વા૦ સમક્તિને વમી શુદ્ધ માર્ગથી ખસી ગએલાનો તથા કુ૦ ખોટા માર્ગનો. (જૈન માર્ગથી ઉલટું બતાવનાર) વ૦ ત્યાગ કરવો અ૦ અને
સમત્ત સદ્દહણા	સ૦ સમકીતની, સ૦ શ્રદ્ધા રાખવી

" ब "

એવા સમકિતના

સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રમણો પાસક સાધુનાં પાસાના સેવનારે-(શ્રાવકે)
સમત્તસ્સ પંચ અઈયારા	સ૦ સમકીતના, પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
પેયાલા જાણિયવ્વા	પે૦ મોટા, જા૦ જાણવા જોગ છે(પણ)

ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહીં, સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આલોઉં	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરૂં છું. (આલોચું છું આલોઉં છું.)

(દર્શનના પાંચ અતિચાર)

શ્રીજિનજીના વચનમાં શંકા આણી હોય ૧
અનેરા મતની વાંછા કીધી હોય ૨
ફળ પ્રત્યે સંદેહ આણ્યો હોય ૩
પર પાખંડીની પરસંસા કીધી હોય ૪
પર પાખંડીનો સંસ્તવ પરિચય કીધો હોય ૫

તો મારા સમકિત રૂપિ આ રત્નને વિષે મિથ્યાત રૂપણી રજમેલ એ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

"શ્રાવકનાં બાર વ્રત"

પાઠ.

પહેલું વ્રત.

"अ"

પેહેલું અણુવ્રત થૂલાઓ	પ૦ પેહેલું, અ૦ નાનું વ્રત (સાધુના પેહેલા મહા વ્રતથી ઓછું માટે અણુવ્રત થૂ૦ સ્થુલ–મોટાં
પાણાઇ વાયાઓ વેરમણં	પા૦ પ્રાણી જીવ માત્રની (એકેંદ્રિય સીવાય બીજા બધા હાલતા ચાલતા જીવો) વા૦ અતીપાત હીંસાથી વે૦ નિવર્તુ છું.

ત્રસજીવ	ત્ર૦ હાલતા ચાલતા જીવ. જેવાકે
બેઇંદ્રિ, તેઇંદ્રિ	બે૦ બે ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને ફક્ત કાયા અને મુખ હોય તે) તે૦ ત્રણ ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને ફક્ત કાયા, મુખ અને નાક હોય તે)
ચઊરિંદ્રિ, પંચેંદ્રિ	ચ૦ ચાર ઇંદ્રિવાળા જીવ (જે જીવને ફક્ત કાયા, મુખ, નાક અને આંખ હોય તે) પં૦ પાંચ ઇંદ્રિવાળા જીવ
એવાજીવ	(જે જીવને કાયા, મુખ, નાક, આંખ અને કાન હોય તે)
જાણી પ્રીછી	જા૦ જાણી બુઝીને. પ્રી૦ ઓળખ્યા છતાં
સ સંબંધી	સ૦ પોતાના, સં૦ સગાવાહલાંના
શરીર આંહેલા પીડાકારી	શરીરમાં પીડા કરનારા જીવજંતુઓ
તે ઉપરાંત	તે૦ તે ઉ૦ ઉપરાન્ત
વિના અપરાધે	વિ૦ વગર અ૦ ગુન્હે
હણવા નિમિત્તે	હ૦ હણવાની, નિ૦ બુદ્ધીએ કરી
હણવા હણાવવાનાં પચ્ચખાણ	હ૦ હણવા, હણાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
ન કરેમિ ન કારવેમિ	ન૦ હિંસા કરૂં નહીં. ન૦ હીંસા કરાવું નહીં
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને વ૦ વચને, કા૦ કાયાએકરી

" ब "

એહવા પહેલા થૂલ.

પ્રાણાતિ પાત	પ્રા૦ જીવ હણવા થકી
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિવર્તવાના, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકે
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ.
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આલોઉં	તં૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ આ૦ નિવારણ કરૂંછું. (અવલોકન કરૂંછું.)

(પહેલા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

રીસ વસે ગાઢે બંધન બાંધ્યા હોય (અર્થ—રીસ કરી પ્રાણીને મજબુત ગાંઠ મારી બાંધ્યાં હોય). ૧

ગાઢે ઘાવ ઘાલ્યા હોય (અર્થ—મજબુત ઘા કીધા હોય). ૨

અવયવના છેદ કીધા હોય. ૩ (અર્થ—નાક, કાન, હાથ પગ, વગેરે અવયવને કાપ્યા હોય.

અતિભાર ભર્યો હોય. ૪ શક્તિ ઉપરાંત બોજો ભર્યો હોય.

ભાત પાણીનો વિચ્છેદ કીધો હોય (અર્થ—ભાત પાણી વિના ભુખાવ્યા હોય ભાત પાણીની અંતરાય પાડી હોય તે) ૫

તો પહેલા વ્રતને વિષે દેવસી સબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં ॥ ૧ ॥

પાઠ.

બીજું વ્રત.

" अ "

બીજું અણુવ્રત થુલાઓ	બી૦ બીજું શ્રાવકનું નાનું વ્રત, થુ૦ મોટકું
મુસાવાયાઓ વેરમણં	મુ૦ જુઠું બોલવાથી, વે૦ નિવર્તું છું
કન્નાલિક ૧	ક૦ કન્યા સંબંધી
ગોવાલિક ૨	ગો૦ ગાય વિગેરે ચોપદ સંબંધી
ભોમાલિક ૩	ભો૦ જમીનનાં કામ સંબંધી
થાપણ મોસો ૪	થા૦ પારકી થાપણ મો૦ જુઠું બોલી ઓળવવી વીગેરે
મોટકી કુડી સાંખ ૫	મો૦ મોહટી જુઠી સાક્ષી પુરવી
ઇત્યાદિક મોટકું	ઇ૦ એ ઉપર કહેલા પાંચ બોલ વિગેરે મોટકું.
જુઠું બોલવા બોલવવાનાં પચ્ચખાણ	જુ૦ જુઠું બોલવા અથવા કોઈની પાસે બોલવરાવવાની પ્રતીજ્ઞા.
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાંસુધી જી૦ જીવું ત્યાંસુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી, તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
ન કરેમિ ન કારવેમિ	ન૦ જુઠું બોલીશ નહીં. ન૦ જુઠું બોલાવિશ નહીં.
મણસા વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

"ब"

એહવા બીજા થૂલ

મૃખાવાઃ	મૃ૦ જુઠું બોલવું, તેથી.
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિર્વતવાના, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણું	સ૦ શ્રાવકે
પંચ અઇયારા	પ૦ પાંચ અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા
નસમાયરિયવ્વા	ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આલોઉં	ત૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરૂં છું (કહું છું)

(બીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

સસાત કારે કોઇ પ્રત્યે કુડા આળ દીધા હોય ૧ (ધ્રાસકો પડે એવું બોલાણું હોય)

રહસ્ય (છાની વાત પ્રગટ કીધી હોય) ૨

સ્ત્રી પુરૂષનાં મર્મ પ્રકાશ્યા હોય ૩

કોઇને પાડવા ભણી મિથ્યા ઉપદેશ દીધો હોય ૪

કુડા લેખ લખ્યા હોય ૫

તો બીજા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૨ ॥

પાઠ.

ત્રીજું વ્રત.

" अ "

ત્રીજું અણુવ્રત થુલાઓ	ત્રી૦ ત્રીજું શ્રાવકનું નાનું વ્રત, થુ૦ મોટકું
અદિન્ના દાણાઓ	અ૦ અણદીધેલું લેવાથી(ચોરી કરવાથી)
વેરમણં	વે૦ નિવર્તું છું
ખાતર ખણી ૧	ખા૦ ખાતર ખોદીને
ગાંઠડી છોડી ૨	ગાં૦ કોઇની ગાંઠડી છોડીને
તાળું પડ કુંચી ૩	તા૦ પારકી કુંચીએ કરી તાળું ઉઘાડી
વાટ પાડી	વા૦ ધાડ પાડવું
પડી વસ્તુ ધણીઆતી જાંણી	પ૦ કોઇ પડેલી વસ્તુ તેનો કોઇ ધણી છે એમ જાણ્યા છતાં લેવી
ઈત્યાદિ મોટકું અદત્તાદાન	ઇ૦ એ વિગેરે મોટકી ચોરી કરવાન.
લેવા લેવરાવવાનાં પચ્ચખાણ	લે૦ ચોરી કરવા કરાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી જીવ જીવું ત્યાં સુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી તિ ત્રણ જોગે કરી.
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ ચોરી કરૂં નહીં. ન૦ ચોરી કરાવું નહીં
મણસા વયસા કાયસા	મ૦ મને કરી, વ૦ વચને કરી, કા૦ કાયાએ કરી.

" ઘ "

એહવા ત્રીજા થૂલ.

અદત્તાદાન	અ૦ મોટકી ચોરી કરવાથી
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિર્વતવાના, વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકે
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ (પણ)
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહીં. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આલોઊં	ત૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ આ૦ નિવારણ કરૂં છું (પ્રકાસું છું)

(ત્રીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર,)

ચોરાઈ વસ્તુ લીધી હોય ૧
ચોરને સાજ દીધી હોય ૨
રાજ્યવિરૂદ્ધ કાર્ય કીધાં હોય ૩
કુડાં તોલાં કુડાં માપલાં કીધાં હોય ૪
વસ્તુમાં ભેળ સંભેળ કીધી હોય ૫

તો ત્રીજા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૩ ॥

પાઠ.

ચોથું વ્રત.

" अ "

ચોથું અણુવ્રત થૂલાઓ	ચો૦ ચોથું શ્રાવકનું નાનું વ્રત. થુ૦ મોટકું
મેહુણાઓ વેરમણં	મે૦ મૈથુન થકી વે૦ નિવર્તું છું.
*સદારા સંતોષીએ	સ૦ પોતાની સ્ત્રીથીજ. સં૦ સંતોષ રાખવો
અવસેસં મેહુણં	અ૦ તે સીવાય બીજા કોઈની સાથે મે૦ મૈથુન
સેવવાનાં પચ્ચખાણ	સે૦ સેવવાની, પ૦ પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી. જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
દેવતા દેવી સંબંધી	દે૦ દેવતા સંબંધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ મૈથુન સેવવું નહીં ન૦ મૈથુન સેવરાવવું નહીં
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને કા૦ કાયાએ કરી
મનુષ્ય તિર્યંચ સંબંધી	મ૦ મનુષ્ય, તિ૦ તિર્યંચ, સં૦ સંબંધી
એગવિહં એગવિહેણં	એ૦ એક કારણે કરી, એ૦ એક જોગે કરી
નકરેમિ કાયસા	ન૦ મૈથુન સેવું નહીં, કા૦ કાયાએ કરી

" व "

એહવા ચોથા થૂલ.

મેહુણં	મે૦ મૈથુનથી
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિવર્તવાના. વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકે
પંચ અઇયારા	પ૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ
ન સમાય-રિયવ્વા	ન૦ નહીં, સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આલોઊં	તં૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ. આ૦નિ વારણ કરૂં છુ (કહું છુ)

(ચોથા વ્રતના પાંચ અતિચાર.)

૧ ઇતર થોડા કાળની સ્ત્રીશું ગમન કીધું હોય (અર્થ-નાંની ઉમરની સ્ત્રી સાથે મૈથુન સેવ્યું હોય). ૧ આ અતિચારમાં. સ્ત્રીઓએ થોડા કાળનાં પુરૂષશું ગમન કીધું હોય (પુખ્ત ઉમર સીવાયના) એમ બોલવું.

૨ અપર ગ્રહી શું ગમન કીધું હોય (અર્થ-પાણી ગ્રહણ ર્ક્યાવિના પોતાની સ્ત્રીથી મૈથુન સેવ્યું હોય). ૨ અપર ગ્રહેશું ગમન કીધું હોય તેમ સ્ત્રીઓએ બોલવું.

૩ અનંગ ક્રીડા કીધી હોય. (અર્થ—સ્ત્રી સાથે અનેરા અંગે ક્રીડા કીધી હોય, સ્ત્રીની સાથે લોકવિરૂદ્ધ ક્રીડા કીધી હોય) ૩ આ અતિચારનો સ્પષ્ટ અર્થ પુરૂષોએ મુની મહારાજ ી પાસે ને સ્ત્રીઓએ મહા સતીજી પાસેથી સમજવો.

પરાયાં વિવાહ નાતરાં જોડયાં હોય ૪

કામ ભોગ તિવ્ર અભિલાશાએ સેવ્યાં હોય

(અર્થ—કામ ભોગાદી સેવવા, ભાંગ, અફીણ, ગાંજો, દારૂ વિગેરે પીવું). ૫

તો એહવા ચોથા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

ચોથા વ્રત માટે વિશેષ સૂચના

સધવા સ્ત્રીએ પ્રતિક્રમણ કરતી વખતે " સદારા સંતોષીએ " ને ઠેકાણે ' સ ભરથાર સંતોષીએ " એ પદ બોલવું.

અને સર્વથા પ્રકારે જે કોઇ સ્ત્રી, પુરૂષને મૂળ કાયાએ કરી મૈથુનના ત્યાગ હોય તેમણે તથા વિધવાઓએ " સદારા (અથવા સ ભરથાર) સંતોષીએ " અને " અવસેસ મેહુણં સેવવાના પચ્ચખાણ " ચોથું વ્રત બોલતાં છોડી દઇ આગળનો જે પાઠ હોય તે તેમને તેમ બોલવો.

પાઠ.

પાંચમું વ્રત.

" अ "

પાંચમું અણુવ્રત થૂલાઓ	પાં૦ પાંચમુ શ્રાવકનું નાનું વ્રત, થુ૦ મોટકું
પરિગ્ગહાઓ વેરમણં	પ૦ પરિગ્રહથી (દોલતથી) વે૦ નિવર્તુવું
ખેત્ત વત્થુનું ૧	ખે૦ ખેતર આદિક ઉઘાડી જમીન,

	તથા વ૦ ધરાદિક ઢાંકી જમીન (ની)
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા કરી છે
હિરણ્ણ સુવણ્ણનું ૨	હિ૦ રૂપું. ૩ સુ૦ સોનું ૪ (તેની)
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા છે
ધન ધાનનું ૨	ધ૦ મોહરબંધ નાણું ૫ ધા૦ ચોવિસ પ્રકારનાં ધાન ૬ (ની)
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા છે
દુપદ ચઉપદનું ૪	દુ૦ બે પગાં મનુષ્યાદિક ચાકર નોકર, ૨ પક્ષી–મેનાં–પોપટ વીગેરે. ૭ ચ૦ ચો પગાં ઢોર ઘોડા હાથી વીગેરે. ૮ (ની)
યથા પરિમાણ	ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા કીધી છે,
કુવિયનું યથા પરિમાણ	કુ૦ ઘર વખરીની, ય૦ જેટલી, પ૦ મર્યાદા કીધી છે.
એ યથા પરિમાણ કીધું છે	એ૦ ધટારત પ્રમાણે મર્યાદા બાંધી છે
તે ઉપરાંત પોતાનો કરી પરિગ્રહો રાખવાનાં પચ્ચખાણ	તે૦ ઉપર પ્રમાણે મર્યાદા કરતાં જાસ્તી દ્રવ્ય વિગેરે પોતાનો કરી રાખવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જયાંસુધી, જી૦ જીવું ત્યાંસુધી
એગવિહં તિવિહેણં	એ૦ એક કર્ણે કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
ન કરેમિ	ન૦ નહિ ક૦ પરિગ્રહો રાખું (કરીશ)
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કયાએ કરી

" ष "

એહવા પાંચમા થૂલ

પરિગ્ગહ પરીમાણ	પ૦ પરિગ્રહ (ધન, દોલત વિગેરે)થી પ૦ મર્યાદા ઉપરાંત,
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિવર્તવાના વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકે
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહીં સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આલોઉં	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂંછું (કહુંછું)

(પાંચમા વ્રતના પાંચ અતિચાર)

ખેત્ત વથ્થુનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૧	દરેક પ્રરીગ્રહાની બાંધેલ મર્યાદા ઉલંઘી હોય તે.
હિરણ્ણ સોવનનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૨	
ધન ધાન્નનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૩	
દુપદ ચઊ પ્રદનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય. ૪	
કુવિયનું પ્રમાણ અતીક્રમ્યું હોય ૫	

તો એવા પાંચમા વ્રત્તને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૫ ॥

પાઠ.

છઠું વ્રત.

" अ "

છઠ્ઠે દિશિ ગુણ વ્રત	છ૦ શ્રાવકનું છઠું વ્રત છે તે દિશાઓનું
ઊંચીદિશાનું યથા પરિમાણ	ઊં૦ ઊંચી દીશાની અમૂક મર્યાદા કરી છે.
નીચી દિશાનું યથા પરિમાણ	**ની૦**નીચી દીશાની અમૂક મર્યાદા કરી છે.
ત્રીછી દિશાનું યથા પરિમાણ	**ત્રી૦** દિશા તથા વિદિશા જવાની અમૂક મર્યાદા કરી છે.
એ યથા પરિમાણ કીધું છે	**એ૦** ધારાસ્ત પ્રમાણે હદ બાંધી છે.
તે ઉપરાન્ત સઇછાએ	**તે૦** તે ઓળંગીને **સ૦** પોતાની
આગળ જઇ	ઇછાએ આગળ જઇ ને.
પાંચ આશ્રવ	**પાં૦** પાંચ. **આ૦** પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન પરિગ્રહ એ પાંચ આશ્રવ
સેવવાસેવરાવવાનાંપચ્ચખાણ	**સે૦** સેવવા સેવરાવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	**જા૦** જ્યાં સુધી, **જી૦** જીવું ત્યાં સુધી
દુવિહં તિવિહેણં	**દુ૦** બે કરણે કરી **તિ૦** ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	**ન૦** સેવું નહી. **ન૦** સેવરાવવું નહી.
મણસા, વયસા, કાયસા	**મ૦** મને, **વ૦** વચને, **કા૦** કાયાએ કરીને.

"ब"

એહવા છઠ્ઠા.

દિશ પ્રમાણુ ગુણુ વ્રતના	દિ૦ દીશાઓની મર્યાદા સંબંધી વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકે
પંચ અઇયારા	પ૦ પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ પણ
ન સમાયરિયવ્વા	ન૦ નહીં સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આલોઊ	તં૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરૂંછું (કહુંછું).

"ब"

(છઠ્ઠા વ્રતના પાંચ અતિચાર)

ઊંચી દિશાનું પરિમાણ અતિક્રમ્યું હોય. } દરેક દીશાની મર્યાદા
નીચી દિશાનું પરિમાણ અતિક્રમ્યું હોય. } ઉલંઘવીતે

ત્રીછી દિશાનું પરિમાણ અતિક્રમ્યું હોય. ૩

એક દિશ વધારિ હોય એક દિશ ઘટાડી હોય. ૪

પંથનો સંદેહ પડે ક્ષેત્ર મર્યાદા લોપિ હોય. ૫

તો એહવા છઠ્ઠા દિશી ગુણવ્રતને વિષે દેવસી સંબંધિ અતિચાર લાગ્યા હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૬ ॥

પાઠ.

સાતમું વ્રત.

"अ"

સાતમું ગુણ વ્રત	સા૦ શ્રાવકનું સાતમું ગુણ વ્રત

ઊવભોગ પરિભોગ	ઊ૦ જે વસ્તુ એકજવાર ભોગવાય તે અન્ન વિગેરે. પ૦ જે ચીજ વારંવાર ભોગવવામાં આવે તે, લુગડાં, ઘરેણાં વિગેરેની
વિહં પચ્ચખાયઈ માણે	વિ૦ મર્યાદા, પ૦ પ્રતિજ્ઞા કરતો થકો
ઊલણિયા વિહં ૧	ઊ૦ શરિર લુસવાનાં વસ્ત્ર, વિ૦ ગણત્રી (મર્યાદા કરવી ,
દંતણ વિહં ૨	દં૦ દાતણ વિ૦ ગણત્રી ,,
ફલ વિહં ૩	ફ૦ ફળની વિ૦ ગણત્રી ,,
અભિંગણ વિહં ૪	અ૦ તેલ વિગેરે શરિરે ચોપડવાની, વિ૦ ગણત્રી ,,
ઊવ્વટ્ટણ વિહં ૫	ઊ૦ મરદન કરવાની વસ્તુની વિ૦ ગણત્રી ,,
મજજણ વિહં ૬	મ૦ નાહવાના તથા અગોળ કરવાના પાંણીની, વિ૦ ગણત્રી
વથ્થ વિહં ૭	વ૦ વસ્ત્રની, વિ૦ ગણત્રી ,,
વિલેવણ વિહં ૮	વિ૦ ચંદન સુખડ આદિ વિલેપન કરવાની વસ્તુની વિ૦ ગણત્રી ,,
પુફ્ફ વિહં ૯	પુ૦ ફુલ વિગેરેની, વિ૦ ગણત્રી ,,
આભરણ વિહં ૧૦	આ૦ ઘરણાં વિગેરેની, વિ૦ ગણત્રી ,,
ધૂપ વિહં ૧૧	ધૂ૦ વસ્ત્ર વીગેરે વસ્તુ સુગંધી બનાવવા તથા હવા સુધારવા અગરબતી વિગેરે ધુપની, વિ૦ ગણત્રી, (મર્યાદા)
પેજજ વિહં ૧૨	પે૦ પ્રવાહી ચીજ પીવાની, વિ૦ ગણત્રી,,

ભખ્ખણ વિહં ૧૩	**ભ૦** સુખડી વિગેરેની, **વિ૦** ગણત્રી ,,
ઓદણ વિહં ૧૪	**ઓ૦** ધાંનની જાતની, **વિ૦** ગણત્રી ,,
સુપ વિહં ૧૫	**સુ૦** કઠોર ધાનની, **વિ૦** ગણત્રી ,
વિગય વિહં ૧૬	**વિ૦** ઘી, તેલ, દુધ, દહી, ગોળ વિગેરેની **વિ૦** ગણત્રી ,,
સાક વિહં ૧૭	**સા૦** લીલા સૂકા સાક ભાજી **વિ૦** ગણત્રી ,,
માહુર વિહં ૧૮	**મા૦** મેવાની, **વિ૦** ગણત્રી ,,
જમણ વિહં ૧૯	**જ૦** જમવાની, **વિ૦** ગણત્રી ,,
પાણિ વિહં ૨૦	**પા૦** પાણી પીવાની **વિ૦** ગણત્રી ,,
મુખવાસ વિહં ૨૧	**મુ૦** સોપારી, લવીંગ, એલચી, વિગેરેની **વિ૦** ગણત્રી
વાહન વિહં ૨૨	**વા૦** તરતા, ફરતાં, ચરતાં વાહનની **વિ૦** ગણત્રી
પન્ની વિહં ૨૩	**પ૦** પગે પહેરવાનાં બુટ, મોજાં વિગેરે **વિ૦** ગણત્રી
શયણ વિહં ૨૪	**શ૦** સેજ્યા, પલંગ, આદિ સુવાની **વિ૦** ગણત્રી
સચિત્ત વિહં ૨૫	**સ૦** જીવ સહીત વસ્તુની **વિ૦** ગણત્રી
દવ્વ વિહં ૨૬	**દ૦** જે વસ્તુનો જુદો જુદો સ્વાદ આવે તે દ્રવ્યની **વિ૦** ગણત્રી
ઇત્યાદિક છત્રીસ બોલની	**ઈ૦** છત્રીસ બોલ ઉપર કહ્યાં છે, તેની
મર્યાદા કીધી છે	**મ૦** હદ બાંધી છે,
તે ઉપરાંન્ત	**તે૦** તેની હદ ઓળંગીને

ઊવભોગ પરિભોગ	ઊ૦ એક વાર ભોગવવી. પ૦ વારંવાર. ભોગવવી. (એવી વસ્તુ.)
ભોગ નિમિત્તે	ભો૦ ભોગને બહાને
ભોગવવાના પચ્ચખાંણ	ભો૦ ભોગવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦જ્યાં સુધી જી૦ જીવું ત્યાં સુધી
એગવિહં તિવિહેણં	એ૦ એક કરણે. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી.
નકરેમિ	ન૦ નહીં ભોગવું
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

“ ब ”

એવા સાતમા.

ઊવભોગ પરિભોગ	ઊ૦ એકવાર ભોગવવાની વસ્તુ તથા પ૦ વારંવાર ભોગવવાની વસ્તુનું
પરિણામ ગુણ વ્રતના	પ૦ પ્રમાણ ન ઓળંગવા સંબંધી વ્ર૦ વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકને
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા	જા૦ જાણવા જોગ (પણ)
ન સમાયરિયવ્વા,	ન૦ નહીં. સ૦ આદરવા જોગ
તંજહા તે આલોઊં	ત૦ તે જેમ છે તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરૂંછું, (કહુંછું)

(સાતમા વ્રતના પાંચ અતિચાર)

પચ્ચખાણ ઉપર સચીતનો આહાર કીધો હોય

(અર્થ—સચેત વસ્તુ ખાવી એટલે વનસ્પતી આદિક ખાવું) ૧

સચીત પ્રતીબંધનો આહાર કીધો હોય.

(અર્થ—સચેતની સાથે લાગેલી વસ્તુ જેમકે ગુંદ આદિ પદાર્થો) ૨

અપક્કનો આહાર કીધે હોય.

(અર્થ—જે વસ્તુમાં જીવના પ્રદેશ રહી ગયા હોય એવી વસ્તુ ખાવી)૩

દુપક્કનો આહાર કીના હોય. દુ૦=માડી રીતે પકવેલ જેવાં કે કાંઈક કાચીને કાંઇક પાકી રહી હોય એવી વસ્તુ ખાવીએટલે કે કાચું પાકું સાક માડી રીતે પકાવેલ જેકે ભડથાં ફુધેલીયાં વીગેરે) ૪

તુચ્છો સહી ભખ્ખણયાએ

(અથ—ખાવું થોડું અને નાંખી દેવું ઘણું એવી વસ્તુ ખાવી, જેવાં કે શીતાફળ, શેરડી વિગેરે) ૫

એ સાતમા ગુણ વ્રતને વિષે દવસી સંબંધી જે અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

પંદરે કર્માદાન શ્રાવકજીને જાણવા પણ ન સમાયરિયવ્વા તંજહાતે આલોઉં. ન૦ આચરવા નહી. તં૦ જેમ છે તેમ આ૦ કહુંછું.

ઈંગાલ કમ્મે ૧ ઈં૦ જે વેપારના કામમાં અગ્નિ સળગાવવી પડે તે લુહાર, કુંભાર, વિગેરેનો તથા કોયલા વેચવાનો. ક૦ કર્મ

વણ કમ્મે ૨ વ૦ મોટા વનના ઝાડ કપાવવાનો ક૦ કર્મ

સાડી કમ્મે ૩ સા૦ ગાડાંગાડી કરાવી વેચવાનો અગર ગળી દારૂ વીગેરે સોડા કરી વેચવાનો ક૦ કર્મ

ભાડી કમ્મે ૪	ભા૦ ગાડાં, ગાડી, બળદ, ઊંટ વિગેરે ભાડે ફેરવવાનો. ક૦ કર્મ.
ફોડી કમ્મે ૫	ફો૦ જમીનના પેટ ફોડવાનો કુવાવાવ ખીણો વીગેરેનું ક૦ કર્મ
દંત વાણિજ્જે ૬	દં૦ દાંતનો, વા૦ વ્યાપાર
કેશ વાણિજ્જે ૭	કે૦ વાળ વિગેરેની ચમરીઓ બનાવવાનો વા૦ વ્યાપાર
રસ વાણિજ્જે ૮	ર૦ ઘી તેલ વીગેરે ઉંચ રસ તથા દારૂ વીગેરે નીચ રસનો વેપાર.
લખ વાણિજ્જે ૯	લ૦ લાખનો વા૦ વ્યાપાર
વિષ વાણિજ્જે ૧૦	વિ૦ ઝેરી પદાર્થ વેચવાનો વા૦ વ્યાપાર
જંતુ પિલ્લણ કમ્મે ૧૧	જં૦ ઘાંણી સંચાયંત્રો વિગેરે ક૦ કર્મ (વ્યાપાર)
નિલં છણ કમ્મે ૧૨	નિ૦ ગોધા, ઘોડા વિગેરેના અવયવ (વ્યાપાર) સમાર્યાના ક૦ કર્મ.
દવગ્ગિ દાવણિઆ, ૧૩	દ૦ દાવાનળ અગ્નિ લગાવવી તેનો વ્યાપાર
સર દહ,તલાગ,પરિસો સણયા ૧૪	સ૦ સરોવર દ૦ કુંડ, ત૦ તળાવ. પ૦ ઊલેચાવ્યાં હોય
અસઇ જણ પોસણયા ૧૫	અ૦ કુકડા મનાડી વિગેરે તથા દાસી, દાસ વિગેરેને ઉછેરી વેચનાનો વેપાર
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	ત૦ એ ખોટું કીધેલું નીષ્ફળ થાઓ. ૯

પાઠ.

આઠમું વ્રત.

" अ "

આઠમું ગુણ વ્રત	આ૦ શ્રાવકનું આઠમું ગુણ વ્રત
અનર્થા દંડનું વેરમણં	અ૦ વગર સ્વાર્થે દંડાવું. (તેથી) વે૦ નિવર્તું છું.
ચોવિહે, પન્નેતે, તંજહા	ચો૦ ચાર પ્રકારે પ૦ કહ્યાં, તં૦ તે જેમ છે તેમ કહું છું.
અવજ્ઝાણાચરિયં ૧	અ૦ ૧ આર્ત્તધ્યાન, ૨ રૂદ્રધ્યાન ચીંતવવું તે.
પમાયા ચરિયં ૨	પ૦ પ્રમાદ કરવો તે. ઘી તેલનાં ઠાંમ ઉઘાડાં રાખ્યાં હોય તેથી જીવહિંશા થાય તે.

---

૧ આર્તધ્યાન	ઇષ્ટ (ગમતા) ના સંયોગનિ, ને અનિષ્ટ (અણગમતા) ના વિયોગનિ ઇચ્છા, અનિષ્ટના સંયોગ, ને ઇષ્ટના વિયોગે, મોટે સ્વરે રૂદન કરે, શોક (ચિંતા) કરે, અશ્રુપાત કરે, વિલાપ કરે અંગ શિર પછાડે, છાતી કુટે, તથા રોગાદિ આવવાથી માઠા વિચાર કરે, વિષયાદિ ની વાંચ્છા કરે, વિગેરે કરવાથી જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાદિ શુભ વસ્તુને નાશ કરે, આર્તધ્યાન કહેવાય

હિંસ પયાણં ૩	હિં૦ હિંસા થાય એવાં શસ્ત્ર રાખી આપવાં. (ચપ્પુ છરી સુડી વીગેરે)
પાવકમ્મો વએસં ૪	પા૦ પાપ કર્મનો,વ૦ઉપદેશ કરવોતે.
એવા ચાર પ્રકારના અનર્થા દંડ	એ૦ ઉપર કહેલા ચાર પ્રકારના અનર્થા દંટ.
સેવવા, સેવરાવવાનાં પચ્ચખાણ	સે૦સેવવા, સેવરાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી. જી૦ જીવું ત્યાંસુધી
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણે તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ સેવું નહીં, ન૦ સેવરાવવું નહી
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને,વ૦ વચને,કા૦ કાયાએ કરી

---

૨ રૌદ્રધ્યાન	(ભયંકર) છકાય જીવના આરંભ કરી કરાવી આનંદ માને, રૂડું જાણે બીજાનું બુરૂં ચિંતવે, લડાઇ સંગ્રામ ઈતીહાસાદિ સાંભળી, વાંચી, હાર જીતથી રાજી થાય, જુઠું બોલે જુંઠ જુગતીથી બોલી બીજાને રિજવે કુતોહલવાળી કથા કહે પોતાનીમતલબ સાધવા જુંઠ કહી ઠગવાની ચિંતવણા કરે. છલ દગા ચોરિ કરે. સારી વસ્તુનો સંગ્રહ કરવાથી વીગેરે નિર્થક ચિંતવણા કરવાતી પણ જ્ઞાન ધ્યાન શુભ વસ્તુની હાનિ થાય. તે રૌદ્ર ધ્યાન કહેવાય.

" ब "

એવા આઠમા.

અનર્થા દંડ	અ૦ વગર સ્વાર્થે દંડાવું તેથી.
વેરમણં વ્રતના	વે૦ નિવર્તું છું વ્ર૦ તે વ્રતના
સમણો વાસએણં	સ૦ શ્રાવકને
પંચ અઇયારા	પ૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણીયવ્વા,ન સમાય-રિયવ્વા	જા૦ જાણવા, (પણ) ન૦ આદરવા નહી
તંજહા તે આલોઉં	તં૦ તે જેમ છે, તે૦ તેમ. આ૦ નિવારણ કરૂં છું. (કહુંછું)

આઠમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

કંદ્રપની કથા કીધી હોય (અર્થ—કામ વધી પડે તેવી વાત કરી હોય) ૧

ભાંડ ચેષ્ટા કીધી હોય (અર્થ—કુચેષ્ટા કીધી હોય) ૨

મુખારી વચન બોલ્યો હોય (અર્થ—ગાળ દીધી હોય) ૩

અધિકરણ જોડી મુકયા હોય (અર્થ—ઘણાં હથીઆરો એકઠાં કરી રાખ્યાં હોય) ૪

ઉપભોગ પરિભોગ અધિક વધાર્યા હોય (અર્થ—ભોગ વિલાસમાં બહુ મચી રહ્યો હોઉં) ૫

તો આઠમા ગુણવ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૮ ॥

પાઠ

નવમું વ્રત.

"અ"

નવમું સામાયિક શિકખાવ્રત	ન૦ સમતારૂપી સામાયિકનું વ્રત
કરેમિ ભંતે સામાઇયં	ક૦ કરૂંછું. ભં૦ હે પુન્ય, સા૦ સામાયિક
સાવજ્જ જોગનું વેરમણું	સા૦ પાપનાં કાર્યથી, વે૦ નિવર્તુ છું
જાવ નિયમ પજ્જુવા સામિ	જા૦ જ્યાં સુધી મર્યાદા કીધી છે ત્યાં સુધી, પ૦ શુભ જોગને સેવીશ.
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બેકરણ કરી. તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ પાપ નહીં કરૂં ન૦ પાપ નહીં કરાવું
મણસા, વયસા, કાયસા	મ૦ મને વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

"બ"

એવા નવમા.

સામાયિક વ્રતના	એ૦ એવું નવમું સામાયિક વ્રત, તેના
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા નસમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા (પણ) ન૦ આદરવા જોગ નહીં.
તંજહા તે આલોઊં	તં૦ તે જેમ છે. તે૦ તેમ, આ૦ નિવારણ કરૂંછું (કહુંછું)

નવમા વ્રતના પાંચ અતિચાર

મનના જોગ પાળવે ધ્યાન પ્રવર્તાવ્યું હોય.
(અર્થ—સામાયિકમાં મન માઠું વરતાવ્યું હોય) ૧
વચનના જોગ પાળવે ધ્યાન પ્રવર્તાવ્યું હોય.
(અર્થ—સામાયિકમાં વચન માઠું વરતાવ્યું હોય) ૨
કાયાના જોગ પાળવે ધ્યાન પ્રવર્તાવ્યું હોય.
અર્થ—સામાયિકમાં કાયા માઠી વરતાવી હોય) ૩
સામાયિકમાં સમતા ન કીધી હોય. ૪
સામાયિક અણપુગી પાળી હોય. ૫

તો નવમા સામાયિક શિક્ષા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૯ ॥

પાઠ

દશમું વ્રત.

" अ "

દશમુંદિશાવગાસિકશિક્ષાવ્રત	દ૦ દશમું દિશા ધારવાનું વ્રત
દનપ્રતેપ્રભાતથકીપ્રારંભીને	દિ૦ દિવસ પ્રત્યે સવારથી શરૂ કરીને
પુર્વાદિક ૭ દિશાની	પુ૦ પૂર્વ, પશ્ચીમ, ઉત્તર, દક્ષિણ, ઊંચી, નીચી, એમ ૭ દિશા છે તેની.
મર્યાદા કીધી છે	મ૦ જેટલી જમીન વાપરવી ધારી છે.
તે ઉપરાંન્ત સઇચ્છાએ આગળ જઇ	તે૦ ઉપરાંન્ત પોતાની ઇચ્છાએ કરી આગળ જઇ.

પાંચે આશ્રવ	પાં૦ પાપનાં દ્વાર. પ્રાણાતિપાત મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરીગ્રહ એ પાંચ આશ્રવ
સેવવા સેવરાવવાના પચ્ચખાણ	સે૦ સેવવા, સેવરાવવાની પ્રતિજ્ઞા
જાવ અહોરત્તં પજ્જુવાસામિ	જા૦ જ્યાં સુધી. અ૦ રાત દીવસ છે ત્યાં સુધી પ૦ સેવા કરૂંછું
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણ, તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ નકારવેમિ	ન૦ સેવું નહી, ન૦ સેવરાવવું નહી
મણસા, વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

*દશમા વ્રતની જેમને પ્રતિજ્ઞા હોય તેમણે આ નીચેનું સાથે ભણવું

---

*જેટલી ભુમીકા મોકલી રાખી છે, તેમાં–હીદ્રવ્યા દીકની મર્યાદા કીધી છે	જેટલી જમીનની હદ બાંધી હોય તેમાં પણ જે પદાર્થ ધાર્યા હોય કે આટલા ઉપયોગમાં લેવા તે
તે ઉપરાંત	તે હદ ઉપરાંત
ઉવભોગ	એક વાર ભોગવાય એવી વસ્તુ (અન્ન-શાકાદી વીગેરે)

" ■ "

એવા દશમા.

દિશાવગાસિક વ્રતના	દિ૦ દિશા ધારવાનાં વ્રતના
પંચ અઇયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર

જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા, (પણ) ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આલોઉં	તં૦ તે જેમ છે તેમ નિવારણ કરૂં છું (કહું છું)

દશમા વ્રતના પંચ અતિચાર

નિયમી (નિયમ કરેલી) **ભુમીકા બહાર થકી વસ્તુ મંગાવી હોય.** (અર્થ—નિયમ કરેલી વસ્તુ બીજા પાસે મંગાવી હોય). ૧

માંહી થકી મોકલાવી હોય (અર્થ—ચાકરને મોકલીને વસ્તુ મોકલાવી હોય). ૨

શબ્દ કરી (અર્થ— શાદ કરીને હદ ઉપરાંતથી બોલાવ્યો હોય). ૩

રૂપ દેખાડી (અર્થ—પોતાનું રૂપ દેખાડી કોઇને બોલાવે, નિશાની કરે). ૪

પુદ્ગળ નાંખી આપણ પો છતો જણાવ્યો હોય (અર્થ— કાંકરી મારીને બોલાવ્યો હોય). ૫

પરિભોગ	વારંવાર ભોગવાય એવી વસ્તુ (વસ્ત્ર ઘરેણા વીગેરે.)
ભોગનિમિત્તે	ભોગની ઈચ્છાએ
ભોગવવાનાં પચ્ચખાણ	ભોગવવાની બંધી
જાવ અહોરત્તં	એક દીવસને રાત સુધી
એગવિહ તિવિહેણં	એક કરણે (ને) ત્રણ જોગે
ન કરેમિ	હું કરૂં નહી
મણસા વયસા કાયસા	મને કરી, વચને કરી, કાયાએ કરિને

તો દશમા શિક્ષા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૧૦

(આ વ્રત એક દિવસ રાત્રિનું છે. છઠા વ્રતમાં જાવ જીવની દિશાઓની મર્યાદા છે ને આમાં હમેશાં ટુંકામાં લેવા માટે દીશાની મર્યાદા સવારથી બાંધવી તેમજ સાતમા વ્રતમાં છવીશ બોલની મર્યાદા પણ જાવ જીવની છે. માટે વધારે હોઇ તે ટુંકી મર્યાદા કરવા ખાતર છવીશ બોલની હમેશની ગર્યાદા કરવા માટે છે. એટલે છઠા સાતમા વ્રતની મર્યાદા લાંબી છે તેને ટુંકી કરવાની ખાતર આ વ્રત છે હાલ જે રૂઢીથી દશમું વ્રત ઉપવાસ સહિત લેવાય છે તે વીશેષ નીર્જરાનું કારણ છે. માટે યોગ્ય છે.)

પાઠ.

અગીયારમું વ્રત.

" अ "

અગીઆરમું પોષધશિક્ખાવ્રત	અ૦ અગીઆરમું પાપ રહીત થઇ સંવરે કરી આત્માને પોષવું તેનું શિક્ષાવ્રત.
કરેમિ ભંતે પોષો	ક૦ કરૂં છું. ભં૦ હે પુજ્ય. પો૦ પોષો.
અસણં, પાણં ખાઇમં	અ૦ અન્ન, પા૦ પાણી ખા૦ સુખડી.
સાઇમં નાં પચ્ચખાણ,	સા૦ મુખવાસની, પ૦ પ્રતિજ્ઞા
અબંભ સેવવાનાં પચ્ચખાણ	અ૦ મૈથુન સેવવાની પ૦ પ્રતિજ્ઞા
અમુક મણી	અ૦ મુકવા અશક્ય, મણી, જરજવાહીર, (અમુક છૂટ રાખી બાકી)
સુવણ્ણનાં પચ્ચખાણ	સુ૦ સોનું રૂપું વીગેરેની પ૦ પ્રતિજ્ઞા

માલા વન્નગ	મા૦ પુષ્પાદિકની માળા વ૦ વર્ણ-અબીલ, ગુલાલ, અળતાદિક
વિલેવણનાં પચ્ચખાણ	વિ૦ સુખડ, ચંદન વિલેપન કરવાની પ૦ પ્રતિજ્ઞા
સથ્થ મુસલાદિક	સ૦ હથીઆર, મુ૦ સાબેલા વિગેરે
સાવજ્જ જોગનાં પચ્ચખાણ	સા૦ પાપકારી કાર્યની, પ૦ પ્રતિજ્ઞા
જાવ અહોરતં	જા૦ કયાં સુધી? અ૦ રાત્ર-રીવસ સુધી,
પજ્જુવા સામિ	પ૦ એ પ્રમાણે સેવીસ
દુવિહં તિવિહેણં	દુ૦ બે કરણ તિ૦ ત્રણ જોગે કરી
નકરેમિ, નકારવેમિ	ન૦ પાપ કરૂં નહી ન૦ પાપ કરાવું નહીં
મણસા, વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી

" ઘ "

એવા અગીઆરમા

પોષધ શિકખા વ્રતના	પો૦ જ્ઞાન, ધ્યાને કરી આત્માને પોષવાનાં વ્રતના
પંચ અઈયારા	પં૦ પાંચ, અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા (પણ) ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહાં તે આલોઊં	તં૦ તે જેમ છે તેમ નીવારણ કરૂં છું (કહું છું)

અગીઆરમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

સિજ્જા સથારે અપ્રતિ લેખ્યો હોય દુપ્રતિ લેખ્યો હોય (અર્થ—પોષામાં પથારી બરાબર તપાસીને જોઇ ન હોય અથવા માઠી રીતે જોઇ હોય) ૧

સિજ્જા સંથારે અપ્રતિ મારજ્યો હોય દુપ્રતિ મારજ્યો હોય (અર્થ—પોષામાં પથારી બરાબર પુંજી ન હોય અને પુંજી હોય તો માઠી રીતે પુંજી હોય). ૨

ઊચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા અપ્રતિ લેખી હોય દુપ્રતિ લેખી હોય (અર્થ—ઝાડો, પેસાબ કરવાની જગ્યા જોઇ ન હોય અથવા માઠી રીતે જોઇ હોય) ૩.

ઊચ્ચાર પાસવણ ભુમીકા અપ્રતિ મારજી હોય દુપ્રતિ મારજી હોય (અર્થ—ઝાડો પેસાબ કરવાની જગ્યા પુંજીનહોય અથવા માઠી રીતે પુંજી હોય. ૪

પોષામાં નિદ્રા વિકથા પ્રમાદ કીધો હોય (અર્થ—પોષામાં ઊંઘ આવી હોય, કોઇની નિંદાવિકથા કરી હોય, આળસ કીધો હોય)૫

તો અગીઆરમા શિક્ષાવ્રતને વિષે દેવસી સબંધિ અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૧૧ ॥

પાઠ.

બારમું વ્રત.

" अ "

બારમું શિકખા વ્રત બા૦ બારમું શિક્ષાવ્રત.

અતિથી સંવિભાગ	અ૦ જેની તીથી નહીં (સાધુ આહાર લેવા આવે એ કાંઈ મુકરર નહીં તેવા સાધુને વાસ્તે.)
	સં૦ ભાગ કરવો એટલે આહાર કરતી વખતે ચીંતવણા કરવી કે જો સાધુ પધારે તો માંહેથી આપું.
સમણે નિગ્ગંથે	સ૦ સાધુ, નિ૦ દ્રવ્યભાવ ગ્રંથ રહીત. (એવા સાધુને)
* ફાસુ એસિણજેણં	ફા૦ અચેત, એ૦ નિરદોષ.

અસણં, પાણં, ખાઈમં, સાઇમં, અ૦ અન્ન, પા૦ પાણી ખા૦
 ૧ ૨ ૩ ૪ સુખડી સા૦ મુખવાસ.

***સાધુ સાધ્વી મુની મહારાજોને આહાર પાણી વીગેર વહોરાવવાના ૪૨ દોષ નિચે પ્રમાણે.**

૧ સાધુ સાધવીના અર્થે છકાએ જીવની હીંસા કરીને (રાંધીને) આહાર પાણી વીગેરે આપે તે

૨ **ઉદ્દેસિક:** એટલે કે એક સાધુને અર્થે રાંધેલો આહાર પાણી બીજા સાધુને આપે તે; પણ જેને અર્થે રાંધેલો છે તેને વોરાવે તો આધા કરમીજ દોષ લાગે.

૩ **પોઈકમે**=નિરદોષ આહાર પાણી વીગેરેમાં આધાકર્મી આહાર પાણી વીગેરે કવચીત્ માત્ર પણ સંભેલ થાય તે.

૪ (મીશ્રદોષ): કાંઈક પોતાના નીમીતે અને કાંઇ સાધુના નીમીતે આહાર પાણી રાંધીને આપે તે.

૫ (થાપનાદોષ)=સાધુને અર્થે આહાર વીગેરે રાખી મુકે અને બીજાને આપે તે.

વથ્થ પડિગ્ગહ ૭૦ વસ્ત્ર, ૫૦ પાત્રાં
૫ ૬

૬ (પાહુડીઆદોષ)=સાધુને અર્થે જમણવાર વીગેરેમાં આઘું પાછું એટલે કે ટાઇમ બદલાવી કરીને આપે તે.

૭ પાઉર (પ્રકાશ) દોષ=સાધુને અર્થે દીવો વીગેરેના પ્રકાશ કરી આહાર પાણી વીગેરે આપે તે.

૮ ક્રીય (વેચાણ) દોષ=સાધુને અર્થે વસ્ત્ર તથા આહાર પાણી વેચાતાં લઈ આપે તે.

૯ પામીચ (ઉછીતું) દોષ=સાધુને અર્થે વસ્ત્ર તથા આહારાદીક વીગેરે આહાર બીજાને ત્યાંથી ઉછીનું લઈ આપે તે.

૧૦ (પરિઅય દોષ) દોષ=અદલ બદલ કરી આપે તે એટલે કે એક નરસી વસ્તુ બીજાને આપી તે બદલ બીજી સારી લેઇ આપે તે.

૧૧ અભિહડ (સાંમા આવવું તે)=ગૃહસ્થ સાંમો આવી કાંઈક આહાર પાણી વીગેરે લઇ આવી સાધુને આપે તે

૧૨ (ભિન્નદોષ)=રણીઆળાવાળાં કમાડ વાસેલાં હોય તથા અણવપરાએલાં ઘરનાં બારણાં બંધ હોય તે ઉઘાડીને તથા માટી વીગેરેથી લીપેલાં મુઢાં ઉઘાડીને આપે તે (લીપેલું ઉઘાડવાથી માટી વીગેરેનો આરંભ થાય માટે.)

૧૩ (માલો હડ દોષ)=મેડીથી નીચે આણી તેમજ ભોંયરામાંથી ઉંચો આણી લાવી આપે તે,

૧૪ (અછીજે)=બળાત્કારથી કોઇના હાથમાંથી તેની મરજી વીરૂદ્ધ ઝુટાવી વોરાવે તે.

કંબલ પાય પુંછણેણું		કં૦ કાંબળી, પા૦ પગ પુછવાનું ઇ-ત્યાદિ સર્વે આધડા (લીધા પછી સાધુથી પાછા અપાય નહીં) જાણવા
૬	૮	

૧૫ (અણીસીઠે દોષ)=ઘણા ભાગિયાઓની વસ્તુ એક ધણી બીજા ને એટલે ભાગિદારોની રજા સિવાય આપે તે

૧૬ અજ્ઝોય પરદોષ=જે વસ્તુ રંધાતી હોય તેમાં સાધુ નીમીતે વધારે ઉમેરીને રાંધે તે (દાલખા તરીકે શેરનું રાંધતા હોય તેમાં ઉમેરો કરીને સાધુ નિમીતે સવાશે રરાંધે તે.) ઉપર લખેલ સોળ દોષ સાધુએ વહોરવાથી અને દાતારે આપવાથી બન્નેને લાગે છે.

ઉપાસણાના દોષ તે (સાધુનાં પોતાનાં કર્ત્તવ્ય થકી દોષ લાગે તે)

૧૭ ૧ (ધાઇ દોષ)=ધાય માતાની પેઠે બાળકને રમાડીને સાધુ આહાર પાણી લે તે.

૧૮ ૨ (દુત દોષ)=કાસદની પેઠે સંદેશા, કહીને ઓળખાણ પાડીને આહાર પાણી લે તે,

૧૯ ૩ (નીમીત દોષ)=નીમીત ભાંખીને, લાભ અલાભ વગેરે કહી આહાર પાણી લે તે.

૨૦ ૪ (આજીવ્ય દોષ)=પોતાની જાત કુળ વીગેરે ઓળખાવીને આહાર પાણી લે તે.

૨૧ ૫ (વણીમ દોગપ)=રંકની પેઠે કરગરીને આહાર પાણી લે તે.

૨૨ ૬ (તીગીચ્છ દોષ)=વૈદું કરીને આહાર પાણી લે તે.

૨૩ ૭ (ક્રાહે દોષ)=ક્રોધ કરીને આહાર પાણી લે તે.

પાઢીઆરૂ	પા૦ ગ્રહસ્થી થકો, પાછા અપાય તેવા નીચેના બોલો આવશે.
પીઢ ફ્લગ ૯ ૧૦	પી૦ બાજોઠ, ફ૦ પાટીયું
સિજ્જા સંથારએણં ૧૧ ૧૨	સિ૦ સ્થાનક, સં૦ પાટદર્ભાદિક વિગેરે
ઊસહ ભેસજ્જેણં ૧૩ ૧૪	ઊ૦ એક વસ્તુ (સુંઠ, લવિંગાદીક) ઔષધ ભે૦ ઘણી વસ્તુ (ચુરણાદિક) ઔષધ.

---

૨૪ ૮ (માણે દોષ)=અહંકાર કરી આહાર પાણી લે તે.

૨૫ ૯ (માયા દોષ)=માયા કપટ કરીને આહાર પાણી લે તે.

૨૬ ૧૦ (લોહે દોષ)=લોભ કરીને આહાર પાણી લે તે.

૨૭ ૧૧ (પુર્વ પછા સંથવ)=પુર્વ સંથવં; વોહર્યા પહેલાં દાતારની સ્તુતી કરે, પછા સંથવ એટલે આહાર પાણી લીધા પછી દાતારના ગુણ ગ્રામ કરે

૨૮ ૧૨ (વીદ્યા દોષ)=વિદ્યા ભણાવીને આહાર પાણી લે તે.

૨૯ ૧૩ (મંત્ર દોપ)=મંત્ર જંત્ર તંત્રાદીક શીખવીને આહાર પાણી લે તે.

૩૦ ૧૪ (ચુર્ણ દોષ)=ચુરણ વીગેરેની ફાકી આપીને આહાર પાણી લે તે.

૩૧ ૧૫ (જોગ દોષ)=નક્ષેત્રાદીના જોગ તથા સામુદ્રીક વીગેરે શીખવીને આહાર પાણી વીગેરે લે તે.

૩૨ ૧૬ (મૂલકર્મ દોષ)=વીવાહાદીકના મુહુર્ત કહીને તેમજ ગર્ભ પાત કરાવીને આહાર પાણી લે તે.

પડિલાભેમાણે વિહરામિ	૫૦ એ ચૌદ પ્રકારનું દાન આપતો થકો વિ૦ હું વિચરીશ.

સાધુ મુનીને લેતા થકાં ને સંસારિને વોહોરાવતાં થકાં દોષ લાગે તે દશ મીશ્ર

૩૩ ૧ (સંકીત દોષ)=એટલે કે અસુજતાની દાતારને કે મુનીને શંકા પડે છે છતાં સંસારી આપે ને સાધુ લે તે બન્નેને દોષ.

૩૪ ૨ (મખીત દોષ)=સુજતી વસ્તુ સચેતથી ખરડાયેલી હોય એટલે કે કાચા પાણી કે મીઠા, ખારા વીગેરેથી ખરડાએલી અગર તેને અડકેલી વાસણમાં સુજતી વસ્તુ પડી હોય તે.

૩૫ ૩ (નીખીત દોષ)=સચેત વસ્તુ ઉપરથી અચેત વસ્તુ આપે તે દાખલા તરીકે કાચા પાણી, લીલોતરી ઉપર પડેલી વસ્તુ આપે તે

૩૬ ૪ (મેહિત દોષ)=સુજતી વસ્તુ અસુજતીએ ઢાંકેલ આપે તે,

૩૭ ૫ (સાહીત દોષ)=સચેત વસ્તુને અડકેલી વસ્તુ આપે તે

૩૮ ૬ (દાયક દોષ)=આંધળો માણસ ઉઠીને આપે તે,

૩૯ ૭ (મીશ્ર દોષ)=સચેત અચેત વસ્તુ ભેળસેળ થયેલ આપે તે.

૪૦ ૮ (અપરિણય દોષ)=સસ્ત્ર જે વસ્તુને પ્રગમ્યું નથી તેવું સાધુને આપે તે જેમકે કાચા શાખને ધપુ કાર્યું હોય તેવું તથા ખારીઆં વીગેરે

૪૧ ૯ (લીત દોષ)=તરતની જમીન લીંપેલી હોય અને લીપ્યા પછી એ ઘડી ન થઈ હોય તે જગ્યામાંથી હાલી ચાલી આપે તે.

૪૨ ૧૦ (છંડુય દોષ)=આપવાવાળા વસ્તુ લાવતાને મેલતાં ઢોળાતી લાવી આપે તે.

" ब "

એવા બારમા.

અતિથી સંવિભાગ વ્રતના	અ૦ આહાર કરતી વખતે સાધુને આહાર આપવાની ચીંતવણા કરવી તેનું વ્રત.
પંચ અઇયારા	પં૦ પાચ અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા નસમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા ન૦ આદરવા જોગ નહીં
તંજહા તે આલોઊં	તં૦ તે જેમ છે તેમ નિવારણ કરૂં છું (કહૂંછું)

ઉપર કહેલ બેતાળીસ દોષ કહેલા છે, તે સીવાય નીચે સંક્ષેપમાં બતાવેલ દોષો સાધુને વોરાવની વખતે સાધુ તથા સંસારીએ ધ્યાનમાં રાખવાના છે.

દીનદીન પ્રત્યે એક જગ્યેથી સાધુને આહાર ખપે નહીં, સાધુને વોહોરાવીને કાચા પાણીથી હાથ ઠામ વીગેરે ધોવાં નહીં, સાધુને વોહોરાવતી વખતે સચેત ચીજ આઘીપાછી કરવી નહીં, ઠામ વીગેરે કોઇ ચીજને ફુંક મારવી નહીં. બાળક ધાવતાં વીછોડીને તેમજ બાળકને રોવરાવી આહાર પાણી વોહરાવવો નહીં. સાધુને વોહરાવીને તેજ ચીજ તેજ નિમિત્તે નવી નીપજાવવી નહીં. જે ચીજ ગરીબ ગરબાંને માટે તેમજ કુતરાં વીગેરે માટે બનાવેલ હોય તે ચીજ સાધુને વોહોરાવવી નહી. ગર્ભવંતી બાઇને માટે કરેલો આહાર બાઇ જમ્યા પહેલાં સાધુને વોહોરાવવો નહીં. ગર્ભવંતી બાઇને આઠ માસ થયા પછી બાઇએ હાલી ચાલીને સાધુને વોહરાવવું નહીં કાચી માટી દાણાં, ખારો,લીલોતરી વીગેરે સચેત વસ્તુને અડકી ચાંપીને સાધુને વોહરાવવું નહીં.

બારમા વ્રતના પાંચ અતિચાર.

સુજતી વસ્તુ સચીત ઉપર મુકી હોય. (અર્થ—સચેત વસ્તુની ઉપર અચેત વસ્તુ મુકી હોય) ૧.

સચીતે કરી ઢાંકી હોય. (અર્થ—સચેત વસ્તુએ કરી અચેત વસ્તુને ઢાંકી હોય.)

કાળ અતિક્રમ્યો હોય. (અર્થ—કોહી ગએલી કે ખોરી થએલી વસ્તુ આપવી, કે જમ્યા પછી ચીંતવણા કરવી). ૩

પરોવએશે (અર્થ—સાધુ આવે તે વખતે પોતે ન આપે પણ બીજાને આપવા હુકમ કરે). ૪

મચ્છરીયાએ (અર્થ—દાન દઇ અહંકાર કર્યો હોય અથવા ઇર્ષાથી બીજાની સ્પર્ધાએ દાન દીધું હોય). ૫

તો બારમા શિક્ષા વ્રતને વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં. ॥ ૧૨ ॥

પાઠ.

સંલેખણા (સંથારાનો પાઠ.)

અહભંતે અપચ્છિમ	**અ૦** હવે, **ભં૦** હે પુન્ય, **અ૦** હવે બીજું કાંઇ કરવું નથી
મારણાંતિય સંલેહણા	**મ૦** મરણને અંતે, **સં૦** અણસણકરવું (આહાર, કષાય પાતળા કરવાને)
ઝુસણા આરાહણા	**ઝુ૦** ક્ષમા રાખીને, **આ૦** આરાધના કરૂં છું.
પોષધશાળા પુંજીને	**પો૦** પોષો કરવાની શાળા પુંજીને

ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા પડિલેહિને	ઊ૦ વડીનીત. (ઝાડે જવાની) પા૦ લઘુનિત, (પેસાબ કરવાની) ભુ૦ જગ્યા, પ૦ જોઇ તપાસીને.
ગમણા ગમણે પડિક્કમિને	ગ૦ આવવા જવાનું, પ૦ નિવર્તિને.
દર્ભાદિક સંથારો સંથરીને	દ૦ ડાભ તરણા વિગેરે સં૦ પથારી સં૦ પાથરીને.
દર્ભાદિક સંથારો દુરૂહિને	દ૦ ડાભતરણા વિગેરેની સં૦પથારી-એ દુ૦ બેસીને.
પૂર્વ તથા ઉત્તર દિશિ	પૂ૦ પૂર્વ તથા ઉતર દિશામાં
પલ્યંકાદિક આસને બેસીને	પ૦ પલોઠીવાળી બેસીને
કરયલ સંપગ્ગાહિયં	ક૦ કરતલ (બે હાથ) સં૦ બરાબર જોડીને (કમળના દોડાની માફક બે હાથ જોડીને)
સિરસાવત્તિયં	સિ૦ માથે આવર્ત્તન દઇ
મથ્થએ અંજલિ કટ્ટુ	મ૦ માથે, અં૦ બે હાથ, ક૦ જો-ડેલા રાખી.
એવં વયાસિ	એ૦ એમ, વ૦ વચનથી બોલીને

નમોથ્થુણં અરિહંતાણંથી જાવ સંપત્તાણં સુધી બોલવું.
(અહિં સંપુર્ણ નમોથ્થુણંનો પાઠ ભણવો)

એમ અનંતા સિદ્ધજીને નમસ્કાર કરીને,

વર્તમાનકાળના શ્રી તિર્થંકર દેવજીને નમોથ્થુણં નમસ્કાર કરીને.

પોતાના ધર્મગુરૂ (ધર્મ આચાર્યને) નમસ્કાર કરીને.

પૂર્વે જે વ્રત આદર્યાં છે તે આળોવિ, પડિક્કમિ, નિંદિ, નિસલ્લ થઇ — પૂ૦ પ્રથમનાં જે વ્રત આદરેલ છે તે આ૦ સંભારી ને પ૦ પ્રાયશ્ચિત લઇ ને ન૦ આત્માની સાખે ભુલ માટે નિંદા કરીને નિ૦ સલ રહિત થઇ ને

સવ્વં પાણાઇ વાયં પચ્ચખ્ખામિ — સ૦ સર્વથા, પા૦ પ્રાણાતિપાત, પ૦ ત્યાગીને

સવ્વં મૂસાવાયં પચ્ચખ્ખામિ — સ૦ સર્વથા, મૃષાવાદ, પ૦ ત્યાગીને

સવ્વં અદિન્નદાણું પચ્ચખ્ખામિ — સ૦ સર્વથા, અ૦ અદત્તાદાન, પ૦ ત્યાગીને

સવ્વં મેહુણં પચ્ચખ્ખામ — સ૦ સર્વથા, મે૦ મૈથુન, પ૦ ત્યાગીને

સવ્વં પરિગ્ગહં પચ્ચખ્ખામિ — સ૦ સર્વથા, પ૦ પરિગ્રહો, પ૦ ત્યાગીને

સવ્વં કોહં પચ્ચખ્ખામિ — સ૦ સર્વથા, કો૦ ક્રોધ, પ૦ ત્યાગીને

જાવ મિચ્છાદંસણ, સલ્લ — જા૦ યાવત્, મિ૦ મિથ્યાત્વ, દ૦ દર્શન, સ૦ ખોટી શ્રધારૂપ સલ

અકરણીયજં જોગં પચ્ચખ્ખામિ — અ૦ ન કરવા, જો૦ જોગ, પ૦ ત્યાગીને

એમ અઢારે પાપસ્થાન પચ્ચખીને — એ૦ એમ અઢારે પાપના દ્વારનો ત્યાગ કરીને

સવ્વં અસણં પાણં ખાઇમં, સાઇમં — સ૦ સર્વથા અ૦ અન્ન. પા૦ પાણી, ખા૦ સુખડી, સા૦ મુખવાસ.

એમ ચારે આહાર પચ્ચખીને — એ૦ એમ ચારે આહાર પચખીને

જાવ જીવાએ	જા૦ જ્યાં સુધી, જી૦ જીવું ત્યાંસુધી
તિવિહં તિવિહેણં	તિ૦ ત્રણ કરણે તિ૦ ત્રણજોગે કરી
નકરેમિ, નકારવેમિ	ન૦ કરૂ નહીં, ન૦ કરાવું નહીં.
કરંત નાણુ જાણેઈ	ક૦ કરતા હોય તેને રૂડું જાણું નહી.
મણસા વયસા, કાયસા,	મ૦ મને, વ૦ વચને, કા૦ કાયાએ કરી
જં પિયં ઇમં શરિરં	જં૦ જે, પિ૦ પ્રિય, ઇ૦ આ, શ૦ શરીર.
ઇઠં કંતં પિયં મણુન્નંમણામં	ઇ૦ ચાહવા યોગ્ય. ક૦ સુંદર, પ્રિ૦ પ્રિય, મ૦ મનગમતું, મ૦સદાય વાહલું
ધીજં વિસાસિયં	ધી૦ ધીરજ દેનાર, વિ૦ વિશ્વાસ રાખવા જેગ
અણુમયં બહુમયં	અ૦ વિશેષ માનવા યોગ્ય. બ૦ વારંવાર માનવા યોગ્ય,
ભંડ કરંડગ સમાણુ	ભં૦ ધરેણાના, ક૦ દાબડા, સ૦ સમાન
રયણ કરંડગ ભૂય	ર૦ રત્નના, ક૦ દાબડા ભૂ૦ જેવું
માણં સીયં	મા૦ રખે. સી૦ ટાઢ વાય
માણં ઉન્હં	મા૦ રખે, ઉ૦ તાપ લાગે
માણં ખુહા	મા૦ રખે, ખુ૦ ક્ષુધા (ભુખ લાગે)
માણં પીવાસા	મા૦ રખે, પી૦ તરસ લાગે
માણં બાલા	મા૦ રખે, બા૦ સર્પાદિ કરડે
માણં ચોરા	મા૦ રખે, ચો૦ ચોર હેરાન કરે

માણં હંસા	મા૦ રખે, દ૦ ડાંસ કરડે
માણં મસગા	મા૦ રખે, મ૦ મચ્છર કરડે
માણં વાહિયં, પિત્તિયં	મા૦ રખે, વા૦ વ્યાધિ થાય, પિ૦ પીત્તના રોગે ઉલટી થાય
સંભિમં સન્નિવાયં	સં૦ સળેખમ થાય, સ૦ સન્નીપાત થાય
વિવિહા રોગાયંકા	વિ૦ વિવિધ પ્રકારના, રો૦ અસાધ્ય રોગ ઉપજે
પરિસહો વસગ્ગા	પ૦ ભુખ તરસ્યાદી દુઃખ, વ૦ઉપસર્ગ દેવ મનુષ્યાદિક કૃત
ફાસા ફુસંતિ	ફા૦ ઉપર કહેલ આધિ, વ્યાધિ, પરિસહ તથા ઉપસર્ગ મારા શરિરને હેરાન કરે
એયં પિયણં ચરિમેહં	એ૦ એ પ્રકારે, પિ૦ પ્રિય શરીરને, ચ૦ છેલ્લા.
ઊસ્સાસ નિસ્સાસેહિં	ઊ૦ ઊંચો શ્વાસ, નિ૦ નિચો શ્વાસ,
વોસરામિ તિકટ્ટુ	વો૦ વોસરાવું છું. તિ૦ એમ કહીને
એમ શારરવોસરાવિતે	એ૦ એમ શરિર વોસરાવીને (તજી દઇને)
સંલેખણા	સં૦ સારી લેસ્યાથી
ઝુસણા ઝુસિઆ	ઝુ૦ ક્ષમા રાખી ઝુ૦ ક્ષમાથી
ભત્તપાણ પડિખિયા	ભ૦ ભાત પાણીના ૫૦ ત્યાગ
કાલં અણવ કંખ માણં વિહરામિ	કા૦ કાળ, મે૦ ન, અ૦ નહી, કં૦ વાંછતો મા૦ થકો, વિ૦ વિચરીશ

એવી સદ્દહણા પરૂપણા કરીએ, ને અણસણનો વખત આવે ત્યારે ફરસનાએ કરી શુદ્ધિ હોજો.

" ૫ "

એહના સંલેખણાના.

પંચ અઈયારા	પં૦ પાંચ. અ૦ અતિચાર
જાણિયવ્વા નસમાયરિયવ્વા	જા૦ જાણવા ન૦ આદરવાજોગ નહીં.
તંજહા તે આલોઉં	ત૦ ત જેમ છે તેમ નિવારણ કરૂં છું

સંલેખણાના પાંચ અતિચાર.

ઈહ લોગા સંસપઉગ્ગે ૧	ઈ૦ આ, લો૦ લોકમાં ચક્રવર્તાદિક થવાની. સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
પર લોગા સંસપઉગ્ગે ૨	પ૦ પર, લો૦ લોકમાં દેવ, ઈંદ્રાદિક થવાની સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
જીવિયા સંસપઉગ્ગે ૩	જી૦ ઝાઝા દીવસ મહીમાને અર્થે જીવવાની, સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
મરણીઆ સંસપઉગ્ગે ૪	મ૦ પિડા થકી મોતની, સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય
કામ ભોગા સંસપઉગ્ગે ૫	કા૦ કામ ભોગની, સં૦ ઇચ્છા રાખી હોય

તો સંલેખણાના પાંચ અતિચાર વિષે દેવસી સંબંધી અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ

અઢાર પાપ સ્થાનકનાં નાંમ.

અઢાર પાપ સ્થાનક આળોઊં અ૦ અઢારે પાપનાં દ્વારનું નિવારણ કરૂંછું

પ્રાણાતિપાત ૧	પ્ર૦ જીવ હીંસા કરવી.
મૃષાવાદ ૨	મૃ૦ જાુઠું બોલવું તે
અદત્તાદાન ૩	અ૦ ચોરી કરવી તે
મૈથુન ૪	મૈ૦ અબ્રહ્મચર્ય સેવવું
પરિગ્રહ ૫	પ૦ ધનાદિક તરફ મૂર્ચ્છા રાખવી
ક્રોધ ૬	ક્રો૦ મનમાં રીસ કરવી તે
માન ૭	મા૦ અહંકાર
માયા ૮	મા૦ કપટ, પ્રપંચ
લોભ ૯	લો૦ અસંતોષ
રાગ ૧૦	રા૦ પ્રીતી
દ્વેશ ૧૧	દ્વે૦ ઇર્ષા
કલેશ ૧૨	ક૦ કંકાશ
અભ્યાખ્યાન ૧૩	અ૦ આળ ચડાવવો
પૈશુન્ય ૧૪	પૈ૦ ચાડી ચુગલી કરવી
પરપરિવાદ ૧૫	પ૦ વાંકું બોલવું, નિંદા કરવી.
રતી અરતી ૧૬	ર૦ ખુશી. અ૦ દિલગીરી.

માયા મોસો ૧૭	મા૦ કપટ સહિત મો૦ જુઠું
મિથ્યા દંસણ, સલ્લ ૧૮	મિ૦ ખોટી, દં૦ શ્રદ્ધા રૂપી, સ૦ સલ્ય રાખવી

એમ અઢારે પાપસ્થાનક સેવ્યાં હોય સેવરાવ્યાં હોય, સેવતા પ્રત્યે ભલાં જાણ્યાં હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવલીના સાંખે દેવસી સંબંધી પાપ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

જ્ઞાન, દર્શણ, બાર વ્રત, સંલેખણા સહીત અતિક્રમ વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણાચાર, જાણતાં અજાણતાં મને કરી, વચને કરી, કાયાએ કરી, સેવ્યાં હોય, સેવરાવ્યાં હોય, સેવતા પ્રત્યે ભલાં જાણ્યાં હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવલીના સાંખે તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

ત્યાર પછી "ઇચ્છામિ ઠામિનો" પાઠ કરીને બેહુસા નીચે પ્રમાણે શ્રમણ સુત્ર ભણે છે.

ૐ શ્રી વીર ! ગુરૂભ્યો નમઃ

પહેલું શ્રમણ સૂત્ર.

ઇચ્છામિ	ઇચ્છુછું.
પડિક્કમિઉં	પાપનું નિવારણ કરવાને
પગામ સેજ્જાએ	ઘણું સુઇ રહ્યો હોઉં
નિગામ સેજ્જાએ	ઘણું પાથરી સુતો હોઉં
સંથારા ઉવટ્ટણાએ	પોંજ્યાવિના પડખું ફેરવ્યું હોય

પરિયટ્ટણાએ	વારંવાર પોંજ્યાવિના પાસું ફેરવ્યું હોય
આઉટ્ટણાએ	હાથ પગ પોંજ્યાવિના સંકોચ્યા હોય
પસારણાએ	હાથ પગ પોંજ્યાવિના લાંબા કર્યા હોય
છપ્પઈ સંઘટ્ટણાએ	છ પગી-જૂ વિગેરે જીવ કચરાયા હોય
કુઇએ	કુચેષ્ટા કરી હોય
કક્કરાઇએ	ઉઘાડે મોઢે બોલાયું હોય.
છીએ	ઉઘાડે મોઢે છીંક ખાધી હોય
જંભાઇએ	ઉઘાડે મોઢે બગાસુ ખાધું હોય
આમોસે	પોંજ્યાવિના શરીર ખંજવાળ્યું હોય
સસરક્ખામોસે	સચેત રજે ખરડેલ વસ્ત્રાદિકને સ્પર્શ કર્યું હોય
આઉલમાઉલાએ	ચિત્ત આકુલ વ્યાકુલ થયું હોય
સુવણવત્તિયાએ	સ્વપ્નમાં અનેક પ્રકારનાં રૂપ રંગ જોવાથી
ઇત્થિવિપરિયા સિયાએ	સ્ત્રી સંગાથે ભોગની ઇચ્છા થઇ હોય
"સ્ત્રીએ" પુરિસવિપરિયા સિયાએ	પુરૂષ સંગાથે ભોગની ઇચ્છા થઇ હોય, એમ બોલવું
દિટ્ઠિવિપરિયા સિયાએ	સ્વપ્નમાં સ્ત્રી સામે વિકાર દૃષ્ટિએ જોવાયું હોય
મણવિપરિયા સિયાએ	મન માઠું ચિંતવ્યું હોય
પાણભોયણ વિપરિયા સિયાએ	સ્વપ્નમાં પાણી કે ભોજન વાપર્યું હોય તેથી
જો મે	(ઉપર બતાવેલા બોલોમાંથી) જે મે,

દેવસિઓ	દિવસ સંબંધી
અઇયારો કઓ	અતિચાર (પાપ) કીધાં હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	તેની માફી માગું છું તે નિષ્ફળ થાઓ

પૌષધાદિક વ્રતમાં સુઇને ઉઠયા પછી આ પહેલા સમણ સૂત્રનું કાઉસગ્ગ કરવું જોઇએ.

બીજું શ્રમણ સૂત્ર.

પડિક્કમામિ	પાપનું નિવારણ કરૂં છું
ગોયરગ્ગચરિયાએ	ગાયની પેઠે થોડું થોડું લેવા (ગોચરી) જતાં
ભિકખાયરિયાએ	ભિક્ષા લેવા જતાં
ઉગ્ઘાડ કમાડ ઉગ્ઘાડણાએ	અરધું અથવા આખું બંધ કમાડ ઉઘાડયું હોય
સાણા	કુતરા
વચ્છા	વાછરડાં
દારા	બાળક
સંઘટ્ટણાએ	તેને અડકી કે ઓળંગી જવાયું હોય
મંડિપાહુડિયાએ	કોઇના નિમિત્તે રાખી મૂકેલું લીધું હે
બલિપાહુડિયાએ	બળિદાન માટે કરેલાં બાકળાં લીધાંહોય
ઠવણાપાહુડિયાએ	કોઈ ભિક્ષુક માટે રાખેલું અન્ન વિગેરે લીધું હોય
સંકિએ	શંકાવાળું (અસૂઝતું) હોય તે
સહસ્સાગારે	બલાત્કારથી લીધું હોય
અણેસણાએ	અજાણે અસૂઝતુ આહાર કે

પાણેસણાએ	પાણી પીધું હોય
અણસોયણાએ	સદોષ આહાર વાપર્યો હોય
પાણભોયણાએ	સદોષ પાણી વાપર્યું હોય
બીયભોયણાએ	(સચેત) બીજયુક્ત આહાર કર્યો હોય
હરિયભોયણાએ	(કાચી) લીલોતરીયુક્ત આહાર કર્યો હોય
પચ્છા કમ્મિયાએ	આહાર વ્હોર્યા પછી કાંઈ પણ દોષ લાગ્યો હોય
પુરેકમ્મિયાએ	આહાર વ્હોર્યા પહેલા કાંઈપણ દોષ લાગ્યો હોય
અદિઠ્ઠહડાએ	નજરે દેખાતું ન હોય ત્યાંથી લાવી આપેલ હોય
દગસંસઠહડાએ	સચેત પાણીના સંઘટ્ટા સહિત આહાર લેવાયો હોય
રયસંસઠહડાએ	સચેત રજે ખરડેલ આહાર પાણી લીધાં હોય
પારિસાડણિયાએ	ઝાઝો આહાર લઈ નાખી દીધો હોય
પારિઠાવણિયાએ	ખાવો થોડો અને નાખી દેવો ઝાઝો એવો પરઠવા લાયક આહાર લીધો હોય
ઉહાસણ ભિકખાએ	વારંવાર વસ્તુ માગી હોય
જંઉગ્ગમેણં	વહોરાવનારથી દોષ (સોળ ઉદ્દગમનના) લાગ્યા હોય
ઉપ્પાયણેસણાએ	વહોરનારથી લાગતા (સોળઉત્પાદનના) દોષમાંનો કોઇ દોષ લાગ્યો હોય

અપડિસુદ્ધં	અકલ્પનીક આહાર પાણી
પડિગાહિયં	લીધાં હોય
પરિભુત્તંવા	ભોગવ્યા હોય
જંનપરિઠવિયં	નાખી દેવા યોગ્ય નાખી દીધું ન હોય તો
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	તેનું પાપ મને નિષ્ફળ થાઓ.

વ્રતમાં વહોરી લાવ્યા પછી આ બીજા શ્રમણ સૂત્રનું કાઉસગ્ગ કરવું જોઇએ.

ત્રીજુ શ્રમણ સૂત્ર.

પાડક્કમામિ	પાપનું નિવારણ કરૂં છું
ચઉકાલ	સવાર, સાંજ, આગલી રાત્રી, પાછલી રાત્રી, સજ્ઝાયના
સજ્ઝાયસ્સ	મુક્કરર કરેલા એ ચાર વખતે
અકરણયાએ	સજ્ઝાય ન કીધી હોય
ઉભયકાલં	સવાર, સાંજ બે વખત
ભંડોવગરણસ્સ	વસ્ત્ર પાત્ર વિગેરે
અપ્પડિલેહણયાએ	નજરે જોયા ન હોય
દુપ્પડિલેહણયાએ	માઠી રીતે જોયા હોય
અપ્પમજ્જણાએ	પોંજ્યા ન હોય
દુપ્પમજ્જણાએ	માઠી રીતે પોંજ્યા હોય
અઇક્કમે	(અતિક્રમ) પાપ કરવાનો વિચાર
વઇક્કમે	(વ્યતિક્રમ) પાપ કરવાની તૈયારી
અઇયારે	(અતિચાર) પાપ કરવા લાગેલ હોઉં

અણાયારે	(અનાચાર) પાપ કીધું હોય
જોમે	ઈત્યાદિક જે મેં
દેવસિઓ	દિવસ સંબંધી
અઈયારો કઓ	અતિચાર (પાપ) કીધાં હોય
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	તેનું પાપ મને નિષ્ફળ થજો.

પૌષધાદિક વ્રતમાં પડિ લેહણ કર્યા પછી આ ત્રીજા સમણ સૂત્રનું કાઉમગ્ગ કરવું જોઇએ.

ચોથું શ્રમણ સૂત્ર.

પડિક્કમામિ	પાપનું નિવારણ કરૂંછું
એગવિહે	એક પ્રકારનું
અસંજમે	અસંયમપણું-અવ્રત.
પડિક્કમામિ	નિવર્તુંછું.
દોહિં બંધણેહિં	બે પ્રકારનાં બંધનથી.
રાગ બંધણેણં	રાગ બંધનથી.
દોષ બંધણેણં	દ્વેષ બંધનથી
પડિક્કમામિ	નિવર્તુંછું.
તિહિંદંડેહિં	ત્રણ પ્રકારનાં દંડથી
મણદંડેણં	અશુભ મન દંડથી.
વયદંડેણં	અશુભ વચન દંડથી
કાયદંડણં	અશુભ કાય દંડથી
પડિક્કમામિ	નિવર્તુંછું
તિહિં ગુત્તિહિં	ત્રણ પ્રકારની ગુપ્તિના દોષથી
મણ ગુત્તિએ વય ગુત્તિએ	મન વચન કાયાને અશુદ્ધ પરિણામથી

કાય ગુત્તિએ	ગોપવી શુદ્ધ પરિણામમાં રાખવા તે
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુંછું
તિહિં સલ્લેહિં	ત્રણ પ્રકારનાં સલ્યથી
માયા સલ્લેણં	માયા કપટ રાખવાથી
નિયાણ સલ્લેણં	(નિદાન) ક્રિયાનું ફલ માગી લેવાથી
મિચ્છા દંસણ સલ્લેણં	ખોટી શ્રદ્ધા રાખવાથી
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુ છું
તિહિં ગારવેહિં	ત્રણ પ્રકારના ગર્વથી
ઇડ્ઢિગારવેણં	ૠદ્ધિના ગર્વથી
રસગારવેણં	રસ-સ્વાદના ગર્વથી
સાયાગારવેણં	શરીરનાં સુખના ગર્વથી
પડિકકમામિ	નિવર્ત્તુંછું
તિહિં વિરાહણાહિં	ત્રણ પ્રકારની વિરાધનાથી
નાણ વિરાહણાએ	જ્ઞાન વિરાધનાથી
દંસણ વિરાહણાએ	સમકિતના ભંગથી
ચરિત્ત વિરાહણાએ	કરણીના ભંગથી
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુંછું
ચઉહિંકસાએહિં	ચાર પ્રકારના કષાયથી
કોહકસાએણં	ક્રોધ કરવાથી
માણકસાએણં	માન કરવાથી
માયાકસાએણં	માયા કરવાથી
લોભકસાએણં	લોભ કરવાથી
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુંછું.

ચઉહિં સન્નાહિં	ચાર પ્રકાની સંજ્ઞાથી
આહાર સન્નાએ	ખાવાની વાંછાથી
ભય સન્નાએ	બીકની લાગણીથી
મિહુણ સન્નાએ	મથુનની ઈચ્છાથી
પરિગ્ગહ સન્નાએ	પરિગ્રહની ઇચ્છાથી
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુછું
ચઉહિંવિકહાહિં	ચાર પ્રકારની વિકથા કુથલીથી
ઇત્થિકહાએ	સ્ત્રીની કથા કરવાથી
ભત્તકહાએ	ભોજનની કથા કરવાથી
દેસકહાએ	દેશની કથા કરવાથી
રાયકહાએ	રાજાની કથા કરવાથી (સારૂં નરસુ બોલવાથી)
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુછું
ચઉહિં ઝાણેહિં	ચાર પ્રકારે (માઠી) ચિંતવનાથી
અટ્ટેણં ઝાણેણં	આર્ત્તધ્યાન ધરવાથી
રૂદ્દેણં ઝાણેણં	રૂદ્રધ્યાન ધરવાથી
ધમ્મેણં ઝાણેણં	ધર્મધ્યાન ન ધરવાથી
સુક્કેણં ઝાણેણં	શુક્લ ધ્યાન ન ધરવાથી પહેલાં બે છોડી દેવાં પાછલનાં બે સ્વીકારવાં
પડિક્કમામિ	નિવર્ત્તુછું
પંચહિં કિરિયાહિં	પાંચ પ્રકારે ક્રિયા (કર્મ લાગવાનાં ઠેકાણા)થી
કાઇયાએ	શરીર સંબંધી અજત્નાથી

અહિગરણિયાએ	અધિકરણ-(હથીઆર)થી
પાઉસિયાએ	દ્વેષ બુદ્ધિ રાખવાથી
પારિતાવણિયાએ	બીજાને દુ:ખ ઉપજાવવાથી
પાણાઇવાયા કિરિયાએ	જીવ હિંસા કરવાથી
પડિક્કમામિ	નિવર્તુ-છું
પંચહિં કામ ગુણેહિં	પાંચ પ્રકારનાં કામ ગુણથી (વિષય વધવાનાં કારણો)
સદ્દેણં	વિષયોના શબ્દ સાંભળવાથી
રૂવેણં	રૂપ જોવાથી (સ્ત્રીયાદિકનાં)
ગંધેણં	સુગંધ લેવાથી
રસેણં	સ્વાદ લેવાથી
ફાસેણં	કોમળ સ્પર્શથી
પડિક્કમામિ	નિવર્તુંછુ
પંચાહું મહવ્વએહિં	પાંચ પ્રકારના મહાવ્રત સંબંધી દોષોથી
પાણાઈ વાયાઓ વેરમણં	હિંસા કરવી,
મુસા વાયાઓ વેરમણં	જૂઠ બોલવું,
અદિન્ના દાણાઓ વેરમણં	ચોરી કરવી,
મિહુણાઓ વેરમણં	મૈથુન સેવવું,
પરિગ્ગહાઓ વેરમણં	પરિગ્રહ રાખવો,
	એ પાંચેથી વિરમ્યા પછી લાગેલા દોષથી નિવર્તું છું.
પડિક્કમામિ	નિવર્તું છું
પંચહિંસુમિએહિં	પાંચ સમિતિના દોષથી

ઇરિયાસુમિએ	રસ્તે ચાલતાં અજત્ના થવાના દોષથી
ભાસા સુમિએ	વગર વિચાર્યું બોલવાથી
એસણા સુમિએ	દોષિત આહાર લેવાથી
આયાણ ભંડમત્ત નિક્ખેવણા સુમિએ	વસ્ત્ર પાત્રાદિક ઉપકરણ અજત્નાએં લેતાં મૂકતાં થએલા દોષથી
ઉચ્ચાર, પાસવણ, ખેલ, જલ્લ, સંઘાણ, પારિઠા વણિયા સુમિએ	વડિનીત, લઘુનીત, બળખો, મેલ, લીટ ને પરઠવતાં અજત્ના થવાથી લાગેલા દોષથી નિવર્તું છું
પડિક્કમામિ	નિવર્તું છું
છહિં જીવનિકાએહિં	છપ્રકારના જીવના સમુહની વિરાધનાથી
પુઢવી કાયેણં	પૃથ્વીકાય-માટી પ્રમુખ પૃથ્વી
આઉકાએણં	અપકાય-નદી વિગેરેનું પાણી
તેઉકાએણં	ચૂલા ભટ્ટી વિગેરેનો અગ્નિ
વાઉકાએણં	સચેત વાયરો
વણસ્સઈ કાએણં	કાચી લીલોતરી
તસ્સ કાએણં	બેઇન્દ્રિયાદિક ત્રસ જીવો એમ છએ કાયની હિંસાથી નિવર્તું છું
પડિક્કમામિ છહિં લેસાહિં	નિવર્તું છું છ પ્રકારની લેશ્યા (પરિણામ)ના દોષથી
કિણ્હલેસાએ	અત્યંત હિંસા કરવાનું મન
નીલ લેસાએ	દુરાચાર સેવવાનું મન
કાઉ લેસાએ	સ્વદોષ ગોપવી પરદોષ પ્રકાશવા.
તેઉ લેસાએ	કપટરહિત નમ્ર પરિણામ.

પઉમ લેસાએ	ત્રણે જોગના ચડતા પરિણામ.
સુક્ક લેસાએ	સમિતિ ગુપ્તિ સહિત, રાગદ્વેષ રહિત પરિણામ.
પડિક્કમામિ	નીવર્તું છું
સત્તહિં ભયઠાણેહિં	સાત ભયનાં સ્થાનકથી. આલોક ભય, પરલોક ભય,
ધનનો ભય ચોરનો ભય	અકસ્માત ભય, આજીવિકા ભય, મરણ ભય, અપયશ ભય.
પડિક્કમામિ	નિવર્તુંછું.
અઠહિંમયઠાણેહિં	આઠ મદનાં સ્થાનકથી. જાતિમદ, કુલમદ, બલમદ રૂપમદ, તપમદ, શ્રુતમદ, લાભમદ ઐશ્વર્યમદ.
નવહિંબંભચેરગુત્તિહિં	નવપ્રકારની બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ.

૧. સ્ત્રી પશુ પંડગ રહિત સ્થાનકમાં રહેવું, ૨. સ્ત્રીની કથા કરવી નહિં, ૩. સ્ત્રીસાથે એક આસને બેસવું નહિ, ૪. સ્ત્રીનાં અંગોપાંગ વિષય બુદ્ધિએ જોવા નહિ, ૫. ભીતનાં અંતરે ભોગી પુરૂષના શબ્દ સાંભળવા નહિં, ૬. પૂર્વના કામભોગ સંભારવા નહિં, ૭. દરરોજ સ્નિગ્ધ ભોજન કરવું નહિં, ૮. ઘણા સ્વાદ કરી અધિકો આહાર કરે નહિં, ૯. શરીરની ટાપટીપ (શોભા) કરવી નહિ. એ નવ વાડ શીયલની જાણવી.

દસવિહે સમણ ધમ્મે	દશ પ્રકારનો શ્રમણ ધર્મ. ક્ષમા, નિર્લોભતા, સરલતા, નમ્રતા સંતોષ, સત્ય. સંયમ, તપ, જ્ઞાનદાન (કે પરોપકાર બુદ્ધિ) અને બ્રહ્મચર્ય

એકારસહિં અગ્યાર પ્રકારે
ઉવાસગ પડિમાહિં ઉપાશક–શ્રાવકની પડીમા

૧ સમકિત નિર્મલ રાખે, ૨. વ્રત પચ્ચખાણ કરે, ૩.સામાયિક કરે, ૪. પૌષધ કરે, ૫. પાંચ બોલ પાળે, ૬ સર્વથા બ્રહ્મચર્ય પાળે, ૭ અચિત્ત આહાર કરે, ૮, આરંભન કરે, ૯. અનેરા પાસે આરંભ કરાવે નહિં, ૧૦. ઉદ્દેશિક આહાર ન કરે, ૧૧. સાધુ ની પેડે વિચરે.

બારસહિં ભિકખુ પડિમાહિં–બાર સાધુની પડિમા

૧. એકદાત (ધાર) અન્નની એકદાન પાણીની, ૨, બબ્બે દાત અન્ન પાણીની, ૩. ત્રણ ત્રણદાન, ૪. ચાર ચારદાત, ૫. પાંચ પાંચદાત ૬. ૭ છદાત, ૭. સાત સાતદાત અન્ન ને પાણીની લીએ, ૮. એકાંતર ઉપવાસ, ૯. દંડાસન, ૧૦. ગોદુક આસન, ૧૧. છટ્ટ ભક્ત, ૧૨. અટ્ટમ ભક્ત કરે.

તેરસહિં કિરિયા ઠાણેહિં તેર ક્રિયાનાં સ્થાનક.

૧. અર્થદંડ, ૨. અનર્થદંડ, ૩. હિંસાદંડ, ૪. અકસ્માતદંડ, ૫. દષ્ટિ વિપર્યાસદંડ, ૬ મૃષાવાદ, ૭. અદત્તાદાન, ૮. આર્ત્તધ્યાન. ૯. અભિમાન, ૧૦. મિત્રદ્વેષદંડ, ૧૧. માયા, ૧૨. લોભ, ૧૩. અને ઇર્યાપથિક (અયત્ના) દંડ.

ચઉદસહિં ભૂયગામેહિં ચૌદ પ્રકારના જીવ સમૂહ.

સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા; ૨
બાદર એકેન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા; ૪
બેઇન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા; ૬
તેઇન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા; ૮
ચઉરિન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા; ૧૦

અસંજ્ઞી પંચેન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા; ૧૨
સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા: ૧૪

પન્નરસહિં — પંદર જાતના

પરમાહમ્મિએહિં — પરમા ધાર્મિકનાં નામ, અંબ, અંબરસ, શામ, સબળ. રૂદ્ર, વૈરૂદ્ર, કાળ, મહા-કાળ, અસિપત્ર, ધનુષ્ય, કુંભ, વાલુક, વૈતરણી, ખરસ્વર, અને મહાઘોષ.

સોલસહિં ગાહાસોલસેહિં — શ્રી સુયગડાંગ સૂત્રનાં પ્રથમ શ્રુતસ્કંધનાં સોળ અધ્યાયનાં નામ.

૧ સ્વસમય પરસમય, ૨. વૈતાલિક, ૩, ઉપસર્ગપ્રજ્ઞા, ૪. સ્ત્રીપ્રજ્ઞા, ૫. નરકવિભક્તિ, ૬. વીરસ્તુતિ, ૭. કુશીલપરિભાષા, ૮. વિર્યાધ્યયન, ૯. ધર્માધ્યયન, ૧૦. સમાધિ, ૧૧, મોક્ષમાર્ગ, ૧૨. સમવસરણ,૧૩. યથાતથ્ય, ૧૪. ગ્રંથી, ૧૫. યમકાધ્ય૦૧૬. ગાથા૦

સત્તરસવિહે અસંજમેહિં સત્તર પ્રકારે અસંજમ. તે-

૯. પાંચ સ્થાવર અને ચાર ત્રસ ને હણવા તે અસંજમ, ૧૦. અજીવઅજત્ના, ૧૧. અપ્રેક્ષા, ૧૨. અનુત્પ્રેક્ષા, ૧૩. અનાપયોગે પરિઠાવણિયા, ૧૪. અપ્રમાર્જના, ૧૭ ત્રણ અશુભજોગ.

અટ્ઠારસવિહે અબંભેહિં અઢાર પ્રકારે અબ્રહ્મચર્ય.

ઉદારિક શરીર સંબંધી કામ ભોગ સેવે, સેવરાવે ને અનુમોદે તે મન, વચન ને કાયાથી એ ત્રણ તેરી નવ અને એવીજ રીતે વૈક્રિય શરીર સંબંધી. ૯-૧૮.

એગુણ વીસાએ નાયજ્જયણેહિં — જ્ઞાતા સૂત્રનાં ઓગણીશ અધ્યયનનાં નામ.

મેઘકુમારનું, ૧ ધન્નાશેઠનું, ૨ મોરનાં ઇંડાંનું, ૩ કાચબાનું, ૪ થાવચ્ચા પુત્રનું, ૫ તુંમડાનું, ૬ રોહિણીનું, ૭ મલ્લિ તીર્થંકરનું, ૮ જિનરક્ષિત જિનપાલનું, ૯ ચંદ્રમાનું, ૧૦ દાવદવા વૃક્ષનું, ૧૧ સુબુધિ પ્રધાનનું, ૧૨ નંદમણિયારનું ૧૩ તેતલી પ્રધાનનું, ૧૪ નંદિફલનું, ૧૫ દ્રૌપદીનું, ૧૬ આકીર્ણ જાતના ઘોડાનું, ૧૭ સુસીમા દારિકાનું, ૧૮ પુંડરિક કુંડરિકનું ૧૯

વીસાએ અસમાહિઠાણેહિં વીશ અસમાધિનાં સ્થાનક.

૧. ઉતાવળો ચાલે, ૨ પોંજ્યાવિના ચાલે, ૩. જેમતેમ પોંજે, ૪. ઘણાં પાટ પાટલાં ભોગવે, ૫. ગુરૂવાદિક સામે બોલે, ૬. સાધુની ઘાત ચિંતવે, ૭. પ્રાણી ભૂતની ઘાત ચિંતવે, ૮. ક્રોધ કરે, ૯. પારકું વાંકું બોલે, ૧૦. નિશ્ચયકારી ભાષા બોલે, ૧૧. કલેશકરે, ૧૨. અન્યને કલેશકરાવે, ૧૩. અકાળે સજ્ઝાય કરે, ૧૪. સચિત્ત રજે ખરડયું શરીર પ્રમાર્જે નહિ, ૧૫. પ્રહર રાત્રી ગયા પછી મોટે સાદે બોલે, ૧૬. ગચ્છમાંહિં તડ પડાવે, ૧૭. કલેશ (ગચ્છમાં) ઉપજાવી માંહોમાંહે દુઃખ ઉત્પન્ન કરે, ૧૮ પોતે તપે અન્યને તપાવે, ૧૯. આખો દિવસ ખાખા કરે, ૨૦. અસુઝતુ આહાર પાણી લીએ. એ વીશ અસમાધિઆ,

એગવીસાએ સબલેહિં એકવીશ સબલા દોષ.

બાવીસાએ પરિસહેહિં બાવીશ પરિષહ.

૧. ક્ષુધાનો, ૨. તૃષા, ૩. ટાઢ, ૪. તાપ, ૫. ડાંસ મચ્છર, ૬. અચેલ, ૭. અરતિ, ૮. સ્ત્રી, ૯. ચાલવું તે, ૧૦. બેસવું, ૧૧. સ્થાનક, ૧૨. આક્રોશ, ૧૩. વધ, ૧૪ યાચવું, ૧૫. અલાભ, ૧૬. રોગ, ૧૭. તૃણસ્પર્શ, ૧૮. મેલ, ૧૯. સત્કાર પુરસ્કાર, ૨૦. પ્રજ્ઞા, ૨૧. અજ્ઞાન, ૨૨. દર્શન (સમકિત) નો.

તેવીસાએ સૂયગડજ્ઝયણેહિં—ત્રેવીસ સૂયગડાંગ—
સૂત્રનાં અધ્યયન તેમાં સોળ પ્રથમ શ્રુતસ્કંધનાં તે પૂર્વે કહ્યાં. બીજા શ્રુતસ્કંધનાં સાત અધ્યયન—પુંડરીક ક્રિયાસ્થાનક, આહાર પ્રતિજ્ઞા, અપચ્ચખાણ ક્રિયા, અણગારધ્યયન, આર્દ્રકુમાર અને નાલંદા (પેઢાલ પુત્ર) નું. એ ૨૩.

ચઉવીસાએ દેવેહિં ચોવીશ ભેદે દેવો કહ્યા છે.

૧૦. ભવનપતિ, ૮. વાણુવ્યંતર, ૫. જ્યોતિષી અને એક વૈમાનિક એવં ૨૪. અથવા તીર્થંકરો ૨૪.

પણવીસાએ ભાવણાહિં પચીશ ભાવના, ૫ મહાવ્રતની.

૧. જોઇને ચાલવું, ૨. મન શુદ્ધ રાખવું, ૩. નિર્વદ્ય વચન બોલવું, ૪. નિર્દોષ આહાર પાણી લેવાં, ૫. ભંડોપકરણ યત્નાએ લેવું મૂકવું, ૬, વગર વિચાર્યું બોલવું નહિ, ૧૦, ક્રોધ, લોભ, ભય અને હાસ્યવશે બોલવું નહિં, ૧૧. નિર્દોષ સ્થાનક યાચીને લેવું, ૧૨. સ્થાનકાદિક સુધારવાં નહિં, ૧૩. વગર યાચી વસ્તુ લેવી નહિં, ૧૪. વડિલોનો વિનય કરવો, ૧૫, વસ્તુ સંવિભાગ કરી ભોગવવી, ૧૬, સ્ત્રી પશુ પંડક રહિત સ્થાનક સેવવું, ૧૭. સ્ત્રીની કથા કરવી નહિં, ૧૮. સ્ત્રીનાં અંગોપાંગ વિષય બુદ્ધિએ જોવાં નહિં, ૧૯. પૂર્વેલા કામભોગ સંભારવા નહિં ૨૦. દિન પ્રત્યે સ્નિગ્ધ આહાર ન કરવો; ૨૫. અને પાંચ ઇંદ્રિયો સંવરવી—કાબુમાં રાખવી.

છવીસાએ દસાકપ્પ વવહારેણું ઉદ્દેસણ કાલેણં } ત્રણ સૂત્રનાં છવીસ અધ્યયન તે.

૧૦. દશાશ્રુત સ્કંધનાં, ૬. બૃહત્કલ્પનાં ૧૦. વ્યવહારનાં. એવં કુલ ૨૬ અધ્યયન ૩ સૂત્રનાં.

સત્તાવીસાએ અણગારગુણેહિં-સાધુજીનાં ૨૭ ગુણો.

પાંચ મહા વ્રત પાળે, પાંચ ઇન્દ્રિય વશ કરે, ચારે કષાય જીતે, ત્રણ ગુપ્તિએં ગુપ્તા, જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર સંપન્ન, ભાવ સત્ય, કરણ સત્ય, જોગ સત્ય, ક્ષમાવંત, વૈરાગ્યવંત વેદના આવે સમભાવે સહે અને મરણ આવ્યે સમભાવે રહે, એ ૨૭.

અઠ્ઠાવીસાએ આયારપ્પ કપ્પેહિં | આચારાંગ સૂત્રનાં અડાવીસ અધ્યયન.

૧. શસ્ત્રપ્રજ્ઞા, ૨. લોકવિજય, ૩. શીતોષ્ણિયા ૪. સમ્યક્ત્વ અધ્યયન, ૫. લોકસાર અધ્યયન, ૬. ધુત્તાધ્યયન, ૭ વિમોક્ષાધ્યયન, ૮. ઉપધાનશ્રુત, ૯. મહાપ્રજ્ઞાધ્યયન, ૧૦. પિડેસણાધ્યયન, ૧૧. સેજ્યાધ્યયન, ૧૨. ઇર્યાધ્યયન, ૧૩. ભાષાધ્યયન, ૧૪ વસ્ત્રએષણાધ્યયન, ૧૫. પાત્ર એષણાધ્યયન, ૧૬. અવગ્રહ પડિમાધ્યયન, ૨૩. સાત સત ક્રિયા એવં ૨૩. ૨૪. ભાવનાધ્યયન ૨૫. વિમુક્તિ અધ્યયન, ૨૬. નિશિથ ઉદ્ઘાતીયાધ્યયન, ૨૭. અનુદ્ઘાતીયાધ્યયન. ૨૮. ત આરોપણાધ્યયન, છેલ્લાં ત્રણ પ્રાયશ્ચિત્તનાં અધ્યયન,

એગુણતીસાએ પાવ સુયપસંગેહિં | ઓગણત્રીશ પ્રકારનાં પાપ શાસ્ત્ર-મિથ્યાત્વિનાં સૂત્ર

ભૂમિકંપ, ઉત્પાત, સ્વપ્ન, અંતરીક્ષ, અંગસ્ફુરકણ, સ્વર. વ્યંજન, અને લક્ષણ એ ૮ મૂળશાસ્ત્ર. એ આઠના અર્થ અને આઠની વાર્તા. એવં આઠ તેરી ચોવીશ અને વિકથાનુયોગ, ૨૬ વિદ્યાનુયોગ, ૨૭ મંત્રાનુયોગ, ૨૮ નુયોગ, ૨૯ અન્યતીર્થ પ્રવર્તનાનુયોગ એ ૨૯.

તીસાએ મહામોહની ઠાણેહિં-ત્રીશ મોટાં મોહનાં સ્થાનક.

૧. ત્રસ જીવને પાણીમાં ડુબાડી મારવા તે, ૨.હાથે કરી મુખ નાક દાંકી શ્વાસ રોકી મારવું તે, ૩. અગ્નિમાં બાળીને મારવું, ૪. સામા માથે

ઘાવમારી ખડગાદીકનું હણવું તે, ૫. માથે વાધર વીંટી તડકે બેસાડી મારવું તે, ૬. ઘેલા ગુંગાને ખેદ ઉપજાવી ખુશી થવું તે, ૭. ખોટો આચાર ગોપવી ખરો કરી દેખાડવું, ૮. પોતાનો દોષ બીજા ઉપર નાખવો તે, ૯. પર્ષદામાં મિશ્ર (જૂઠું) બોલવું તે, ૧૦ રાજાનો સેવક થઇ તેનીજ લક્ષ્મી વિનાશે તો, ૧૧. બાલબ્રહ્મચારી નહિં ને બાલબ્રહ્મચારી કહી પૂજાવે, ૧૨. બ્રહ્મચારી નહિં ને બ્રહ્મચારી નામ ધરાવે, ૧૩. 'જેણે' ધન સુયશે કરી સુખી કર્યો તેનુંજ ધન હરે–ચોરે–તો, ૧૪. મોટાઇ આપનાર ઉપકારીને દુઃખ આપે તો, ૧૫. પોતાની આજીવિકા ચલાવનારને હણે તો, ૧૬. ઘણા લોકોનો પ્રતિપાલ એવા પુરૂષને હણે તો, ૧૭. સાપણ ઇંડાં ગળે, ધણીઆંણી ધણીને હણે, ચાકર ઠાકરને મારે અને ધર્મ શાસ્ત્રનાં ભણનાર સાધુને મારે તો, ૧૮. ચારિત્રીઆને અચારિત્રી થઇ ભ્રષ્ટ કરે તો, ૧૯. જ્ઞાની કેવલી પ્રમુખના અવગુણ બોલે તો, ૨૦. જિનધર્મ ઉપર દ્વેષ રાખી નિંદા કરે તો, ૨૧. આચાર્યાદિક ધર્મ શાસ્ત્ર ભણાવનારની નિંદા હીલના કરે તો, ૨૨. ધર્મ શાસ્ત્ર ભણાવનાર આચાર્યાદિકનો વિનય ન કરે તો, ૨૩. બહુસૂત્રી નહિં ને બહુસૂત્રી નામ ધરાવે, ૨૪. તપસ્વી નહિ ને તપસ્વી નામ ધરાવે તો, ૨૫. છતી શક્તિએ આચાર્યાદિકની વૈયાવચ્ચ ન કરે તો, ૨૬. ચારે તીર્થમાં ભેદ પડે તેવી વાત કહે તો, ૨૭. જ્યોતિષ વૈદ્યકની વિદ્યા ભણી હિંસામાંહે ધર્મ પરૂપે તો, ૨૮. દેવાદિક સંબંધી વિષય સુખોમાં સદા લીન રહે તો, ૨૯. ભલી કરણી કરી દેવ થયા છે તેનું વાંકું બોલે તો, ૩૦. દેવતાને ન દેખતા છતાં કહે જે હું દેવતાને દેખું છું એ મહા મોહનીય કર્મ બાંધવાનાં ૩૦ કારણો કહ્યાં.

એગતીસાએ સિદ્ધાઇગુણેહિં-એકત્રીશ સિદ્ધના ગુણો.

૫. વર્ણ, ૨. ગંધ, ૫. રસ, ૮. સ્પર્શ. ૫. સંઠાણ, ૩. વેદ, શરીર, સંગ અને જન્મ. એ ૩૧. બોલ રહિત હોવાથી એકત્રીશ ગુણ સહિત છે.

બત્તીસાએ જોગસંગહેહિં-બત્રીશ યોગ સંગ્રહ.

૧. ગુરૂ આગલે પોતાના દોષ આળોચવા, ૨. ગુરૂએ શિષ્યને આપેલું પ્રાયશ્ચિત્ત કોઇ પાસે પ્રકાશવું નહિં ૩. આપદા આવે ધર્મથી ચળે નહિં, ૪. આલોક પરલોકની વાંછા રહિત તપ કરે, ૫. ગ્રહણ આસેવનની શિક્ષા સહિત પ્રવર્ત્તે, ૬. શરીરની શોભા સુશ્રુષા ન કરે, ૭. તપ કરી યશની વાંછાએ પ્રગટ કરે નહિં, ૮. લોભ રહિત પ્રવર્ત્તે, ઉપશાંતપણે પ્રવર્ત્તે, ૧૦. સરળપણે પ્રવર્ત્તે, ૧૧. સયમમાં નિર્મળ પણે પ્રવર્ત્તે, ૧૨, નિશંકપણે સમકિત શુદ્ધ રાખે, ૧૩, સમાધિ સહિત પ્રવર્ત્તે, ૧૪. માયા રહિત પ્રવર્ત્તે, ૧૫. વિનયને વિષે તત્પર રહે, ૧૬, ધૈર્યવંત હોવે, ૧૭. વૈરાગ્યવંત હોવે, ૧૮. મુક્તિનો વંછક હોવે, ૧૯. રૂડી ક્રિયા સહિત હોવે, ૨૦. આશ્રવને રોકે, ૨૧. પોતાના આત્માના દોષ ટાળે, ૨૨. ઇન્દ્રિયના વિષયથી વિરક્ત રહે, ૨૩. મૂળ ગુણ ઉત્તર ગુણની વૃદ્ધિ અર્થે પચ્ચખ્ખાણ કરે, ૨૪. દ્રવ્યથી બાહ્ય ઉપધિ, ભાવથી વિષય કષાયનો ત્યાગ કરવો, ૨૫. પ્રમાદ રહિત પ્રવર્ત્તે, ૨૬. હમેશાં ઉત્તમ કાર્યમાં પ્રવૃત રહેવું, ૨૭. ધર્મ શુકલ ધ્યાનમાં નિશ્ચળ રહેવું, ૨૮. શુભ જોગમાં પ્રવર્ત્તવું, ૨૯. પરિષહ ઉપને ક્ષોભ પામે નહિં, ૩૦. કર્મ, સંસાર, સ્વજનાદિકનો સંગ ત્યજવો, ૩૧. પ્રાયશ્ચિત્ત લીધા પછી શીઘ્ર તપ કરે, અને મરણ આવ્યે સંથારો કરે. એ ૩૨. યોગોનો સંગ્રહ

તિત્તિસાએ આસાયણાએહિં-તેત્રીશ આશાતના.

૯. શિષ્ય, ગુરૂ-વડિલથકી આગલ, બરોબર અને પુંઠે અડતો અવિનથી ચાલે, ઉભો રહે કે બેસે તો અશાતના લાગે, ૧૦. ગુરૂ પહેલા શુચિ કરે તો અ૦, ૧૧. ગુરૂ શિષ્ય બહાર જઇ આવી ગુરૂ પહેલા ઇરિયાવહિ પડિકમે તો અ૦, ૧૨, કોઇએ પૂછેલાં પ્રસ્નનું ઉત્તર શિષ્ય ગુરૂ પહેલા આપે તો અ૦, ૧૩. રાત્રે ગુરૂએ શિષ્યને બોલાવ્યો ને જાગતો ન બોલે તો અ૦, ૧૪ શિષ્ય આહાર પાણી લાવી પ્રથમ બીજા સાધુને દેખાડી પછી ગુરૂને બતાવે તો અ૦, ૧૫, એમજ પ્રથમ બીજા પાસે આલોચે પછી ગુરૂ પાસે આલોચે તો અ૦, ૧૬. પ્રથમ અન્ય સાધુને આમંત્રે પછી ગુરૂને આમંત્રે તો અ૦, ૧૭. ગુરૂની આજ્ઞા વિના બીજાને આહારાદિક આપે તો અ૦, ૧૮. આહાર કરવા ભેગા બેઠા માંહે ગમતો અહાર ગુરૂ પહેલા ઉતાવળો ઉતાવળો જિમે તો અ૦, ૧૯. ગુરૂએ બોલાવ્યો ને ન બોલે તો અ૦, ૨૦. ગુરૂએ બોલાવ્યો ને આસને બેઠો જબાપ આપે તો અ૦, ૨૧. ગુરૂએ બોલાવ્યો ને કહે જે શું કહો છો શું કહો છો એમ ચાંપીને બોલે તો અ૦, ૨૨. ગુરૂને તુંકારે બોલાવે તો અ૦, ૨૩. ગુરૂને કર્કશ કઠોર વચનો કહે તો અ૦, ૨૪. જિમ ગુરૂ શિક્ષા વચન કહે તેમજ પાછો ગુરૂને કહે તો અ૦, ૨૫. પોતાની પંડિતાઇ દેખાડવા ગુરૂની વાંચણીમાં ખોટ કાડે તો અ૦, ૨૬. ગુરૂને કહે જે તમો ખોટા અર્થ શું કહોછો એમ કહેતો અ૦, ૨૭. ગુરૂ ઉપદેશ આપે ને શિષ્ય રાજી ન થાય તો અ૦, ૨૮. ૨૯. ગુરૂ ઉપદેશ આપે છે અને પર્ષદામાં ભેદ પાડે, છેદ પાડે, ભ્રાંતિ સંસય ઉપજાવે તો અ૦, ૩૦. જે કથા ગુરૂએ કહી તેહિજ કથા શિષ્ય

મલાવી ને કહે તો અ૦, ૩૧. ૩૨ ગુરૂથી બરોબર અથવા ઉંચે આસને બેસે તો અ૦, ૩૩. ગુરૂની પથારીએ બેસે સૂવે કે પગ લાગ્યું તે અવિનય ખમાવ્યા વિના જાય તો અશાતના ઇતિ ૩૩. બોલ સંપૂર્ણમ્.

અરિહંતાણં આસાયણાએ	અરિહંતની અશાતના
સિદ્ધાણં આસાયણાએ	સિદ્ધની અશાતના
આયરિયાણં આસાયણાએ	આચાર્યની અશાતના
ઉવજ્ઝાયાણં આસાયણાએ	ઉપાધ્યાયની અશાતના
સાહુણં આસાયણાએ	સાધુજીની અશાતના
સાહુણીણં આસાયણાએ	સાધ્વીની અશાતના
સાવયાણં આસાયણાએ	શ્રાવકની અશાતના
સાવિયાણં આસાયણાએ	શ્રાવિકાની અશાતના
દેવાણં આસાયણાએ	દેવતાની અશાતના
દેવીણં આસાયણાએ	દેવીની અશાતના
ઇહલોગસ્સ આસાયણાએ	આલોકની અશાતના
પરલોગસ્સ આસાયણાએ	પરલોકની અશાતના
કેવલીણં આસાયણાએ	કેવલીની અશાતના
કેવલીપન્નત્તસ્સ ધમ્મસ્સ આસાયણાએ	કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મની અશાતના
સદેવમણુયા સુરસ્સ લોગસ્સ આસાયણાએ	દેવ મનુષ્ય અસુર લોક સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલની અશાતના
સવ્વપાણભુયજીવ સત્તાણં આસાયણાએ	સર્વ પ્રાણી ભૂત જીવ સત્વની અશાતના
કાલસ્સ આસાયણાએ	ત્રણકાલની અશાતના

સુયસ્સ આસાયણાએ	સૂત્ર-સિદ્ધાંતની અશાતના
સુયદેવયાએ આસાયણાએ	સૂત્રદેવ—તીર્થંકરની અશાતના
વાયણારિયસ્સ આસાયણાએ	વાંચનાચાર્યની અશાતના
જં વાઇદ્ધં	સૂત્ર આગા પાછા ભણ્યાં હોય
વચ્ચામેલિયં	ધ્યાન વગર સૂત્ર ભણ્યાં હોય
હીણક્ખરં	ઓછું અક્ષર ભણાયું હોય
અચ્ચક્ખરં	અધિક અક્ષર ભણાયું હોય
પયહીણં	પદ ઓછું ભણાયું હોય
વિણયહીણં	અવિનયથી ભણાયું હોય
જોગહીણં	જોગની ચપળતાથી ભણાયું હોય
ઘોસહીણં	અશુદ્ધ ઉચ્ચારથી ભણાયું હોય
સુટ્ઠુદિન્નં	અવિનીતને સૂત્ર ભણાવ્યું હોય
દુટ્ઠુપડિચ્છિયં	અવિનયથી જ્ઞાન લીધું હોય
અકાલેકઓ સજ્ઝાઓ	અકાલે સજ્ઝાય કરી હોય
કાલેનકઓ સજ્ઝાઓ	કાલે સજ્ઝાય ન કરી હોય
અસજ્ઝાઇએ સજ્ઝાયં	બત્રીશમાંનો કોઈપણ અસજ્ઝાય વખતે સજ્ઝાય કરી હોય, સૂત્ર ભણાયું હોય
સજ્ઝાઇએ ન સજ્ઝાયં	સજ્ઝાય કરવાના સમયે સજ્ઝાય ન કરી હોય તો
તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં	(ઈત્યાદિક કોઈપણ દોષ લાગ્યો હોય) તેનું પાપ મને નિષ્ફળ થાઓ.

એક બોલથી માંડી તેત્રીસ બોલ સુધીમાં જાણવા યોગ્ય

જાણ્યા ન હોય, આદરવા યોગ્ય આદર્યાં ન હોય, છાંડવા યોગ્ય છાંડયા ન હોય તો તેની માફી માગું છું.

ધન્ય તે મહાપુરુષ-જાણવા યોગ્ય જાણતા હશે, આદરવા યોગ્ય આદરતા હશે, છાંડવા યોગ્ય છાંડતા હશે તેમને મારી તમારી સમય સમય વંદના હોજો.

પાંચમું શ્રમણ સૂત્ર.

નમોચઉવ્વીસાએ તિથ્થયરાણં નમસ્કાર હો ચોવીશે તીર્થંકરોને

ઉસભાઈ મહાવીર પજ્જવસાણં	ૠષભદેવથી મહાવીર પર્યંતનાઓનો
ઇણમેવ	એવો (તીર્થંકર ભાષિત) આ
નિગ્ગંથં પાવયણં	નિર્ગ્રંથ પ્રવચન (સાધુનો) ધર્મ
સચ્ચં	સત્ય છે.
અણુત્તરં	સર્વ ધર્મોમાં પ્રધાન છે
કેવલીયં	કેવળી ભાષિત છે
પડિપુણ્ણં	સંપૂર્ણ છે
નેયાઉયં	ન્યાય યુક્ત છે
સમુદ્ધં	પુરેપુરો શુદ્ધ છે
સલ્લકત્તણં	શલ્ય (વ્હેમ)નો વિનાશક છે.
સિદ્ધિમગ્ગં	સિદ્ધ થવાનો માર્ગ છે
મુત્તિમગ્ગં	મુક્તિનો માર્ગ છે
નિજ્જાણમગ્ગં	કર્મનો અંત આણનાર છે
નિવ્વાણમગ્ગં	નિર્વાણ માર્ગ છે
અવિતહ મવિસંધિ સવ્વદુકખ પહીણમગ્ગં	યથાતથ્ય સંદેહ રહિત સર્વ દુઃખોનો નાશ કરનાર છે

ઇત્થંઠિયાજીવા	એવા ધર્મમાં રહેનાર જીવો
સિજ્જંતિ	સિદ્ધ થાય છે-થશે
બુજ્જંતિ	સર્વ પદાર્થના જાણ થાય છે
મુચ્ચંતિ	કર્મ થકી મુક્ત થાય છે
પરિનિવ્વાયંતિ	કર્મ નિવારી શીતળીભૂત થાય છે
સવ્વદુક્ખાણ	સર્વ દુઃખોનો
અંતંકરંતિ	અંત કરે છે
તંધમ્મં સદ્દહામિ	તે ધર્મને શ્રધ્ધું છું
પત્તિયામિ	પ્રતીત આણું છું
રોયામિ	રૂચિ આણું છું
ફાસેમિ	સ્પર્શ કરૂં છું
પાલેમિ	પાળું છું.
અણુપાલેમિ	વિશેષેં કરી પાળું છું.
તંધમ્મં સદ્દહંતો	તે ધર્મની શ્રદ્ધા કરાવતો બીજાને
પત્તિયંતો	પ્રતીતિ અણાવતો.
રોયંતો	રૂચિ કરાવતો.
ફાસંતો	સ્પર્શ કરાવતો.
પાલંતો	પળાવતો
અણુપાલંતો	વિશેષેં પળાવતો
તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલી પન્નત્તસ્સ	તે કેવળીએં પરૂપેલા ધર્મને
અબ્ભુટ્ઠિઓમિ	ઉદ્યમવંત થયો છું.
આરાહણાએ	અરાધવાને માટે.

વિરઓમિ	વિરમું છું તે ધર્મની
વિરાહુણાએ	વિરાધનાથી.
અસંજમ પરિયાણામિ	અસંજમનું સ્વરૂપ જાણી
સંજમ ઉવ સંપજ્જામિ	સંજમને અંગીકાર કરૂં છું
અબંભં પરિયાણામિ	અબ્રહ્મચર્યને જાણીને.
બંભં ઉવ સંપજ્જામિ	બ્રહ્મચર્યને અંગીકાર કરૂં છું.
અકપ્પં પરિયાણામિ	અકલ્પનીક જાણી-છોડી.
કપ્પં ઉવસંપજ્જામિ	કલ્પનીક ગ્રહણ કરૂં છું.
અન્નાણં પરિયાણામિ	અજ્ઞાનને જાણી-છાંડી
નાણં ઉવ સંપજ્જામિ	જ્ઞાન ગ્રહણ કરૂં છું.
અકિરિયં પરિયાણામિ	ખોટીક્રિયા જાણી-છાંડી.
કિરિયં ઉવ સંપજ્જામિ	સત્ક્રિયા અંગીકાર કરૂં છું.
મિચ્છત્તં પરિયાણામિ	મિથ્યાત્વનું સ્વરૂપ જાણી
સમ્મત્તં ઉવ સંપજ્જામિ	સમકિત અંગીકાર કરૂં છું.
અબોહિં પરિયાણામિ	અબોધને જાણી છાંડીને
બોહિં ઉવ સંપજ્જામિ	બોધને અંગીકાર કરૂં છું.
અમગ્ગં પરિયાણામિ	ઉન્માર્ગ જાણી-છાંડી.
મગ્ગં ઉવ સંપજ્જામિ	સન્માર્ગ ગ્રહણ કરૂં છું.
જં સંભરામિ	જે દોષ મને સાંભરે છે.
જંચન સંભરામિ	જે દોષ નથી સાંભરતું.
જંપડિક્કમામિ	જેનું પ્રાયશ્ચિત્ત લીધું છે.
જંચન પડિક્કમામિ	જેનું પ્રાયશ્ચિત્ત નથી લીધું.
તસ્સ સવ્વસ્સ	તે સર્વ.
દેવસિઅસ્સ	દિવસ સંબંધી.

અઇયારસ્સ	લાગેલા અતિચારનું.
પડિક્કમામિ	પ્રાયશ્ચિત્ત કરૂં છુ..
સમણોહં	હું સાધુ છું.
સંજય	હું સંજતિ છું.
વિરય	હું વિરક્ત છું.
પડિહય	હણ્યાં છે.
પચ્ચખાય	પચ્ચખાણે કરી.
પાવકમ્મે	પાપ કર્મ. (એવો હું).
અનિયાણો	નિયાણા રહિત છું.
દિટ્ઠિ સંપન્નો	સમકિત દૃષ્ટિ રહિત છું.
માયામોસં	કપટ સહિત જુઠું.
વિવજ્જઓ	ત્યજી દીધું છે.
અઢાઇજ્જેસુ દ્દીવસમુદ્દેસુ	અઢીદ્વીપ–સમુદ્રોને વિષે રહેલા.
પન્નરસ કમ્મભૂમિસુ	પંદર કર્મ ભૂમિને વિષે.
જાવંતિ કેવિસાહુ	જેટલા સાધુઓ (છે)
રયહરણ	રજોહરણ.
ગુચ્છગ	ગુચ્છો (પોંજવાનું)
પડિગ્ગહ	પાત્રાંના.
ધારા	ધારણ કરવાવાળા.
પંચમહવ્વયધારા	પાંચ મહાવ્રત ધરનાર.
અટ્ઠારસ સહસ્સ	અઢાર હજાર.
સીલાંગ રથધારા (શીલાંગ)	બ્રહ્મચર્ય યુકત આચાર રૂપી રથના નાયક (સાર્થી).

અક્ખય	અક્ષય.
આયાર	આચાર. (અને)
ચરિત્તા	ચારિત્ર યુકત. (એવા)
તેસવ્વે	તે સર્વ સાધુઓને.
સિરસા	મસ્તક નમાવી.
મણસા	અંતઃકરણ પૂર્વક.
મથ્થએણું	મસ્તકે કરી.
વંદામિ	વાંદુ છું. ગુણગ્રામ કરૂં છું.

"તસ્સ ધમ્મસ્સ" નો પાઠ બોલવો તે નીચે પ્રમાણે

"તસ્સ ધમ્મસ" નો પાઠ.

તસ્સ ધમ્મસ્સ	ત૦ તે, ધ૦ ધર્મ
કેવળી પન્નત્તસ્સ	કે૦ કેવળી ભગવાને પરૂપેલા (તેનેવિષે)
અભુઠિયોમિ આરાહણાએ	અ૦ ઉભો થાઉછું. આ૦ આરાધવાને
વિરઓમિ વિરાહણાએ	વિ૦ નિવર્તુછું હું. વિ૦ તેની વિરાધના કરવા થકી
વંદુજિન ચોવીસં	વ૦ ચોવીસ તિર્થંકર દેવને વાંદુછું.

ઉપરના પાઠમાં બોલતી વખ્તે " અભુઠિયોમિ " કહેતાં ઉભું થઈ જવું. અને પાઠ પુરો કર્યા બાદ આગળ કહ્યા મુજબ બે "ઇચ્છામિ ખમાસમણ," દેવાં ત્યાર પછી ગુરૂની આજ્ઞા માગી પાંચ પદની વંદણા પગના બે ઢીંચણ વાળી શરૂ કરવી તે નીચે મુજબ.

પંચ પદની વંદણા.

પાઠ.

પદ પહેલું.

પહેલે પદે પંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે છતા શ્રી તિર્થંકર દેવજી બાર ગુણે કરી સહીત વિચરે છે. જયવંતા કેવળી ચોતરીસ અતિશય કરી પાંતરીસ પ્રકારની વચન વાણીએ બીરાજમાન છે. એક હજારને અષ્ટ ઉત્તમ લક્ષણના ધરણહાર અષ્ટ મહાપ્રતિહારજે કરી બીરાજ-માન. ઉત્પન્નનાણ દંસણ ધરે અરિહા જિન કેવળી. સર્વ દ્રવ્ય ક્ષેત્ર, કાલને ભાવ જાણે છે ને દેખે છે જઘન્ય વીસ (૨૦) તિર્થંકર દેવજી. ઉત્કૃષ્ટાપદે એકસો આઠ જઘન્ય પદે બે ક્રોડ કેવળી, ઉત્કૃષ્ટા પદે નવ ક્રોડ કેવળી. ચોસઠ ઈંદ્રના વંદનિક, છે. પુજનીક, તે માંહેલા હમણાંને સમે જે તીર્થંકર વીચરે છે તે કેવા છે ૧ શરિર સંપદા. ૨ સ્વરૂપ સંપદા. ૩ અતિશય સંપદા. ૪. ઉપગાર સંપદા. ૫ મહાસંપદાના સ્વામી, ત્રણ લોકના તરણ તારણ, જગત માતા, જગત પિતા, જગત બંધવ, જગત દિપક, જગત ચિંતામણી, જગત ઉપગારી, જગત ચુડામણી, જગત લોચન, જગત સ્વામી, જગત દિન દયાળ, જગત દુખનાં નિવારણ હાર, કેવળ જ્ઞાની, કેવળ દર્શને કરી સર્વ લોકા લોકના ભાવ ભેદ જાણી દેખી રહ્યા છે તેવા શ્રી અરિહંત દેવજીના જ્ઞાન, દર્શન, ચરિત્રને વિષે દેવસી સંબંધી અવિનય, અભકિત, અસાતના કરી હોય તો ખમાવું છું તે શ્રી અરિહંતજીને હાથ જોડી મસ્તક નમાવી તિખ્ખુત્તોનો પાઠ ત્રણ વાર ભણી જુજો જુજો કરી વાંદું છું.

પદ બીજું.

બીજે પદે શ્રી સિદ્ધ ભગવંતજી આઠ ગુણે કરી સહીત આઠ કર્મ ખપાવી મોક્ષ પદને વિષે પધાર્યા છે તે સિદ્ધજી કેવા છે, અલેશી, અજોગી, અશરિરી, અણાહારી, અકશાઇ અનંત દુઃખથી મુકાણા છે જ્યાં જન્મ નહી, જરા નહીં, મર્ણ નહીં, રોગ નહી, શોક નહી, ભય નહીં, ભાવક નહી, દુઃખ નહી, દાળીદ્ર નહી, મોહ નહી, માયા નહી કર્મ નહીં, કાયા નહીં, લોકને અગ્રે બીરાજ્યા છે, સર્વ લોકાલોકના ભાવ ભેદ જાણે છે ને દેખે છે. આદિ અનંત સ્થિતિ પામ્યા છે તે શ્રી સિદ્ધજી ભગવંતજીના જ્ઞાન, દર્શન વિષે દેવસી સબંધી અવિનય, અભક્તિ, અસાતના કરી હોય તો ખમાવું છું તે શ્રી સિદ્ધભગવંતજીને હાથ જોડી, મસ્તક નમાવી તિખ્ખુત્તોનો પાઠ ત્રણ વાર ભણી ભુજો ભુજો કરી વંદુછુ.

પદ ત્રીજું.

ત્રીજે પદે શ્રી આચાર્યજી છત્રીસ ગુણે કરી સહીત પાંચ આચાર પાળે અને પળાવે, ૧ જ્ઞાન આચાર. ૨ દર્શન આચાર. ૩ ચરિત્ર આચાર. ૪ તપ આચાર, ૫ વિર્ય આચાર. આઠ સંપદાના સ્વામી, ૧ આચાર સંપદા, ૨ શરિર સંપદા, ૩ સુત્ર સંપદા, ૪ વચણ સંપદા, ૫ વાંચના સંપદા, ૬ સંગ્રહ સંપદા, ૭ મતિ સંપદા, ૮ પ્રજોગ સંપદા, એ આઠ સંપદાના ધણી છે. જીનવચન રૂપ દ્વાદશાંગી પેટીના ધરણ હાર, બહુ સુત્રી બહુ પરિવારી, એહવે ગુણે કરી શોભાયમાન છે તે શ્રી આચાર્યજીના જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપને વિષે દેવસી સબંધી અવિનય, અભક્તિ, અસાતના કીધી હોય તો ખમાવુંછું તે શ્રી

આચાર્યજીને તિખ્ખુત્તોનો પાઠ ત્રણ વાર ભણી હાથ જોડી મસ્તક નમાવી ભુજો ભુજો કરી વાંદુછું.

પદ ચોથું.

ચોથે પદે શ્રી ઉપાધ્યાયજી પચીસ ગુણે કરી અતીત દ્વાદશાંગીના જાણ છે, જિન, વચન, સુત્ર સિદ્ધાંતના પ્રભાવિક, પોતે અગ્યાર અંગ, બાર ઊપાંગ આદે દઈ ભણ્યા છે અથવા ભણેછે અને શિષ્યને ભણાવે છે. ક્ષમાવંત, વૈરાગ્યવંત, પાંચ ઇંદ્રિના જીતણહાર, અપ્રમાદિ, પુછ્યા થકી સંદેહના નિવારણહાર વાયણા, પુછણા, પરિયટ્ટણા, અણુપેહા, ધર્મકથા કરી ઘણા ભવિ જીવોને બોધ બીજના દાતાર, કુમત મત અંધકારના ટાળણહાર, નિર્મળ જ્ઞાની, નિર્મળ દર્શની, નિર્મળ ચારિત્રના પાલણહાર, જીનવચન સુત્રસિદ્ધાંતની પરંપરાના ચલાવણહાર, ધર્મ થકી પડતાને શંકા નિવારી સ્થિરના કરણહાર, બુદ્ધિના સમુદ્ર તે શ્રી ઊપાધ્યાયજીના જ્ઞાન, દર્શન ચારિત્રને તપને વિષે દેવસી સંબંધી અવિનય, અભક્તિ, અસાતના કીધી હોય, તો ખમાવું છું તે શ્રીઊપાધ્યાયજી ને તિખ્ખુત્તોનો ત્રણ વાર પાઠ ભણી હાથ જોડી મસ્તક નમાવી ભુજો ભુજો કરી વાંદુછું.

પદ પાંચમું.

પાંચમે પદે અઢી દ્વીપ પંદર ક્ષેત્રને વિષે પોતાના શ્રી ધર્મગુરૂ ધર્માચાર્યજી (જે કોઇ નામ હોય તે બોલવું) આદે દઇને જઘન્ય બે હજાર ક્રોડ સાધુજી તથા ઊત્કૃષ્ટા પદે નવ હજાર ક્રોડ સાધુજી તે સાધુજી કેવા છે પંચ મહાવ્રતના પાલણહાર, છ કાયાનાં પીયર. પાંચ

સુમતે સુમતા, ત્રણ ગુપ્તે ગુપ્તા, પાંચ ઈંદ્રિના જીતણુહાર વીસ, અસમાધિના ટાળણુહાર, એકવીશ સબળા દોષના ટાળણુહાર, બાવીસ પરિસહના જીતણુહાર, પચીસ ભાવના ભાવણુહાર, સતાવીશ ગુણોના ધણી, તેત્રીસ બોલ સમ્યક પ્રકારે આરાધણુહાર, બેતાળીશ દોષ ટાળીને શુદ્ધ આહાર પાણીના લેણુહાર, બાવન અનાચીર્ણના ટાળણુહાર, સતર ભેદે સંજમના પાલણુહાર, બાર ભેદે તપસ્યાના કરણુહાર, નવ વાડ સહીત, બ્રહ્મચર્યના પાલણુહાર, આરંભ પરિગ્રહના ત્યાગી, સંસાર, સુખ ભોગ, વિષય, રોગ, કર્મ કલેશના ટાળણુહાર તે શ્રી સાધુજીના જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર ને તપને વિષે, દેવસી સંબંધી અવિનય અભક્તિ અસાતના થઇ હોય તો ખમાવુંછું. તે શ્રી સાધુજીને હાથ જોડી મસ્તક નમાવી તિખ્ખુત્તોનો ત્રણ વાર પાઠ ભણી ભુજો ભુજો કરી વાંદું છું.

ધન્ય ગામ, ધન્ય નગર, ધન્ય દેશ, ધન્ય જીહાં માહરા ધર્મ ગુરૂ ધર્માચાર્યજી વિચરે છે. ધન્ય તે શ્રાવક શ્રાવિકાને મારા ધર્મ ગુરૂ ધર્માચાર્યજી પ્રત્યે વાંદે છે વખાંણ વાંણી સાંભળે છે, સુજતું આહારાદિ ચૌદે પ્રકારનું દાન દેવે છે. ધન્ય તે હું પણ મારા ધર્મ ગુરૂ ધર્માચાર્યજી પ્રત્યે વાંદીશ. વખાણ વાંણી સાંભળીશ, સુજતો આહાર પ્રમુખ ચૌદે પ્રકારનું દાન દેઇશ. તે દીન ધન્ય છે.

(ત્યાર પછી નીચે પ્રમાણે બોલવું).

અરિહંતાજીને વાંદુંછું, સિદ્ધાજીને વાંદુંછું;
સાધુજીને વાંદુછું. વ્રતધારી શ્રાવકજીને ખમાવુંછું.

આયરિય ઊવજ્ઝાએ, સીસે સાહમિય કુલ
આચાર્ય ઊપાધ્યાય શિષ્ય નવ દિક્ષિત સાધર્મી એક ગુરૂના શિષ્ય

ગણેય એ જે મે કિયા કસાયા સવ્વં
ઘણા ગુરૂ કુળના શિષ્યા બધા ઉપર જે મે કર્યા કષાય સર્વે

તિવિહેણં ખામેમિ ૧ સવ્વસ્સ સમણ સંઘસ્સ, ભગવઓ
ત્રો વિધ ખમાવું છું હું સર્વ સાધુ સંઘ ભગવંતને

અંજલી કરે સિસ: સવ્વં સંઘ ખમાવિતા,
હાથ જોડી કરતો થકો મસ્તકનમાવિ સર્વ સંઘને ખમાવુંછું

ખામેમિ સવ્વસ્સ અહંપિ ૨ સવ્વસ્સ જીવરાસિસ્સ
મારો અપરધ ખમો સર્વ મારા પ્રત્યે પણ સર્વ જીવરાશી

ભાવ ધમ્મં નિય હિય ચિંત્તો: સવ્વં જીવં
ભાવ ધર્મ નિજ હીત ચીનવવાને અર્થે સર્વ જીવને

ખમાવિતા ખામે મિ સવ્વસ્સ અહંપિ ૩
ખમાવું છું ખમો મારો અપરાધ સર્વ મારો પણ

અઢાઇ દ્વીપ પંદર ક્ષેત્ર માંહે બાર વ્રતધારી શ્રાવકજી મુજ થકી મોટા છે તેહને વાંદુ છું. શેષ સર્વ જીવને ખમાવું છું. સાત લાખ પૃથ્વીકાય, સાતલાખ અપકાય, સાતલાખ તેઊકાય, સાતલાખ વાયુકાય, દશલાખ પ્રત્યેક વનસ્પતી કાય, ચૌદલાખ સાધારણ વનસ્પતી કાય, બેલાખ બેઇંદ્રિ, બેલાખ તેરિંદ્રિ, બેલાખ ચૌરિંદ્રિ, ચારલાખ નારકી, ચારલાખ દેવતા, ચારલાખ તિર્યંચ પચેંદ્રિ, ચૌદલાખ મનુષ્ય પચેંદ્રિ એ સર્વ મળી ચોરાસી લાખ જીવાજોનીમાંના કોઇ જીવને મારા

જીવ હણ્યો હોય હણાવ્યો હોય અને હણતાં પ્રત્યે ભલો જાણ્યો હોય તો ત્રાવીધે ત્રીવીધે કરી ખમાવું છુ.

ખામેમિ સવ્વે જીવા, સવ્વે જીવાવિ ખમં તુ
ખમાવુંછું હું સર્વ જીવને સર્વ જીવ ખમો પાદ પૂર્ણ
મે મિત્તિ મે સવ્વ ભુયેસ, વેર મઝં
મારા પ્રત્યે મિત્રભાવ મારે સર્વ ભુત પ્રાણી સાથે વેરભાવ મારે
ન કેણઇ એવ મહં આલોઇયં નિંદિયં ગરિહિયં
નથી કોઇની સાથે એવી રીતે મેં આળોચ્યો આત્માની ગુરૂની સાખે
સાંખે નાંખ્યો ગરહ્યો
દુગાચ્છયં, સવ્વ તિવિહેણં પડિક્કંતો વંદામિ જિન
ધીકાર્યો. સર્વ ત્રી વિધે નિવર્ત્યો વાંદુ છું જીતનાર
ચોવિસં.
ચોવીસ તિર્થંકર પ્રત્યે.

ત્યાર પછી "તિખ્ખુત્તા"નો પાઠ ભણી પાંચમા આવશ્યકની આજ્ઞા ગુરૂ સમીપે માંગવી અને ગુરૂના અભાવે ઉત્તર દિશા તરફ ફરી આજ્ઞા માંગવી.

આવશ્યક પાંચમો.

આવસહિ ઇચ્છા કારેણ સંદિસહ ભગવાન
આવશ્યક કરવા અર્થે વાંચ્છા વર્તે છે આદેશ આપો હે પુજ્ય
યોગ્ય કાર્યના
દેવસી પ્રાયાશ્ચત વિસ્સુધનાર્થે કરેમિ કાઊસગ્ગં
દિવસ સબંધી પ્રાયશ્ચિત વિશેષ શુદ્ધીના અર્થે કરૂંછું(હું) કાયોત્સર્ગ

આ ઠેકાણે નવકાર મંત્ર ગણ્યા પછી " કરેમિ ભંતે " નો પાઠ પુરો બોલવો ત્યાર પછી " ઇચ્છામિ ઠામિ " નો પાઠ ભણી " તસ્સ ઊત્તરી "નો પાઠ ભણી દેવસી તથા રાઇ પડિકમણામાં ચાર લોગસ્સનો, પખ્ખીને દિવસે ૮ લોગસ્સનો કાઊસગ્ગ અને ચોમાસી પખ્ખીને દિવસે બાર લોગસ્સનો અને સંવતસરીને દીવસે ચાળીસ લોગસ્સનો કાઊસગ્ગ કરવો. તે પાળ્યા પછી એક " લોગસ્સ " પ્રગટ પણે ભણી બે વખત " ઇચ્છામિ ખમાસમણા " નો પાઠ ભણી રહ્યા બાદ " તિખ્ખુત્તો " નો પાઠ ભણી છઠ્ઠા આવશ્યકની આજ્ઞા ગુરૂ સમિપ માગવી.

ત્યાર પછી ગુરૂવાદિક હોય તો તેમની સમીપે પચ્ચખાણ કરવા તેમના અભાવે મોટેરા શ્રાવક ભાઇ પાસે અથવા પોતાના મુખથી નીચે પ્રમાણે ચોવિહાર અથવા તેવિહારનાં પચ્ચખાણ લેવાં.

આવશ્યક છઠ્ઠો.

પચ્ચખ્ખાણનો પાઠ.

ઉગે—સુરે (નમુકારસિયં) ચેવિહંપિઆહારં અસણં
સૂર્ય ઉગ્યાથી નવકારસી સુધી* ચાર પ્રકારના આહાર અન્ન

પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસ્સાગારેણં
પાણી સુખડી મુખવાસ ઉપયોગ વિના તથા સેહસાતકારે આગાર (છૂટ)

મહત્તરા ગારેણં સવ્વ સમાહિ વત્તીયાગારેણં
મોહટા પુરૂષના આદેશથી આગાર, તથા સર્વ સમાધીને અર્થે આગાર

વોસિરામિ
તજુંછું તે સિવાય તજુંછું (ચારે પ્રકારના આહાર)

---

* (બે ઘડી દિવસ ચડયા સુધી અથવા નવકાર ગણી નપાળું ત્યાં સુધી)

તેવિહાર કરવા હોય તો ઉપરના પાઠમાં "ચોવિહંપિ આહાર' ના બદલે "તિવિહંપિ આહારં" બોલવું અને 'પાણં' શબ્દ મુકી દેવો. બાકીનો પાઠ પચખાણનો બોલી જવો.

પચ્ચખાણ કર્યા બાદ ગુરૂ માહરાજને પગે લાગી ખમાવી, સર્વ શ્રાવકોને ખમાવવા ત્યાર પછી નીચે મુજબ બોલવું.

---

૧ સામાયિક, ૨ ચોવીસથ્થો, ૩ વંદણા, ૪ પડિકમણું. ૫ કાઉસગ્ગ, ૬ પચખાણ એ છ આવશ્યકમાં કાંનો, માત્ર, પદ, અક્ષર, ગાથા, ઓછો અધીકો, જીન આજ્ઞા વિપરીત કીધો હોવે તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં થય થુઇ મંગળં (નમોથ્થુણં).

આ ઠેકાણે બે "નમોથ્થુણાં" હેઠા બેસી ડાબો ગુડો ઊંચો રાખી કહેવાં.

૧. મિથ્યાત્વનું પડિકમણું. ૨. અવ્રતનું પડિકમણું. ૩. પ્રમાદનું પડિકમણું. ૪ કષાયનું પડિકમણું. ૫ અશુભ જોગનું પડિકમણું- સદ્દહણા સહીત, અણુપાલણા (આજ્ઞા પ્રમાણે પાળવું) **સહીત, અણુભાસણા સહીત.** (આજ્ઞા પ્રમાણે બોલવું) **ભાવ સહીત ન કીધું હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.**

ગયા કાળનું પડિકમણું, વર્તમાન કાળનું સામાયિક, આવતા કાળના પચ્ચખાણ, ઉપયોગ સહીત ન કીધા હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

"ઇતિ પ્રતિક્રમણ સૂત્ર"

સમાપ્તમ્.

છટ્ઠું પચ્ચખાણ.

પચ્ચખાણ પેહેલું નોકારશીનું.

સુરેઊગ્ગએ, નમોકાર સહિયં,	સૂ૦ સૂર્ય ઊગ્યાથી બે ઘડી દિવસ ચડે ત્યાં સુધી ન૦ નવકાર ગણી
પચ્ચખામિ	પાળતાં સુધી પ૦ પચ્ચખું છું.
ચઊવિહંપિ આહારં	ચ૦ ચાર પ્રકારનો આ૦ આહાર.
અસણં, પાણં, ખાઇમં,	અ૦ અન્નાદીક ૧ પા૦ પાણી ૨ ખા૦ મેવો
સાઇમં.	૩ સા૦ મુખવાસ ૪ તેમાં નિચેનાઆગાર
અન્નત્થણાભોગેણં,	અ૦ અણજાણે મોઢામાં ઘાલવાથી ભંગ થાય નહી.
સહસાગારેણં,	અચાનક વર્ષાદનું ફોરૂં પડવાથી ભંગ થાય નહી અગર બલાત્કારે કોઇ વસ્તુ મોમાં નાંખે તો આગાર
વોસિરામિ ॥ ૧ ॥	ઊપરના બે આગાર શીવાય ચારે આહાર તજું છું.

(ઇતિશ્રી પેહેલું નવકારશી પચ્ચખાણ સમ્મત્તં)

પચ્ચખાણ બીજું પોહોરશી.

સુરેઊગ્ગએ, પોરસિયં,	સુ૦ સૂર્ય ઊગ્યા પછી પો૦ પોહોર દહાડો ચડે ત્યાં સુધી પ૦ પચ્ચખું છું
પચ્ચખામિ	

ચઊવિહંપિ, આહારં	ચ૦ ચાર પ્રકારનો આ૦ આહાર.
અસણં, પાણં, ખાઈમં, સાઈમં	અ૦ અન્ન પા૦ પાણી ખા૦ મેવા. સા૦ મુખવાસ.
અન્નથ્થણા ભોગેણં,	અણજાણે મોંમાં ઘાલવાથી ભંગ થાય નહી. ૧
સહસા ગારેણં,	અચાનક વર્ષાદનું ફોરૂં પડવાથી ભંગ થાય નહીં ૨ અથવા બલાત્કારે વસ્તુ કોઇએ મોંમાં નાખવાથી.
પછન્નકાલેણં,	વાદળ રજ વીગેરે કારણોથી સૂર્ય દેખાય નહીં તેથી પોહોરશી જણાય નહીં તો ભગ થાય નહીં ૩
દિસામોહેણં	દીગ્મુઢપણે પોરશી નહી જાણતાં ભંગ થાય તો ભાગે નહી. ૪
સાહુવયણેણં	સાધુને વચને પાળું તો ભગ થાય નહી ૫ આ આગાર સાધુનો છે.
સવ્વસમાહિવત્તિયા ગારેણં	શરીરની સમાધિ વર્તાવવાને કાજે ઓશડ કરીયે ભંગ થાય નહીં. ૬
વોસિરામિ	ઉપરના છ આગાર શીવાય ચારે આહાર તજું છું.

(ઇતિશ્રી બીજું પોરશી પચ્ચખાણ સમ્મત્તં.)

પચ્ચખાણ ત્રીજું મધ્યાનનું.

સૂરે ઊગ્ગએ, પુરિમઢં, પચ્ચખામિ, ચઊવિહંપિ આહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથ્થણાભોગેણં

સહસાગારેણં	પ્રથમ પ્રમાણે અર્થ
પછન્નકાલેણં	,,
દિસામોહેણં	,,
સાહૂવયણેણં	,,
મહત્રાગારેણં	વડા સાધુના વિનયને કારણે પાળું તો ભંગ થાય નહી. એ પચ્ચખાણ સાધુને
સવ્વસમાહિવત્તિયા ગારેણં,	પ્રથમ પ્રમાણે અર્થ તથા સર્વથા પ્રકારે અસમાધિ થઇ જાય તો આગાર એ સાત
વોસિરામિ,	આગાર શીવાય ચારે આહાર તજું છું.

(ઇતિ શ્રી ત્રીજું મધ્યાનનું પંચ્ચખાણ સમ્મત્તં.)

પચ્ચખાણ ચોથું દુવિહારનું.

એકટાણાં ઉપરાંત દુવિહંપી આહારં પચ્ચખામિ અસણં ખાઇમ અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસાગારેણં વોસિરામિ

(ઇતિ શ્રી એકાશણાનાં ઉપર દુવિહારનાં પચ્ચખા૦)

પચ્ચખાણ પાંચમું આંબેલનું.

આયંબિલત્રીહં પચ્ચખામિ તિવિહં ચઉવિહંપિ આહારં અમણં પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસા ગારેણં લેવાલેવેણં ગીહથ્થ સંસઠેણં ઉખીત વીવેગેણં પરીઠાવણીયા ગારેણં મહત્રા ગારેણં સવ્વસમાહિ વત્તિયાગારેણં વોસિરામિ.

(ઇતિશ્રી પાંચમું આંબેલનું પચ્ચખાણ સમ્મત્ત.)

પચ્ચખાણ છઠું ઉપવાસનું.

સૂરે ઊગ્ગએ અભત્તઠ્ઠં પચ્ચખામિ ચઊવિહંપિ આહારં અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસાગારેણં વોસિરામિ. ઇતિ.

ચઉવિહારનું પચ્ચખાણ ૭.

ચઊવિહંપી આહારં અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમં અન્નથ્થણા ભોગેણં સહસાગારેણં વોસિરામિ.

દેવસી પડિકમણું તેનાં પચ્ચખાણ સૂર્ય અસ્ત થયાથી કરવાં, રાયસી પડિકમણું તે સૂરજ ઉગ્યા પહેલા કરવા કારણ જેથી સાધ સાધવીને દીવસ ઊગ્યાથી આહારપાણી કલ્પે તે સૂર્ય અસ્ત ન થયા પર્યંત જાણજો.

ભાગ ૩ જો.

પંચ પરમેષ્ટિના એકસો આઠ ગુણ.

" પંચ પરમેષ્ટિની સ્તુતી "

દોહરા.

બાર ગુણ અરિહંત દેવ, પ્રણમી જે ભાવે,
સિદ્ધ આઠગુણ સમરતાં, દુઃખ દોહગ જાવે. ॥ ૧ ॥
આચારજ ગુણ છત્રીશ, પચવીશ ઉવઝાય,
સત્તાવીશ ગુણ સાધુના, જપતાં અતિ સુખ થાય. ॥ ૨ ॥
અષ્ટોત્તરશત ગુણ મળી, સમરો શ્રીનવકાર,
ધિર વિમળ પંડીત તણો, નય પ્રણમે નિત સાર. ॥ ૩ ॥

શ્રી પંચ પરમેષ્ટિજીના ૧૦૮ ગુણ.*

શ્રી અરિહંત પરમેષ્ટિના ૧૨ ગુણ.

૧ અનંત જ્ઞાન ૨ અનંત દર્શન

૩ અનંત ચારિત્ર ૪ અનંત તપ

૫ અનંત બળ વીર્ય ૬ અનંત ક્ષાયક સમ્યકત્વ (क)

૭ વજ્ર રૂષભનારાચ સંહનન (ख) (સંઘયણ શરીરની મજબુતાઇ)

૮ સમચોરંસ સંસ્થાન (ग) (શરિરની આકૃતિ) ૯ ચોત્રીસ અતિશય (घ) (આશ્ચર્ય)

---

*સૂચના—મોટા અક્ષરોથી લખાયલા પચ પરમેષ્ટિજીના ૧૦૮ ગુણ જીહ્વાગ્રે કરવાની ફરજ્યાત છે અને ઝીણાં અક્ષરમાં જે ફુટનોટ બતાવેલી છે તે ફક્ત સમજવાના માટે છે.

क. કોઇ કાળે ક્ષય ન થાય તેવું સમકિત **ख**. વજ્રની ખીલી વજ્રનો પાટો વજ્રનાં મર્કટ બંધન અને વજ્રની ધાતુ જેવું સર્વ શરીર હાડ બળ. **ग.** ચારે બાજુથી માપતાં સરખી એવી દેહાકૃતિ.

घ. ચોત્રીસ અતિશયનાં નામ (૧) મસ્તક આદિ શરીરનાં રોમ (કેશ) સર્વ મર્યાદા ઉપરાન્ત અશોભનિક વધે નહિ. (૨)

ચ

૧૦ પાંત્રીસ વચનાતિશય (વચનનાં બળવડે આશ્ચર્ય કારી શોભા)

રોગરહિત તેમ શરીરને રજ મેલ પ્રમુખ કોઇ પ્રકારનો અશુભ લેપ લાગે નહિં. (૩) રક્ત (લોહી અને માંસ ગાયનાં દુધથી પણ અતી ઉજ્વલ અને મધુર હેય છે. (૪) પદ્મ કમળ જેવી સુગંધીદાર શ્વાસો શ્વાસ હોય છે. (૫) પ્રભુ આહાર—નિહાર કરે તે ચર્મ ચક્ષુ વાળો દેખી શકે નહિં (પણ અવધિ પ્રમુખ જ્ઞાનવાળો દેખી શકે) (૬) પ્રભુ વિહાર કરે ત્યારે તેમની આગળ આગળ આકાશમાં દેદીપ્યમાન ધરણાટ શબ્દ કરતું ચક્ર ચાલે અને ભગવાન બીરાજે ત્યારે તે ઉભુ રહે (૭) આકાશમાં ત્રણ છત્ર લાંબી લટકતી મોતીઓની ઝાલર યુક્ત દેખાય (૮) આકાશમાં અતિ ઉજ્વલ કમળનાં તંતુ ગાયના દુધ અને ચાંદીનાં પત્રાં જેવાં રત્ન જડીત દાંડી સહિત ચામર દેખાય (૯) આકાશમાં મણીરત્નક સ્ફટિક જેવાં નિર્મળ દેદીપ્યમાન સિંહના સ્કંધના સરખો (આકારે) અનેક રત્નોથી જડેલે અંધકારનો નાશ કરવાવાળી પાદપિડિકા (પગ ધરવાની બાજોઠી) સહિત સિંહાસન દેખાય (૧૦) આકાશે ઘણી નાની નાની ધ્વજાના પરિવાર સહિત અતિ ઉંચી રત્ન સ્થંભ યુક્ત ઇંદ્રધ્વજા દેખાય. (૧૧) જ્યાં જ્યાં અરિહંત ભગવાન ઉભા રહે અથવા બીરાજે ત્યાં ત્યાં અશોક વૃક્ષ અનેક શાખા પ્રતિશાખા, પત્ર, પુષ્પ, ફળ, સુંગધછાયા, ધ્વજા પતાકાથી સુશોભિત ભગવંતનાં શરીરથી બારગણો ઉંચો દેખાય (૧૨) અરિહંત ભગવાનની પછવાડે ચોટીને ઠેકાણે સરદ ઋતુના જાજવલ્યમાન સૂર્ય મંડલની માફક સૂર્ય કરતાં બાર ગણા અધિક

૧૧ એક હજાર (સ્વસ્તિકાદિ શરીર સંબંધી) ઉત્તમ લક્ષણ સંયુક્ત.

તેજસ્વી અંધકારનો નાશ કરનાર પ્રભામંડલ (ભામંડલ) દેખાય (૧૩) પ્રભુ જ્યાં જ્યાં વિચરે ત્યાં ત્યાં ભૂમિ ઘણી સપાટ અને ખાડા ટેકરા વગરની થઇ જાય (૧૪) બાવળાદિકના કાંટા ઉલટા થઇ જાય. (૧૫) શીતકાળમાં ઉષ્ણતા અને ઉષ્ણકાળમાં શીત થઇને ઋતુ સર્વને સુખદાઇ થઇ જાય. (૧૬) પ્રભુ બીરાજમાન હોય ત્યાં ચોતરફ એક જોજન (ચાર કોશ) સુધી મંદ શીતળ અને સુગંધી વાયુ ચાલે જેથી અસુચીમય સર્વ વસ્તુ દુર રઇ જાય (૧૭) અચેત જલની ઝીણી ઝીણી સુગંધી એક યોજન પ્રમાણ વૃષ્ટિ થાય જેથી ધુળ દબાઇ જાય. (૧૮) ચોતરફ અચિત પંચ વર્ણા પુષ્પની વૃષ્ટિ ઢિંચણ (ગોડા પ્રમાણ એક જોજનમાં થાય જેનાં મોઢાં ઉપર અને બીટ નીચે રહે (૧૯) અમનોજ્ઞ (નઠારાં) વર્ણ ગંધ, રસ, સ્પર્શ ઉપશમ અર્થાત નાશ પામે (૨૦) મનોજ્ઞ (સારા) વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ પ્રાપ્ત થાય. (૨૧) દેશના (વ્યાખ્યાન) દે ત્યારે એક જોજન સુધી ભગવંતના શબ્દ સર્વ પ્રખદા બરાબર શ્રવણ કરી શકે અને સર્વને પ્રીય લાગે (૨૨) અર્ધ માગધી (અર્ધો મગધ દેશની અને અડધી દેશની) ભાષામાં ધર્મ દેશના ફરમાવે (૨૩) ભગવાનની ભાષાને આર્ય અનાર્ય સર્વ દેશોના દ્વીપદ અર્થાત્ મનુષ્ય ચતુષ્પદ પશુ અને પક્ષી સર્પ ઇત્યાદિ સર્વ પોત પોતાની ભાષામાં સમજી જાય (૨૪) ભગવંતની દેશના સાંભળીને જાતીવેર જેવાં કે (સિંહ બકરીનું કુતરા બિલાડાનું ઇત્યાદિ) અને ભવાન્તરનાં વેર નષ્ટ થઈ જાય (૨૫) અન્ય દર્શની અને

१२ ચોસઠ ઈંદ્રના પુજનીક.

અન્યમતી ભગવંતને દેખીને અભિમાન છોડીને નમ્ર થઇ જાય. (२६) વાદી પ્રતીવાદી વીવાદ કરવાને વાસ્તે ભગવાનની પાસે આવે પરંતુ ઉત્તર દેવાને અશક્ત થઇ જાય (२७) ભગવાન વિચરે તેમની ચારે તરફ પચીસ પચીસ જોજન સુધી ઇતી ભીતી અર્થાત્ મુષક તીડ ઇત્યાદિ ઉપદ્રવ ન હોય (२८) મરકી (કોગળીયા વાગેરેની) બીમારી ન થાય, (२૯) પરદેશના રાજાનો અને સૈન્યનો ઉપદ્રવ ન થાય. (३१) અતિવૃષ્ટિ ન થાય. (३०) અનાવૃષ્ટિ ન થાય. (३३) દુર્ભિક્ષ દુષ્કાળ ન થાય. (३४) જ્યાં તીડ મહામારી સ્વચક્ર પરચક્રનો ભય હોય ત્યાં ભગવાનના પધારવાથી સર્વ ઉપદ્રવ તત્કાળ નાશ થઇ જાય. એ સર્વ બોલ પચીસ પચીસ જોજનમાં જાણવા.

ઘ. પાંત્રીસ વચનાતિશય (વાણીના ગુણ) નાં નામ. (१) સંસ્કારયુક્ત વચન બોલે (२) ઉચ્ચ સ્વરથી બોલે જેને એક યોજન સુધી બેઠેલી પરીષદ સારી રીતે શ્રવણ કરે (३) સાદી ભાષામાં પરન્તુ માનપૂર્વક શબ્દોમાં બોલે " રે તું " ઇત્યાદિ તુચ્છકાર વાચક શબ્દો ન બોલે (४) જેવો આકાશમાં મહા મેઘનો ગર્જારવ થાય તેવીજ પ્રભુની વાણી પણ ગંભીર હોય એ વાણીનો અર્થ પણ ગભીર ગહન અને ઉંડો થાય છે અર્થાત્ ઉચ્ચાર અને તત્ત્વ બન્નેમાં ગંભીર વાણી બોલે. (५) જેવો ગુફામાં. યા શીખરબંધ પ્રાસાદમાં જઇને બોલવાથી પ્રતિછંદ અર્થાત્ પ્રતિધ્વની થાય છે. તેવીજ પ્રભુની વાણી પણ પ્રતિધ્વની કરે. (Thundering tone) (६) સરસ અથવા સ્નિગ્ધ વચન બોલે (७) રાગ યુક્ત બોલે ७ રાગ અને છત્રીસ રાગણીમાં ઉપદેશ દે જેથી શ્રોતા ગણ તલ્લીન થઈ જાય.

શ્રી સિદ્ધ પરમાત્માના આઠ ગુણ.

૧ અનંત જ્ઞાન　　　　　　２ અનંત દર્શન

(Harmonius tone) જેમકે વીણાથી અને પુંગીથી (મોરલીથી) સર્પ તલ્લીન થઇ જાય છે એ સાત અતિશય ઉચ્ચારની બાબતમાં કહ્યા. હવે અર્થ સંબંધી અતિશય કહીએ છીએ. (૮) થોડા શબ્દમાં વિશેષ અર્થનો સમાવેસ કરીને બોલે તેથી ભગવાનના વાક્યોને સુત્ર કહેવાય છે. (૯) પરસ્પર વિરોધ રહિત વચન બોલે. એક વખત " અહિંસા પરમો ધર્મ " એવું કહીને " ધર્મ નીમીત્ત હિંસા કરવામાં દોષ નહિ " એવા વિરોધવાળાં વાક્ય પ્રભુ કદી ન બોલે (૧૦) જુદા જુદા અર્થ પ્રકાશે. જે પરમાર્થ ચાલતો હોય તેને પુરો કરીને પછી બીજો પ્રકાશે પરંતુ ગરબડ કરી ન દે. (૧૧) સંસય રહિત વચન કહે એવા ખુલાસાથી ફરમાવે કે સાંભળવાવાળાને બીલકુલ સંદેહ ન રહે (૧૨) દોષ રહિત વચન બોલે અર્થાત્ સ્વમતિ અન્યમતિ મોટાં મોટા પંડિતજન પણ પ્રભુનાં વચનમાં કિંચીત માત્ર દોષ ન કાઢી શકે. (૧૩) સર્વને ગમતાં વચન કહે જે સાંભળીને એ શ્રોતાનાં મન એકાગ્ર થઈ જાય (૧૪) દેશકાળ ઉચ્ચિત બોલે અર્થાત્ મોટા વિચીક્ષણ પણાથી સમય વિચારીને બોલે, (૧૫) મળતાં વચન કહે. અર્થનો વિસ્તાર તો કરે, પરંતુ અટમ સટમ કહીને વખત પુરો ન કરે. (૧૬) તત્વ પ્રકાશે જીવ આદી નવ પદાર્થ (તત્ત્વ) ના સ્વરૂપથી મળતાં વચન કહે તથા સારસાર કહે અસારને છોડી દે. (૧૭) સંક્ષેપથી કહે. અર્થાત્ પદના

૩ અનંત આત્મિક સુખ ૪ ક્ષાયક સમ્યક્‌ત્વ

અગાડી બીજા પદ થોડામાં પુરાં કરે. તથા નિસાર વાત (સંસારિક ક્રિયાદિકની) થોડામાં પુરી કરે. વિસ્તારે નહિં (૧૮) વાત રૂપ કહે એવો ખુલ્લો અર્થ પ્રકાશ કરે કે નાંનો બાળક પણ મતલબ સમજી જાય (૧૯) સ્વશ્લાઘા અને પરનિંદા રહિત પ્રકાશે. દેશનામાં પોતાનો સ્તુતી અને પરનો નોદા ન કરે (પાપની નીંદા કરે પરંતુ પાપીની નીંદા ન કરે) (૨૦) મધુર વાણીથી ઉપદેશ કરે. દુધ અને સાકરથી પણ અધિક મીષ્ટતા માધુર્યતા પ્રભુની વાણીમાં છે તેથી શ્રોતાજન વ્યાખ્યાન છોડીને જવાનું મન ન કરે. (૨૧) માર્મીક વચન ન કહે જેથી કોઇની ગુહ્ય વાત ખુલ્લી થાય એવી વાત ન કરે. (૨૨) યોગ્યતા દેખીને ગુણની પ્રશંસા કરે ખુશામત ન કરે યોગ્યતા કરતાં અધિક ગુણ ન કહે (૨૩) સત્યાર્થ ધર્મ પ્રકાશે જેથી ઉપકાર થાય તથા આત્માર્થ સિદ્ધ થાય એમ કહે (૨૪) અર્થનું તુચ્છપણું ન કરે, અર્થાત્ છિન્ન ભિન્ન કરીને ફરમાવે નહિં (૨૫) શુદ્ધ વચન કહે વ્યાકરણના નિયમાનુસાર શુદ્ધ ભાષા પ્રકાશે (૨૬) મધ્યસ્થપણે પ્રકાશે અર્થાત્ ઘણા જોરથી પણ નહિં, ઘણી ઉતાવળથી પણ નહિં અને ઘણું ધીમે પણ નહિં, એવી રીતે બોલે. (૨૭) શ્રોતાજનોને પ્રભુની વાણી ચમત્કારી લાગે કે " અહા પ્રભુની ફરમાવવાની કેવી ચતુરાઇ અને કેવી શક્તિ છે " (૨૮) હર્ષયુક્ત કહે જેથી સાંભળવાવાળાને બહુ રસ પ્રાપ્ત થાય. (૨૯) વિલંબ રહિત કહે વચમાં વિસામો ન લે. (૩૦) સાંભળવાવાળા જે પ્રશ્નો મનમાં ધારીને આવ્યા હોય તેનાં વિના પુછયે ખુલાસા થઇ જાય એવી રીતે પ્રકાશે. (૩૧) અપેક્ષા વચન કહે

अ　　　　　　　　　　　　क

૫ અટલ અવગાહના　　　　　　૭ અગુરૂ લઘુપણું
ब

૬ અમૂર્તિકપણું　　　　　　૮ અનંત શક્તિ વીર્ય

એક વચનની અપેક્ષાએ બીજું વચન કહે અને જે ફરમાવે તે શ્રોતાનાં હૃદયમાં ઠસતું જાય. (૩૨) અર્થ, પદ, વર્ણ, વાકય, સર્વ જુદાં જુદાં ફરમાવે (૩૩) સાત્વીક વચન પ્રકાશે ઇંદ્રાદિક મોટા તેજસ્વી પ્રતાપી આવી જાય તો પણ ડરે નહિં (૩૪) જે અર્થ ફરમાવતા હોય તેની સિદ્ધિ જ્યાં સુધી થાય ત્યાં સુધી બીજો અર્થ કાઢે નહિં એક વાત દ્રઢ કરીને બીજી વાત પકડે (૩૫) ગમે એટલો લાંબો વખત ઉપદેશમાં ચાલ્યો જાય તો પણ થાકે નહિં ઉત્સાહ વધ્રતોજ રહે.

વળી અરિહંત પરમાત્મા અઢાર દોષ રહિત હોય તે અઢાર દોષનાં નામઃ—

૧ દાનાન્તરાય.	૭ રતિ	૧૩ મિથ્યાત્વ
૨ લાભાંતરાય	૮ અરતિ	૧૪ અજ્ઞાન
૩ વિર્યાન્તરાય	૯ ભય	૧૫ નિદ્રા
૪ ભોગાન્તરાય	૧૦ જુગુપ્સા	૧૬ રતિઅરતિ
૫ ઉપભોગાન્તરાય	૧૧ શોક	૧૭ રાગ
૬ હાસ્ય	૧૨ કામ	૧૮ દ્વેષ

अ કોઇ કાળે ટળે નહિં એવી આત્મ પ્રદેશની અવગાહના ब નિરાકાર क ભારે નહિં તેમ હલકું નહિં.

શ્રી સમવાયંગજી સૂત્રના એકત્રીશમે સમવાયંગે કહ્યું છે જે.

શ્રી આચાર્ય પરમેષ્ટિના છત્રીસ ગુણ.

ગાથા.

પંચેંદિય સંવરણો તહ નવ વિહ બંભચેર ગુત્તિધરો,
ચઉવિહ કસાય વિમુક્કો ઇયઅટ્ઠારસ્સહિંગુણેહિં સંઃ
જુત્તો ॥ ૧ ॥

एकतीसं सिधाइ गुणा पन्नंता.

એકત્રીસ સીદ્ધના ગુણ આઠ કર્મની એકત્રીસ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી થાય છે તે નીચે પ્રમાણે.

૧ જ્ઞાનાવરણી પાંચ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત જ્ઞાન ગુણ પ્રગટ થયો છે (કેવળ જ્ઞાનરૂપે).

૨ દર્શના વરનીની નવ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત દર્શન ગુણ પ્રગટ થયો છે (કેવળ દર્શનરૂપ.)

૩ વેદની કરમની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત આત્મીક ગુણ પ્રગટ થયો છે. (અનંત આત્મીક સુખ.)

૪ મોહની કર્મની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી ક્ષાયક સમકીત ગુણ પ્રગટ થયો છે.

૫ આયુષ કર્મની ચાર પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અક્ષય સ્થીતિ ગુણ પ્રગટ થયો છે. (અવીચળ પદ.)

૬ નામ કર્મની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અમૂર્તિ ગુણ પ્રગટયો છે. (નીરાકાર આત્મસ્વરૂપ).

પંચ મહવ્વય જુત્તો પંચવિહિં આયાર પાલણા સમથ્થો
પંચ સમીઇતિ-ગુત્તો છત્તિસ ગુણેહિ ગુરૂ મજ્જ ॥૨॥

---

૭ ગોત્ર કર્મની બે પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અગુરૂ લઘુ ગુણ પ્રગટ થયો છે. (ભારે નહી તેમ હલકો નહીં.)

૮ અન્તરાય કર્મની પાંચ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી અનંત આત્મીક શક્તિ ગુણ પ્રગટ થયો છે.

એ આઠ સીધના ગુણ સામાન્ય પ્રકારે આઠ કર્મ ક્ષય થવાથી અને વીશેષ પ્રકારે આઠ કર્મની એકત્રીસ પ્રકૃતી ક્ષય થવાથી થાય તેમજ બીજા આઠ ગુણ ગ્રંથને આધારે છે તે ઉપર પ્રમાણે:

૧ જ્ઞાનાવર્ણી કર્મની ૫ પ્રકૃતી.	મતી જ્ઞાનાવર્ણી ૧ શ્રુત જ્ઞાનાવર્ણી ૨ અવધી જ્ઞાનાવર્ણિ ૩ મન પર્યવ જ્ઞાનાવર્ણિ ૪ કેવળ જ્ઞાનાવર્ણિ ૫.
દર્શનાવર્ણીની ૯ પ્રકૃતી.	ચક્ષુ દર્શનાવર્ણિ ૧ અચક્ષુ દર્શનાવર્ણિ ૨ અવધ દર્શનાવર્ણિ ૩ કેવળ દર્શનાવર્ણિ ૪ નિદ્રા ૫ નિદ્રાનિદ્રા ૬ પ્રચલા ૭ પ્રચલા પ્રચલા. ૮ થિણુર્દ્ધી નિદ્રા ૯.
૩ વેદનીની ૨ પ્રકૃતી.	સાતાવેદની ૧ અસાતા વેદની ૨.
૪ મોહનીની ૨ ,,	દર્શન મોહની ૧ ચારિત્ર મોહની ૨.
૫ આયુષ્યની ૪ ,,	નર્કનું આયુષ્ય ૧ તીર્યચનું આયુષ્ય ૨ મનુષ્યનું આયુષ્ય ૩ દેવતાનું આયુષ્ય ૪.

અસ્યાર્થ.

ख   ग

પાંચ ઇંદ્રિ સંવરે, તેમજ નવવાડ સહિત વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય

૬ નામ કર્મની ૨	,,	શુભનામ કર્મને ૧ અશુભનામ કર્મ ૨.
૭ ગોત્ર કર્મની ૨	,,	ઉંચ ગોત્ર. ૧ નીચ ગોત્ર ૨.
૮ અંતરાયની ૫ ,,	,,	દાનાંતરાય ૧ લાભાંતરાય ૨. ભોગાંતરાય ૩ ઉપભોગાંતરાય ૪. વીર્યાંતરાય. ૫

એ આઠ કર્મની પ્રકૃતિ ક્ષય થવાથી આઠ ગુણ પ્રગટે છે.

ख. પાંચ ઇંદ્રિ—શ્રોત્ર, ચક્ષુ, ઘ્રાણ, રસના અને સ્પર્શ એ પાંચને વશ કરે.

ग. નવ બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ (વાડ)નાં નામઃ—સ્ત્રી પસુપિંડગ (નપુંશક) રહિત સ્થાનક સેવે (૧) સ્ત્રીની કથા વાર્તા કરે નહિં (૨) સ્ત્રીની સાથે એક આસને બેસે નહિં (૩) સ્ત્રીના સ્તન જઘન્યાદિ અંગોપાંગ વિકાર દ્રષ્ટીથી દેખે નહિં (૪) ભીંત પરિચના (પડદાના) આંતરે સ્ત્રી પુરૂષના ક્રિડાના શબ્દ ગીતગાન હાસ્યવિનોદ વિરહ રૂદન ઈત્યાદિ સાંભળે નહિં (૫) પૂર્વે સંસારમાં સ્ત્રીના સાથે કામ ક્રિડા કરી હોયતે યાદ કરે નહિં (૬) હમેશાં સરસ (કામોત્તેજક) આહાર કરે નહિં (૭) નિઃસાર (નિરસ) આહાર પણ મર્યાદા ઉપરાન્ત કરે નહિં (૮) શરીરની શોભા વિભૂષા (સુશ્રુષા) કરે નહિં. (૯)

પાળે, ચાર કષાયને [घ] મુકે, એમ અઢાર ગુણ થયા ॥ ૧ ॥

પાંચ મહાવ્રત [ङ] પાળે, પાંચ આચાર [च] પાળે, પાંચ સુમતી [छ] પાળે અને ત્રણ [५] ગુપ્તિ [ज] ગોપવે, [५] એ છત્રીસ ગુણ સંયુક્ત આચાર્ય હોય તો તે મારા ગુરૂ.

घ ક્રોધ, માન, માયા, લોભ.

ङ અહિંસા, સત્ય, દત્ત બ્રહ્મચર્ય, અકિંચન.

च જ્ઞાનાચાર ૧ દર્શનાચાર ૨ ચારિત્રાચાર ૩ તપાચાર ૪ અને વિર્યાચાર (શક્તિને ફોરવવી.)

छ ઇર્યાસમિતિ ૧ ભાષાસમિતિ ૨ એષણા (શુદ્ધ આહાર વિગેરે લેવાના બેતાલીશ દોશ પાને ૫૫ થી ૫૮ માં જોઈ લેવા) સમિતિ. ૩ આયાણ-ભંડ-મત્ત-નિખેવણા **સમિતિ** (આયાણ=ઉઠાવવું. ભંડ=ઉપગરણ. મત્ત=પાત્રાદિક નિખેવણા=મુકવું) ૪ ઉચ્ચાર પાસવણ-ખેલ-જલ-સંઘાણ પરિઠાવણિયા **સમિતિ** (ઉચ્ચાર= વડીનીત,પાસવણ=લઘુનીત, ખેલ=વમન (મોઢાનો બળખો) જળ= શરીરનો મેલ સંઘાણ=નાસીકાની લીંટ ઇત્યાદિ પરિઠાવણિયા= ક્ષેપવું નાખવું સમિતિ—ભલી મતિ પુર્વક યત્નાથી કરવું) ૫

ज મન ગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાય ગુપ્તિ (ગુપ્તિ=ગોપવવું.)

શ્રી ઉપાધ્યાય પરમેષ્ટિના પચીસ ગુણ.

ગાથા

બારસંગ વિહુ બુદ્ધા ચરણ કરણ સજુંઓ
પ્પભાવણા જોગ નિગ્ગો મુવજ્જાએ ગુણં વદે ॥१॥

क ख ग

પશ્યાર્થ ૧૨ અંગના પાઠક, ૧૩-૧૪ ચરણ શીતેરીને કરણ
घ
શીતેરીના ગુણે કરી સંયુકત ૧૫-૨૨ આઠ પ્રભાવના

क આચારાંગજી ૧ સુયગડાંગજી ૨ ઠાણુાંગજી ૩ સમવાયાંગજી ૪ ભગવતીજી ૫ જ્ઞાતાધર્મકથાંગજી ૬ ઉપાશકદશાંગજી ૭ અંતગડદશાંગજી ૮ અનુત્તરોવવાઈદશાંગજી ૯ પ્રશ્નવ્યાકરણાંગજી ૧૦ વિપાકાંગદજી ૧૧ અને દૃષ્ટિવાદજી ૧૨

ख ચરણસીતેરીના ૭૦ બોલ

ગાથા.

વયે સમણ્ ધમ્મ સંજમ, વેયાવચ્ચં ચ બંભગુત્તિઓ;
નાણાઈ તીયં તવ કોહો નીગાઈ ચરણંતુ ॥ ૧ ॥

અસ્યાર્થ—૫ પાંચ માહાવત. ૧૦ ૬૦ પ્રકારે શ્રમણ (સાધુનો ધર્મ)

ગાથા.

ખંતી મુત્તિય અજ્જવ મદ્દવ લાઘવ સચ્ચં
સંજમે તવે ચેઈય બંભચેર વાસીય ॥ ૧ ॥

અશ્યાર્થ:—૧ ક્ષાંતિ—ક્ષમા ૨ નિર્લોભતા ૩ આર્જવતા:

घ

વડે જિન માર્ગને દીપાવે ૨૩–૨૫ ત્રણજોગ વસ કરે. એ પચીસ ગુણે કરી સહિત એવા ઉપાધ્યાયને વંદણા તથા

छ ज

બીજા પ્રકારે પચીસ ગુણ સાત નયના જાણ, ચાર નિક્ષેપના

झ

જાણ. ચાર પરિમાણના જાણ. ૧૬મું નિશ્ચય ૧૭મું વ્યવહાર. ૧૮ મું ઉત્સર્ગ. ૧૯ મું અપવાદ. ૨૦ મું કારણ,

ट

૨૧ કાર્ય ૨૨–૨૫ ચાર પ્રમાણ. એ રીતે પચીસ થયા તથા પચીસ ગુણ બીજી રીતે પણ કહેવાય છે તે.

૧૧ અંગ ભણે ને ભણાવે.

૧૨ ઉપાંગ ભણે ને ભણાવે.

એ ૨૩ ત્રેવીસ ને ૨૪ ચરણશીતેરી. ૨૫ કરણશીતેરી.

એ પચીસ ગુણ પણ કહે છે.

સરળતા. ૪ માર્દવતા–નિરઅહંકારતા. ૫ લાઘવ–હળવાપણું. ૬ સત્ય. ૭ સંજમ. ૮ તપ ૯ ચેઇય (જ્ઞાનાભ્યાસ) અને બ્રહ્મચર્ય ધર્મ.

૧૭ પ્રકારના સંજમઃ—૧ પૃથ્વીકાય સંજમ ૨ અપકાય સંજમ ૩ તેઉકાય સંજમ. ૪ વાયુકાય સંજમ ૫ વનસ્પતિકાય સંજમ ૬ બેઇંદ્રિ સંજમ ૭ તેરિંદ્રિ સંજમ ૮ ચોરેંદ્રિ સંજમ ૯ પંચેંદ્રિ સંજમ

૧૦ અજીવકાય સંજમ ૧૧ પેહા સંજમ ૧૨ ઉપેહા સંજમ ૧૩ પુંજણા સંજમ ૧૪ પરિઠાવણીયા સંજમ ૧૫ મન સંજમ ૧૬ વચન સંજમ, અને ૧૭ કાય સંજમ.

૧૦ પ્રકારના વૈયાવચ—૧ આચાર્ય ૨ ઉપાધ્યાય ૩ તપસ્વી ૪ નવ દિક્ષિત ૫ ગિલાણ (રોગી) ૬ સ્થિવર ૭ સ્વધર્મી ૮ કુળ ૯ ગણ ૧૦ સંઘ એ દસની યથાયોગ્ય સેવા ભક્તિ કરવી તેને વૈયાવ્રત કહે છે ૯ નવ બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તી પાળે ૩ ત્રણ રત્નત્રય આરાધેઃ—૧ સમ્યગ જ્ઞાન ૨ સમ્યક્ દર્શન અને ૩ સમ્યક્ ચારિત્ર.

૧૨ બાર તપના પ્રકારઃ—૧ અણસણ ૨ ઉણોદરી ૩ ભિક્ષાચારી ૪ રસ પરિત્યાગ ૫ કાયા ક્લેશ ૬ પડિસંલેહણા ૭ પ્રાયશ્ચિત ૮ વિનય ૯ વૈયાવૃત ૧૦ સઝાય ૧૧ ધ્યાન ૧૨ વિઉસગ્ગ ૪ ચાર ક્રોધાદિક કષાયનો નિગ્રહ કરે.

ग કરણ સીત્તેરીના સીત્તેર બોલ

ગાથા.

પિંડ વિસોહિ સમિઇ ભાવણા પડિમાય ઇંદિય નિરોહ
પડિલેહણા ગુત્તિઓ અભિગ્ગહ ચેવ કરણંતુ. ॥ ૧ ॥

અસ્યાર્થ—૪ પિંડવિશુદ્ધિના ચાર ભેદ. આહાર પાણી સુખડી સોપારી આદિ પ્રાસુક-નિર્જીવ નિર્દોષ શાસ્ત્રોક્ત વિધિયુક્ત ગ્રહણ કરે. ૧ સુતર ઉંન પ્રમુખના વસ્ત્ર એક સફેદ રંગ માનોપેત (સાધુને ૭૨ હાથ અને આર્યાને ૯૬ હાથ વસ્ત્રનું પરિમાણ કહેવાય છે (નિર્દોષ ગ્રહણ કરે) ૨ કાષ્ટ તુંબ પ્રમુખના પાત્રને યથાવિધિએ ગ્રહણ કરે. ૩ અઢાર પ્રકારનાં નિર્દોષ સ્થાનક માલીક અથવા માલીકના

અનુચરોની (નોકરો)રજાથી ગ્રહણ કરે, ૪ એ ચાર શુદ્ધિ સદા યથા વિધિએ સાચવે. ૪ પાંચ સમીતી. ૫ બાર ભાવનાનાં નામ ૧૨:— અનિત્ય ભાવના ૧ અશરણ ભાવના ૨ સંસાર ભાવના. ૩ એકત્વ ભાવના. ૪ અન્યત્વ ભાવના ૫ અશુચિ ભાવના. ૬ આશ્રવ ભાવના ૭ સંવર ભાવના ૮ નિર્જરા ભાવના. ૯ લોકસંસ્થાન ભાવના. ૧૦ બોધ દુર્લભ ભાવના ૧૧ અને ધર્મ ભાવના. ૧૨. સાધુની બાર પ્રતિમા-એક માસ સુધિ એક દાત (ધાર) આહારની અને એક દાત પાણીની ૧ બે માસ સુધી બે દાત આહારની અને બે દાત પાણીની. એમ ૩–૪–૫–૬–યાવત્ વધતી વધતી સાતમીમાં સાત માસ સુધી સાત દાત આહારની અને સાત દાત પાણીની લેવે. ૭ સાત દીવસ સુધી ચઉવિહાર એકાંતર અપવાસ કરે. દીવસમાં સૂર્યની આતાપના લેવે, રાતમાં કપડા રહિત ત્રણ પ્રકારનાં આસન કરે ૧ ચિત્તા સુવે. ૨ એક પાસે સુવે. ૩ કાર્યોત્સર્ગ કરી બેઠા રહે. દેવના મનુષ્ય તિર્યંચ-કૃત ઉપસર્ગ સહે ૮ સાત અહો રાત્રી ચૌવીહાર એકાન્તર અપવાસ કરે. દીવસમાં સૂર્યની આતાપના લે. રાતમાં વસ્ત્રરહિત ત્રણ આસન કરે. ૧ દંડાસન (લાકડાની માફક ઉભા રહે અથવા સુઇ રહે.) ૨ લંગડાસન (પગની પાનીને ચોટી ધરતીને લગાડવી) કમાનની માફક નમ્યા થકા રહે. ૩ ઉકડુ આસન (બંને ગુડાના વચમાં શીર રાખી રહે.) પૂર્વોક્ત ત્રણ પ્રકારના ઉપસર્ગ સહે ૯ સાત દીવસ સુધી એકા-ન્તર ચૌવીહાર ઉપવાસ કરે. ૧ ગોદાસન (ગાય દોવાને બેસે તેમ બેસી રહે) ૨ વીરાસન (વિતરાસન—ખુરશી ઉપર બેસી ખુરસીને કાઢી લે તોપણ તેજ પ્રમાણે અધર રહે) ૩ અંબરવુજ્જાસન. (મસ્તક નીચે અને પગ ઉંચા રાખે) પૂર્વોક્ત ત્રણ પ્રકારના ઉપસર્ગ સહે ૧૦

છઠ કરીને છઠને દહાડે બહાર આઠ પ્રહર સુધી કાઉસગ્ગ કરે. ત્રણ પ્રકારના ઉપસર્ગ સહે. ૧૧, અઠમ કરીને અઠમને દાહાડે માહાકાળ સ્મશાનમાં કાઉસગ્ગ કરે. એક પુદ્ગળ ઉપર દ્રષ્ટી રાખે, પૂર્વોક્ત દેવતા મનુષ્ય તિર્યંચકૃત ઉપસર્ગ થતાં ચળાયમાન થઇ જાય તો ત્રણ અવગુણ નિપજે (૧ ઉન્માદ પામે) ગાંડા થઇ જાય, ૨ ઘણા કાળનો રોગ ઉપજે. ૩ કેવળી પરૂપ્યા ધર્મથી ભ્રષ્ટ થઈ જાય અને પૂર્વોક્ત ઉપસર્ગ ઉપન્યા નિશ્ચલ રહે તો ત્રણ ગુણ નિપજે ૧ અવધિજ્ઞાન, ૨ મન પર્યવ જ્ઞાન, અને ૩ કેવળજ્ઞાનની પ્રાપ્તી થાય ૧૨, ૫ પાંચ ઇંદ્રિને નિરોધે,–૨૫ પચીસ પ્રકારની પડિલેહણા, શરીર આદિને પ્રતિ લેખવા, ૩ ત્રણ ગુપ્તિ ૪ ચાર પ્રકારના અભિગ્રહ;—૧ દ્રવ્યથી ૨ ક્ષેત્રથી ૩ કાળથી અને ૪ ભાવથી.

ઘ પ્રભાવના (ધર્મને દીપાવે ફેલાવે પ્રકટ કરે તે) તેના આઠ પ્રકારઃ–

૧ પ્રાવચની (પ્રવચન સિદ્ધાન્ત હેતુ ન્યાયે કરીને મંડન કરે ને મિથ્યા શાસ્ત્રોને ન્યાય યુક્તિથી ખંડન કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૨ ધર્મકથક (ધર્મ કથા કહી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૩ નિરાપવાદ (સત્ય ધર્મવાદ કરી જૈન માર્ગને દીપાવે)

૪ ત્રિકાળજ્ઞ (સત્યનિમીત્ત ભાખી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૫ તપસ્વી (ઇચ્છાનિરોધ વિકટ તપ કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

૬ વ્રત (વીગય ત્યાગ અલ્પ ઉપાધિ માૈન દુઃકર અભિગ્રહ કાયોત્સર્ગ તરૂણપણે ઇંદ્રિયનિગ્રહ ઇત્યાદિ દુઃકર વ્રત ધારણ કરી જૈન માર્ગને દીપાવે)

૭ સર્વ વિદ્યાનો જ્ઞાતા (ઋધિ—લબ્ધિ આત્માની અત્યંત વિશુદ્ધિના પ્રભાવે આત્મીક અચીંત્ય શક્તિ સંપ્રાપ્ત થાય તે અને સિદ્ધિ આઠ પ્રકારની તેણે કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)
૮ કવી (કવીતા કરી જૈન માર્ગને દીપાવે.)

घ ૩ ત્રણ યોગ, મન વચન અને કાયાનો નિગ્રહ કરે.

छ ૭ સાત નયના નામ (૧) નૈગમનય (જેની એક ગમ નહિ અનેક ગમ અનેક પ્રણામ અનેક રીતે અનેક માર્ગ કરીને એક વસ્તુ માને.) (૨) સંગ્રહનય (જે વસ્તુની સત્તાને ગ્રહણ કરે જેમકે એક નામ લેવાથી સર્વ ગુણ પર્યાય પરિવાર સહિત ગ્રહણ કરે થોડામાં ઘણું સમજે). (૩) વ્યવહારનય (વસ્તુને વહેંચી વસ્તુના બાહ્ય (પ્રત્યક્ષ) સ્વરૂપને દેખે તેજ ગુણમય, તે વસ્તુને માને પરન્તુ અંતરરંગ પ્રણામોની એને કાંઇ જરૂર નહિં. (૪) રૂજુસુત્રનય (રૂજુ–સરળ સુત્ર–સુચના—ચિંતવન અર્થાત એના સદા સરળ વિચાર રહે છે. માત્ર વર્તમાનની વાત માને.) (૫) શબ્દ નય (જેવા શબ્દ [નામ] હોય તેવાજ તેના અર્થ ગ્રહણ કરે) (૬) સંભિરૂઢનય (શબ્દમાં આરૂઢ થઈ તેના અર્થ કરે મતલબ એક અંસ વસ્તુ કમી હોય તોપણ પૂર્ણ માને) (૭) એવંભુત (જેવાં જેનાં નામ તેવાંજ તેનાં કામ અને પ્રણામ એ ત્રણે સંપુર્ણ હોય તેનેજ વસ્તુ માને.)

ज ૪ ચાર નિક્ષેપનાં નામ:–કોઇ પણ વસ્તુમાં ગુણ અથવા અવગુણનો આરોપણ (સ્થાપન) કરવું તેને નિક્ષેપ કહે છે.

૧ નામ નિક્ષેપ (૨) સ્થાપના નિક્ષેપ (૩) દ્રવ્ય નિક્ષેપ અને (૪) ભાવ નિક્ષેપ.

શ્રી સાધુ પરમેષ્ઠિના સત્તાવીસ ગુણ.

ગાથા.

પંચ મહવ્વય જુત્તો, પંચેંદિય સંવરણો;
ચઉવિહ કસાય મુક્કો, તઉસમા ધારણિયાઃ
તિઉ રુચ્ચ સંપન્ન, તિઉ ખંતિ સવ્વેગરઉ,
વેયણા મચ્ચુ ભય ગયં સાહુ ગુણ સત્ત વિસં.

અશ્યાર્થ—૫) પાંચ મહા વ્રત (૨૫ ભાવના સહિત)

(૫) પાંચ ઇંદ્રિઓના ૨૩ વિષયોને જીતે.
(૪) ચાર ક્રોધાદિક કષાયથી નિવર્ત્તે.
(૧) મનસમાધારણિય (પાપથી મન નિવર્તાવીને ધર્મ માર્ગમાં પ્રવર્તાવે.)
(૧) વય સમાધારણિય (વચન કાર્યે ઉપને નિર્દોષ બોલે)
(૧) કાય સમાધારણિય (કાયાની ચપળતા રોકે.)
(૧) ભાવ સચ્ચે (અંતઃકરણની પ્રણામાની ધારા સદા નિર્મળ શુભ વર્ધમાન ધર્મધ્યાન, શુકલ ધ્યાન યુક્ત વર્તાવે.

छ ૪ ચાર પરિમાણનાં નામ-(૧) દ્રવ્ય પરિમાણ (૨) ક્ષેત્ર પરિમાણ (૩) કાળ પરિમાણ અને (૪) ભાવ પરિમાણ.

ट ૪ ચાર પ્રમાણનાં નામ (૧) પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ (૨) અનુમાન પ્રમાણ (૩) ઓપમા પ્રમાણ અને (૪) આગમ પ્રમાણ.

(૧) કરણ સચ્ચે (પૂર્વોકત કરણ સીત્તેરીના સીતેર ગુણ યુકત તથા સાધુને ક્રિયા કરવાની વિધિ શાસ્ત્રમાં ફરમાવી છે તેવી સદા યોગ્ય વખતમાં કરે)

(૧) જોગ સચ્ચે (મન વચન ને કાયયાના જોગની સત્યતા સરળતા રાખે.)

(૩) સંપન્નતિઉ સાધુ ત્રણ વસ્તુ સંપન્ન છે.

૧જ્ઞાન સંપન્ન ૨ દર્શન સંપન્ન. ૩ ચારિત્ર સંપન્ન

(૧) ખંતી ક્ષમાવત

(૧) સંવેગરઉ (સદા વૈરાગ્યવંત રહે.)

(૧) વેદની સમ અહિયા સણિયાએ (વેદની ક્ષુધાદિક બાવિસ પરિસહ ઉતૂપન્ન થાય તો સમ પ્રણામે સહન કરે).

(૧) મર્ણાંતિય સમ અહિયા સણિયાએ મર્ણાંતિક કષ્ટ તથા મરણથી ડરે નહિ પરંતુ સમાધિમરણ કરે.

એવી રીતે સર્વ મળીને ૧૦૮ ગુણ શ્રી પરમેષ્ટિજીના જાણવા. એવા હેતુથી શ્રી નૌકાર વાળીના ૧૦૮ મણકા રાખવામાં આવેલ છે સુમેરની જગ્યાએ શ્રી સમ્યક્ દર્શન જાણવું. ત્રણ મણકા રાખવામાં આવ્યા છે તે સુદેવ, સુગુરૂ અને સુધર્મ એ ત્રણ તત્વ જાણવાં.

એ સંક્ષેપરૂપ ફક્ત નામ માત્ર લખાવ્યાં છે. જો વિશેષ વિસ્તાર કરવામાં આવે તો ચૌદ પૂર્વકના સારભૂત શ્રી પરમેષ્ટિ મંત્રને શ્રી પરમાગમોમાં પરમ પુરૂષોએ વર્ણન કર્યાં છે તેથી અમારા સરીખા અલ્પજ્ઞથી સંપૂર્ણ વર્ણન થઈ શકે નહિં.

બત્રીશ સિદ્ધાંતના નામ.

૧૧ અંગનાં નામ	૧૨ ઉપાંગનાં નામ.
૧ આચારાંગજી.	૧ ઉવવાઇજી
૨ સુયગડાંગજી.	૨ રાયપસેણીજી.
૩ ઠાણાંગજી.	૩ જીવાભિગમજી.
૪ સમવાયાંગજી.	૪ પન્નવણાજી.
૫ ભગવતીજી (વિવાહપન્નતિ)	૫ જંબુદ્વીપ પન્નંતી.
૬ જ્ઞાતાજી. (જ્ઞાતાધર્મકથા)	૬ ચંદપન્નંતી.
૭ ઉપાસકદશાજી.	૭ સુર્યપન્નંતી.
૮ અંતગડજી.	૮ નિરયાવલિકા.
૯ અનુતરોવવાઇજી.	૯ કલ્પવતંસક.
૧૦ પ્રસ્નવ્યાકરણજી.	૧૦ પુપ્ફિયા.
૧૧ વીપાકજી.	૧૧ પુપ્ફચુલીયા.
	૧૨ વન્હિદશા.

૪ મુળ સૂત્ર.	૪ છેદ સૂત્ર.	૧૧ અંગ.
૧ દશ વૈકાલીક.	૧ દશા શ્રુતસ્કંધ.	૧૨ ઉપાંગ.
૨ ઉતરાધ્યયન.	૨ નિસીથ.	૪ મુલ સૂત્ર.
૩ નંદીજી.	૩ વ્યવહાર.	૪ છેદ સૂત્ર.
૪ અનુજોગદ્વાર	૪ બૃહત્કલ્પ	૩૧

૩૨ મો. આવશ્યક.

એ બત્રીસ સૂત્ર હાલ છે.

પચ્ચીસ પ્રકારનું મિથ્યાત્વ.

૧ **અભિગ્રહિક**—ખરા ખોટાંની ખબર વગર ખોટાને પકડી રાખે. અથવા સંસાર ભ્રમણ હેતુને ધર્મ બુદ્ધિએ ગ્રહણ કરી તેને જ સાર રૂપ માને તે.

૨ **અણાભિગ્રહિક**—જગતના સર્વ દેવો અને સર્વ ગુરૂઓને માને અથવા સર્વ દર્શન રૂડાં છે, સર્વને વાંદીયે એવી બુદ્ધિ.

૩ **અભિનિવેસિક**—જિન માર્ગ જાણ્યા છતાં કુમતિ કદાગ્રહના વશથી જૂઠ ઉપદેશ-પરૂપણા કરે તે (સંસાર વર્દ્ધક).

૪ **સાંશયિક**—જિન વચન સાંભળી શંકા આણે જે આ કેમ હશે? આ સાચું કે આ? કયો ધર્મ સાચો?

૫ **અણાભોગિક**—જેમાં બિલકુલ જાણવાની શકિત નથી એવા એકેંદ્રિય, વગલેંદ્રિય અને સમૂચ્છિંમાદિકને હોય.

૬ **લોકિક**—કુદેવ, કુગુરૂ અને કુધર્મને સાચા કરી માને તે.

૭ **લોકોત્તર**—સુદેવ, સુગુરૂ અને સુધર્મને વિષયાદિકની લાલસાથી, કામણ ટુમણ વશિકરણ માટે અથવા ફલની ઇચ્છાથી શંકાદિક રાખતો થકો માને પૂજે સેવે તે.

૮ **કુપરા વચનનું**—ત્રણસેં ત્રેસઠ પાખંડીના મતને માને તે.

૯ **અજીવને જીવ સરદહે.**

૧૦ **જીવને અજીવ સરદહે.**

૧૧ **સાધુને કુસાધુ સરદહે**—માને.

૧૨ કુસાધુને સાધુ માને.

૧૩ જિનમાર્ગને અન્યમાર્ગ કહે.

૧૪ અન્યમાર્ગને જિનમાર્ગ કહે.

૧૫-૧૬ ધર્મને અધર્મ અને અધર્મને ધર્મ માને.

૧૭ આઠ કર્મથી મુકાણા તેને નથી મુકાણા સરદહે.

૧૮ આઠ કર્મથી નથી મુકાણા તેને મુકાણા સરદહે

૧૯ જિન માર્ગથી ઓછું પરૂપે તે મિથ્યાત્વ.

૨૦ જિન માર્ગથી અધિકું પરૂપે તે ,,

૨૧ જિન માર્ગથી વિપરીત પરૂપે તે ,,

૨૨ અવિનય મિથ્યાત્વ.

૨૩ અક્રિયા ,,

૨૪ અજ્ઞાન ,,

૨૫ અશાતના ,,

એ પચ્ચીસ પ્રકારનું મિથ્યાત્વ સેવ્યું હોય સેવરાવ્યું હોય સેવતાં પ્રત્યે અનુમોદ્યુ, (રૂડું જાણ્યું) હોયતો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં તે પાપ નિષ્ફળ થાઓ.

૧ ઉચ્ચારે સુવા	વડી નીતમાં ઉપજે.
૨ પાસ વણે સુવા	લઘુનીતમાં ,,
૩ ખેમે સુવા	ખળખામાં ,,
૪ સંઘાણે સુવા	લીંટમાં ,,
૫ વંતે સુવા	વમનમાં ,,
૬ પિત્તે સુવા	પીતોડામાં ,,
૭ પુએ સુવા	પરૂમાં ,,
૮ સોણીએ સુવા	રૂધિરમાં ,,
૯ સુક્કે સુવા	વીર્યમાં ,,
૧૦ સુક્કપોગ્ગલ પરિસાડીએ સુવા	વીર્યના પુદ્ગલ સુકાએલ ભીના થાય તેમાં ઉપજે તે.
૧૧ વિગય જીવ કલેવરે સુવા	જીવ ગયા પછી રહેલા કલેવરમાં ઉપજે તે.
૧૨ ઇત્થી પુરૂષ સંયોગે સુવા	સ્ત્રી પુરૂષના સંયોગથી ઉપજે.
૧૩ નગર નિદ્ધમણે સુવા	નગર માંહેલી ખાળમાં ઉપજે.
૧૪ સવ્વ અસુઇ ઠાણે સુવા	બધાં ગંદકીના ઠેકાણામાં ઉપજે.

એ ચૌદ સ્થાનકના જીવની વિરાધના થઇ હોય તો મિચ્છામી દુક્કડં.

